

Prac. Pomorz

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

09050 /49

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU

49

1 I 1995 — 31 XII 1995

TNT
TORUŃ 1996

1-10165

09050/1995

SPRAWOZDANIA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

49

1 I 1995 — 31 XII 1995

I. DOROCZNE WYKAZOWANIE DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA

Przemówienie prezydenta Towarzystwa prof. Mariana Białupa	7
Wykład prof. dra Zdzisława Spółczyński - "Indie nauki na Pomocze Gdańsk w XX wieku"	10
Protokół Dorocznego Zjazdu Członków Towarzystwa Naukowego w Toruniu z dnia 22 II 1996 r.	21
Wystąpienie sekretarza Towarzystwa prof. dra Mariana Kallasa	24
Sprawozdanie z czynności Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 1995	28
Sprawozdanie z gospodarki finansowej Towarzystwa za rok 1995	34
Protokół z posiedzenia Komisji Rewizyjnej w dniu 16 II 1996 r.	37
Zmiany w składzie Towarzystwa	38

II. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

Pałucki J., Twarogowski W. - "Współczesny obraz wielkopolskich i kujawskich jezior"	41
Nowak Z. H., Tomaszewski J. - "Toruńskie Gimnazjum Akademickie"	44
Przebieg choroby i leczenia	46

TORUŃ 1996

REDAKTOR NACZELNY WYDAWNICTW TNT

Jerzy Zbigniew Maciejewski

Komitet Redakcyjny

Przewodniczący

Janusz Kryszak

Członkowie

Teresa Karwicka, Ludmiła Roszko

Sekretarz Redakcji

Bożena Soltys

09050

ISSN 0371-375x

Cyfl. Po monozn.

TOWARZYSTWO NAUKOWE W TORUNIU

Wydanie I. Nakład 650 egz.

Zakład Poligraficzno-Wydawniczy POZKAL
Inowrocław, ul. Cegielną 10/12

E. 994 / 97

SPRAWOZDANIA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

Nr 49

1 I 1995 – 31 XII 1995

SPIS TREŚCI

I. DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE TOWARZYSTWA	
Przemówienie prezesa Towarzystwa prof. dra Mariana Biskupa	7
Wykład prof. dra Sławomira Kalembki „Społecznicy – ludzie nauki na Pomorzu Gdańskim w XIX i początkach XX wieku”	15
Protokół Dorocznego Walnego Zgromadzenia członków Towarzystwa Naukowego w Toruniu w dniu 22 II 1996 r.	21
Wystąpienie sekretarza generalnego Towarzystwa prof. dra Mariana Kallasa	24
Sprawozdanie z czynności Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 1995	25
Sprawozdanie z gospodarki finansowej Towarzystwa za rok 1995 ..	34
Protokół z posiedzenia Komisji Rewizyjnej w dniu 16 II 1996 r. ...	37
Zmiany w składzie Towarzystwa	38
II. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ	
WYDZIAŁ I	
<i>Pakulski J., Tomczak A., Górski Z.,</i> Lustracja województw wielko- polskich i kujawskich 1659–1665, cz. II	41
<i>Nowak Z. H., Tandecki J.,</i> Metryka uczniów Toruńskiego Gimnaz- jum Akademickiego (1600–1817)	44
Posiedzenia Komisji Historycznej	46

WYDZIAŁ II

<i>Kurowska M.</i> , „Biesy” Marii Komornickiej	47
Posiedzenia Komisji Filologicznej	47
Posiedzenia Komisji Filozoficznej	48
Posiedzenia Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa	49

WYDZIAŁ III

<i>Tyczyński M.</i> , Adaptacje w mechano- i chemoreceptorach u <i>Periplaneta americana</i>	49
<i>Jędrzejczyk W.</i> , <i>Helicobacter pylori</i> a choroba wrzodowa	49
<i>Jędrzejczyk W.</i> , Zakażenia grzybicze w oddziałach zabiegowych ...	49
Posiedzenia Komisji Geograficzno-Geologicznej	50
Posiedzenia Komisji Nauk Medycznych	50

WYDZIAŁ IV

<i>Lubiński K.</i> , Eigenheiten der Prozessrechtsvergleichung. Generalbericht und Landesberichte zum X Weltkongress des Prozessrechts, Taormina (Italien)	50
Posiedzenia Komisji Ekonomicznej	50

III. MATERIAŁY BIO- I BIBLIOGRAFICZNE CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW TOWARZYSTWA

W y d z i a ł I

Radziwiński Andrzej	51
---------------------------	----

W y d z i a ł II

Bednarek Adam	55
Jadczak Ryszard	57
Kalinowska Maria	66
Maciejewski Jerzy Zbigniew	70
Owczarz Ewa	73

Sawrycki Władysław	74
Skuczyński Janusz	76
Stoff Andrzej	78

W y d z i a ł III

Bieganowski Lech	81
------------------------	----

W y d z i a ł IV

Kosiedowski Wojciech	84
----------------------------	----

Osoby nagrodzone w konkursie Fundacji im. Konrada i Marty Górskich w 1995 r.	92
--	----

Wydawnictwa Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 1996 ...	93
---	----

PROF. DRA MARIANA BISKUPA

W 121 roku istnienia TNT otwieram doroczne Walne Zgromadzenie, witając przybyłych członków Towarzystwa i gości.

Towarzystwo nasze przeżyło rok 1995 jako jubileuszowy – w 120 roku swego istnienia. Nie planując żadnych oficjalnych uroczystości, zdecydowało się uczcić swoją rocznicę wzmocnioną działalnością organizacyjną i wydawniczą, co udało się w znacznej mierze zrealizować dzięki nasileniu współpracy ze środowiskiem naukowym, społecznym i duchowym w Toruniu.

Pod koniec 1995 r. Towarzystwo liczyło 525 członków, w tym 306 członków wydziałów i 219 zwyczajnych oraz 2 członków honorowych. W poczet członków zwyczajnych przyjęto 17 osób, zmarło 4 członków wydziałów, 1 osoba została skreślona z listy członków zwyczajnych na własną prośbę.

Zmarł profesor nadzwyczajny Zdzisław Zarębkowski, historyk państwa i prawa. Urodził się 18 sierpnia 1919 r. w Michalinie Miąsnej. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1935 r. w Państwowym Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Odbywał potem studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończył w okresie okupacji w 1942 r. Od 1945 r. przebywał w Toruniu, gdzie podjął pracę na tworzącej się UMK w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa pod kierownictwem prof. Kazimiera Karasiego. Doktoryzował się w 1947 r. na podstawie pracy *Praktyka kryminalna Juliusa Cezarowicza: jej źródła i system na tle rozwoju współczesnego prawa karnego zachodniej Europy* (druk w Kwartalniku TNT w r. 1949). Po zlikwidowaniu Wydziału Prawa na UMK od 1951 r. pracował

74	WYDZIAŁ II	Władysław Władysław
75		Stowarzyszenie
76		Stowarzyszenie
77		Stowarzyszenie
78		Stowarzyszenie
79		Stowarzyszenie
80		Stowarzyszenie
81		Stowarzyszenie
82		Stowarzyszenie
83		Stowarzyszenie
84		Stowarzyszenie
85		Stowarzyszenie
86		Stowarzyszenie
87		Stowarzyszenie
88		Stowarzyszenie
89		Stowarzyszenie
90		Stowarzyszenie
91		Stowarzyszenie
92		Stowarzyszenie
93		Stowarzyszenie
94		Stowarzyszenie
95		Stowarzyszenie
96		Stowarzyszenie
97		Stowarzyszenie
98		Stowarzyszenie
99		Stowarzyszenie
100		Stowarzyszenie

WYDZIAŁ III

101		Stowarzyszenie
102		Stowarzyszenie
103		Stowarzyszenie
104		Stowarzyszenie
105		Stowarzyszenie
106		Stowarzyszenie
107		Stowarzyszenie
108		Stowarzyszenie
109		Stowarzyszenie
110		Stowarzyszenie
111		Stowarzyszenie
112		Stowarzyszenie
113		Stowarzyszenie
114		Stowarzyszenie
115		Stowarzyszenie
116		Stowarzyszenie
117		Stowarzyszenie
118		Stowarzyszenie
119		Stowarzyszenie
120		Stowarzyszenie

WYDZIAŁ IV

121		Stowarzyszenie
122		Stowarzyszenie
123		Stowarzyszenie
124		Stowarzyszenie
125		Stowarzyszenie
126		Stowarzyszenie
127		Stowarzyszenie
128		Stowarzyszenie
129		Stowarzyszenie
130		Stowarzyszenie

III. MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW TOWARZYSTWA

Wydział I	
131	Stowarzyszenie
Wydział II	
132	Stowarzyszenie
133	Stowarzyszenie
134	Stowarzyszenie
135	Stowarzyszenie
136	Stowarzyszenie
137	Stowarzyszenie
138	Stowarzyszenie
139	Stowarzyszenie
140	Stowarzyszenie

I

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE TOWARZYSTWA

w dniu 22 lutego 1996 r.

PRZEMÓWIENIE PREZESA TOWARZYSTWA

PROF. DRA MARIANA BISKUPA

W 121 roku istnienia TNT otwieram doroczne Walne Zgromadzenie, witając przybyłych członków Towarzystwa i gości.

Towarzystwo nasze przeżyło rok 1995 jako jubileuszowy – w 120 roku swego istnienia. Nie planując żadnych oficjalnych uroczystości, zdecydowało się uczcić swoją rocznicę wzmożoną działalnością organizacyjną i wydawniczą, co udało się w znacznej mierze zrealizować dzięki nasileniu współpracy ze środowiskiem naukowym, społecznym i duchowym Torunia.

Pod koniec 1995 r. Towarzystwo liczyło 529 członków, w tym 206 członków wydziałów i 323 zwyczajnych oraz 2 członków honorowych. W poczet członków zwyczajnych przyjęto 17 osób, zmarło 4 członków wydziałów; 1 osoba została skreślona z listy członków zwyczajnych na własną prośbę.

Zmarł profesor nadzwyczajny Zbigniew Zdrójkowski, historyk państwa i prawa. Urodził się 18 sierpnia 1915 r. w białoruskim Mińsku. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1935 r. w Państwowym Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Odbywał potem studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończył w okresie okupacji w 1942 r. Od 1945 r. przebywał w Toruniu, gdzie podjął pracę na tworzącym się UMK w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa pod kierownictwem prof. Karola Koranyego. Doktoryzował się w 1947 r. na podstawie pracy *Praktyka kryminalna Jakuba Czechowicza, jej źródła i system na tle rozwoju współczesnego prawa karnego zachodniej Europy* (druk. w Rocznikach TNT w r. 1949). Po zlikwidowaniu Wydziału Prawa na UMK od 1951 r. pracował

na Uniwersytecie Warszawskim aż do 1966 r. W 1955 r. uzyskał tytuł naukowy docenta. Po reaktywowaniu Wydziału Prawa i Administracji na UMK w 1958 r. był jego prodziekanem do 1960 r. oraz organizatorem i kierownikiem Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa aż do 1990 r. W r. 1971 został profesorem nadzwyczajnym, a w latach 1972–1985 był dyrektorem Instytutu Historyczno–Prawnego UMK. Na emeryturę przeszedł w 1985 r., pełniąc nadal wiele funkcji dydaktycznych. Ogłosił drukiem szereg prac dotyczących dawnego polskiego prawa karnego, jak zwłaszcza *Teodor Ostrowski (1750–1802), pisarz dawnego polskiego prawa sądowego* (r. 1956) oraz rozprawy o kilku polskich humanitarystach. Był także znakomitym organizatorem, związanym stale z przeszłością Torunia i prawem chełmińskim. W 1968 r. zorganizował uroczystości i publikacje z okazji jubileuszu Gimnazjum Toruńskiego. Zmontował i zredagował trzy tomy *Księgi Pamiątkowej 400-lecia Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego* (1972–1974). Z okazji 750-lecia przywileju chełmińskiego w 1983 r. zorganizował kilka poważnych publikacji źródłowych, poświęconych prawu chełmińskiemu i jego kodyfikacjom w czasach Rzeczypospolitej (prace wydane w latach 1985–1995). Zredagował także dwa tomy „*Studia Culmensia Historico Iuridica*” (1988–1990).

Zbigniew Zdrójkowski związany był z TNT od r. 1949, najpierw jako autor i sekretarz Komisji Prawniczej, od r. 1960 członek Wydziału I, a w latach 1975–1992 jako przewodniczący Wydziału IV. Uczestniczył wytrwale w pracach Zarządu mimo postępującej choroby.

Zmarł 27 lutego 1995 r. w Toruniu i został pochowany na cmentarzu przy ul. Gałczyńskiego.

Zmarł również docent Stefan Strawiński, biolog. Urodził się 23 lipca 1921 r. w Warszawie. Tam też uzyskał świadectwo dojrzałości w czasie okupacji w 1942 r. z programu liceum przyrodniczego. Studia przyrodnicze ukończył na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1949 r. ze stopniem magistra. Już od 1948 r. pracował w Katedrze Zoologii Ogólnej na UMK. W 1956 r. uzyskał stopień kandydata nauk biologicznych na podstawie pracy *Unaczynienie powierzchni oddechowych żaby wodnej*. W r. 1963 habilitował się na podstawie pracy *Studia porównawcze nad awifauną Torunia i okolicy* i został docentem na UMK. Był też od 1955 r. członkiem zwyczajnym TNT i działał w Komisji do Badań Pomorza i Pojezierza Mazurskiego przy Towarzystwie. W 1962 r. został członkiem Wydziału III. W latach 1968–1970 pracował na WSP, a od 1970 r. na Uniwersytecie Gdańskim. W latach 1973–1981 kierował tam Zakładem Ekologii Zwierząt, a następnie Katedrą Ekologii i Zoologii Kręgowców, do 1991 r. tj. do przejścia na emeryturę.

Brał też udział w pracach Komitetu Ekologicznego i Komitetu Zoologicznego PAN oraz przewodniczył Polskiemu Towarzystwu Zoologicznemu w Toruniu i Gdańsku.

Zmarł 7 marca 1995 r. i został pochowany na cmentarzu witomińskim w Gdyni.

Zmarł także profesor zwyczajny UMK Wiesław Woźnicki, fizyk. Urodził się 25 stycznia 1933 r. w Łodzi. Wysiedlony wraz z rodziną w czasie okupacji niemieckiej, wrócił do Łodzi w 1945 r. Tam uzyskał świadectwo dojrzałości w 1949 r. Studia z dziedziny fizyki ukończył w 1954 r. na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie został także aspirantem. Stopień naukowy kandydata nauk fizycznych otrzymał w 1958 r. Odtąd pracował na UMK w Toruniu początkowo jako adiunkt w Katedrze Fizyki Teoretycznej. Habilitował się w 1967 r. i został docentem w zakresie fizyki teoretycznej i chemii teoretycznej. Od 1968 r. był docentem etatowym. W 1973 r. został profesorem nadzwyczajnym. W latach 1972–1973 pełnił funkcję prodziekana, a w latach 1973–1975 dziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii. W latach 1975–1978 był rektorem UMK. Kierował też Zakładem Fizyki Chemicznej w latach 1969–1986, a następnie Zakładem Mechaniki Kwantowej, Atomów i Cząsteczek. Wiązało się to z głównym przedmiotem badań, które dotyczyły struktury elektronowej układów atomowych i molekularnych (chemia kwantowa). Owocowały one licznymi pracami, także dzięki międzynarodowej współpracy. Od 1990 r. był tytułarnym profesorem zwyczajnym UMK. Od 1968 r. był członkiem Wydziału III TNT.

Zmarł przedwcześnie 27 kwietnia 1995 r. w Toruniu i został pochowany na cmentarzu przy ul. Galczyńskiego.

Zmarł także docent Eugeniusz Drozdowski, geograf. Urodził się 30 grudnia 1933 r. w Chełmnie, gdzie także ukończył Liceum Ogólnokształcące w 1951 r. Studia z zakresu geografii odbył w latach 1954–1958 na WSP w Gdańsku, uzyskując stopień magistra. Następnie pracował w szkolnictwie średnim, współdziałając z Instytutem Geografii PAN i jego Zakładem Geomorfologii i Hydrologii Niżu w Toruniu. Doktoryzował się w 1971 r. na podstawie pracy *Geneza Basenu Grudziądzkiego w świetle osadów i form glacialnych*. Od 1970 r. pracował w Zakładzie Fizjografii Ziemi Polskiego Instytutu Geografii PAN w Toruniu jako adiunkt. Odbył liczne podróże do Skandynawii, RFN i Holandii, a w latach 1975 i 1982 był członkiem toruńskiej wyprawy naukowej na Spitsbergen. W 1979 r. habilitował się na podstawie rozprawy *Deglacjacja dolnego Powiśla w środkowym Würmie i związane z nią środowiska depozycji osadów*. Na tej podstawie uzyskał w 1980 r. etat docenta. Od 1979 r. był członkiem Wydziału III TNT.

Kontynuował potem badania nad formami glacialnymi i ich rozwojem na obszarze dolnego Powiśla. Odbywał także podróże zagraniczne do USA, Afryki i Azji, co pozwoliło mu na ogłoszenie drukiem wielu prac monograficznych i rozpraw.

Zmarł nagle 27 czerwca 1995 r. i został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Toruniu.

Uczcijmy chwilą milczenia pamięć naszych zmarłych członków.

* * *

W 1995 r. Towarzystwo nasze nadal korzystało z wypracowanych już form finansowo-organizacyjnych, tj. subsydiowania przedmiotowego przez różnych sponsorów. Główną rolę odgrywały zlecenia finansowe uzyskane od Komitetu Badań Naukowych (KBN) w Warszawie, jak i od Urzędu Miejskiego oraz od Urzędu Wojewódzkiego – poprzez ich wydziały kultury – w Toruniu. Poszerzył się też krąg prywatnych sponsorów finansujących niektóre wydawnictwa (o czym niżej). Realizowano też współpracę z Wydawnictwem Sejmowym w Warszawie, a także nawiązano kontakty z Niemieckim Instytutem Historycznym w Warszawie, które mogą owocować w najbliższej przyszłości. Przede wszystkim zaś nastąpiło sfinalizowanie umowy o trwałej i realnej współpracy TNT z UMK, obejmującej wspólne publikacje pozycji przygotowanych przez pracowników Uczelni, na warunkach korzystnych dla obu stron, jak i dla autorów tych prac. Pragnę wszystkim naszym sponsorom, a zwłaszcza władzom UMK z rektorem prof. Andrzejem Jamiołkowskim i prorektorem do spraw nauki prof. Michałem Rozwadowskim na czele złożyć serdeczne podziękowania za zrozumienie naszej trudnej sytuacji finansowej, jak i prawno-budżetowej.

Dzięki subwencji przyznanej przez Urząd Miejski w Toruniu konserwator miejski mgr Zbigniew Nawrocki zrealizował remont fasady naszego gmachu, który prezentuje się obecnie godnie w zabytkowym kwartale Nowego Miasta, w pobliżu odkrytych fundamentów gotyckiego kościoła dominikańskiego. Pragnę Panu Konserwatorowi Miasta Torunia złożyć wyrazy szczerzej podziękowań za tę istotną dla nas renowację gmachu-pomnika polskości naszego miasta od blisko 115 lat. Jednocześnie dzięki subwencji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu stało się możliwe zmodernizowanie sieci ogrzewczej w naszym gmachu przez zainstalowanie najnowszego urządzenia gazowego do podgrzewania wody w centralnym ogrzewaniu, co zmniejszyło stopień zanieczyszczenia w naszym rejonie, jak i ustabilizowało koszty ogrzewania tak dużego budynku.

Pragnę podziękować serdecznie naszemu sponsorowi ekologicznemu za tak cenną pomoc i modernizację gmachu.

Zlecenia finansowe uzyskane od wymienionych już wyżej sponsorów pozwoliły Towarzystwu na wydrukowanie wielu pozycji metodą komputerową, głównie w renomowanym i nowoczesnym „Zakładzie Poligraficzno-Wydawniczym POZKAL” w Inowrocławiu. W rezultacie w planie 1995 r. udało się zrealizować 16 tytułów o łącznej objętości 193,5 arkuszy wydawniczych. Są wśród nich stałe pozycje, jak periodyk „Zapiski Historyczne” t. 60, z. 1-4 oraz „Sprawozdania TNT”, nr 48 za rok 1994. W serii „Fontes” ukazała się książka wydana wspólnie z Wydawnictwem Sejmowym w Warszawie – *Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego*, t. 3, cz. 1, przygotowana przez przedwcześnie zmarłego prof. Tadeusza Mencla, a ukończona przez prof. Mariana Kallasa. Z wydawnictw historycznych ukazał się tom ze zbiorowymi studiami do dziejów zakonu krzyżackiego i jego stosunku do społeczeństwa państwa w Prusach pod redakcją Zenona Huberta Nowaka, a także obszerna monografia Wojciecha Polaka *O Kreml i Smoleńszczyznę. Polityka Rzeczypospolitej wobec Moskwy w latach 1607-1612*. Ogłoszone też zostały referaty dwóch naszych ogólnopolskich konferencji. Pierwsza z nich była poświęcona Toruniowi i Pomorzu Gdańskiemu pod władzą pruską, pod redakcją Szczepana Wierchosławskiego, druga – pt. *Stan badań i potrzeby edycji źródłowych dla historii Pomorza i innych krajów południowej strefy bałtyckiej*, pod red. M. Biskupa. Prawnicy ogłosili monografię Andrzeja Borodo *Podatek od nieruchomości w systemie finansowym samorządu terytorialnego* oraz zbiór referatów konferencyjnych *Cesare Beccaria (1738-1794) – reformator prawa karnego i jego epoka* pod redakcją Stanisława Salmonowicza. Wydział III opublikował zbiorowe studia *Physical moderate training influence* (Zofia Bargiel, Halina Nowicka i Leszek Janiszewski), a także tom prac *Wybrane zagadnienia z chirurgii ogólnej*, pod redakcją Waldemara Jędrzejczyka. W dziale wydawnictw popularnonaukowych ogłoszono dwie prace poświęcone królowie Annie Wazównie: Grażyny Kurkowskiej *Anna Wazówna (1568-1625). Polskie losy szwedzkiej królowny* oraz Alicji Saar-Kozłowskiej *Infantka Polski i Szwecji Anna Wazówna (1568-1625). Legenda i rzeczywistość*. Obie prace były związane z uroczystościami trzeciego pochówku zwłok królowny po renowacji jej grobowca w kościele NMP w Toruniu. Dziękuję Komitetowi Prac Popularnonaukowych za szybkie skierowanie obu tych prac do druku.

Osobne miejsce zajął album *Toruń – miasto i ludzie na dawnej fotografii*, opracowany przez Tadeusza Zakrzewskiego i Mariana Arszyńskiego pod redakcją M. Biskupa. Zawiera on 186 fotografii miasta i jego ludzi od połowy XIX stulecia do 1939 r., z podpisami i komentarzami w języku

polskim, niemieckim i angielskim. Ukończenie druku tego obszernego wydawnictwa stało się możliwe dzięki pomocy Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego, w głównej zaś mierze – dzięki kilku sponsorom prywatnym z Torunia, za co składam im na tym miejscu serdeczne podziękowanie. Nazwiska czy instytucje sponsorujące zostały uwidocznione w końcowej części albumu, który zyskał pozytywne opinie, także po publicznej promocji w dniu 24 lipca 1995 r. czy w pierwszych recenzjach prasowych.

Towarzystwo nasze uczciło też rocznicę powstania UMK, z którym związane jest tak ściśle od samego początku jego istnienia, tj. 1945 r., specjalnym, obszernym artykułem prof. Jerzego Serczyka *Punkty zwrotne w dziejach Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W pięćdziesiątą rocznicę erygowania* w *Zapiskach Historycznych*, t. 60, z. 4, 1995, s. 7–42. Życzymy naszej Uczelni dalszego rozwoju i osiągnięć tak dydaktycznych, jak naukowo-badawczych przy współpracy z całym środowiskiem naukowym naszego miasta i województwa.

W 1995 r. przygotowano też do druku kilka znaczących pozycji zbiorowych, jak przede wszystkim ukończono tom 2 *Historii Torunia* cz. III (1660–1793), a także część I *Metryki uczniów Akademickiego Gimnazjum Toruńskiego (wiek XVII–początek XVIII)*. Druk obu tych obszernych i wartościowych książek zależy już tylko od sponsoratu władz samorządowych miasta Torunia i wojewódzkich oraz Komitetu Badań Naukowych, o co usilnie apelujemy.

Pragnę serdecznie podziękować Redakcji Naczelnej TNT z drem hab. Jerzym Zbigniewem Maciejewskim i pełną oddania swojej pracy mgr Bożenie Sołtys za realizowanie naszych szeroko zakrojonych przedsięwzięć wydawniczych.

Towarzystwo brało udział w wielu imprezach naukowych i kulturalnych naszego ośrodka i województwa. W styczniu 1995 r. współorganizowało wraz z samorządowymi władzami wojewódzkimi uroczystości 75-lecia powrotu Torunia do Polski Odrodzonej w 1920 r. W naszym gmachu odbyła się sesja popularnonaukowa poświęcona przejęciu Torunia – jako stolicy rozległego województwa pomorskiego – przez wojsko i władze polskie w dniu 18 stycznia 1920 r.

TNT uczestniczyło także w uroczystości z okazji 100-lecia urodzin i piątej rocznicy zgonu prof. Konrada Górskiego. W dniach 27–28 kwietnia 1995 r. razem z Instytutem Filologii Polskiej UMK i Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” zorganizowało ogólnopolską konferencję poświęconą prezentacji i ocenie dorobku naukowego Wielkiego Uczzonego, którego spuścizna archiwalna i księgozbiór znajdują się w naszym gmachu i są już w znacznej mierze uporządkowane

i udostępniane badaczom. W referatach zostały zaprezentowane kontakty prof. Konrada Górskiego z naszym Towarzystwem i Jego rola jako wieloletniego Prezesa, a także ukazano charakterystykę zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Członkom konferencji udostępniono pomieszczenia, w których te zasoby dzisiaj się znajdują. Obecnie maszynopisy całej konferencji są zebrane przez redaktorów prof. Jerzego Speinę i dra Władysława Sawryckiego i będą niebawem wspólnie wydane przez UMK i TNT.

Jednocześnie Zarząd TNT powołał Komitet złożony z historyków literatury polskiej i językoznawców, przedstawicielki Archiwum UMK i Zarządu TNT dla edycji korespondencji i mniejszych dzieł prof. Konrada Górskiego, która obejmie kilka tomów. Pierwszy z nich obejmować będzie korespondencję z lat 1945–1956, tj. z okresu organizowania i pełnienia przez prof. Konrada Górskiego funkcji dziekana Wydziału Humanistycznego UMK oraz perturbacji i niedoli okresu stalinowskiego aż do „Polskiego Października”. Tom ten będzie też stanowił uzupełnienie dla poznania początków Uczelni toruńskiej i jej pierwotnych zrębów organizacyjnych. Nadmieniam, że zbiory prof. Górskiego były prezentowane w końcu listopada 1995 r. w czasie Toruńskiego Festiwalu Książki; prezentacja ta nosiła miano „Książka pasją życia”. Po raz piąty odbył się także konkurs o nagrodę Fundacji Konrada i Marty Górskich, w którym przyznano jedną pierwszą nagrodę i trzy wyróżnienia.

W związku ze 150-leciem urodzin księdza Stanisława Kujota, wieloletniego prezesa Towarzystwa Naukowego i ofiarodawcy bogatych zbiorów bibliotecznych dla Towarzystwa, Zarząd brał udział w organizowaniu sesji popularnonaukowej. Odbyła się ona 11 listopada 1995 r. w Kiełpinie – miejscu urodzenia ks. Kujota (pod Tucholą). Połączona ona była ze sprzedażą opracowań poświęconych ks. Kujotowi. Przedstawiciele Zarządu uczestniczyli też w sesji naukowej zorganizowanej przez Książnicę Miejską w Toruniu, połączonej z wystawą eksponatów ze zbiorów ks. Kujota, stanowiących własność Towarzystwa. W obu konferencjach jako główny prelegent na prośbę Zarządu wystąpił prof. Kazimierz Jasiński (Wydział I), najlepszy znawca życiorysu ks. Kujota i jego dorobku historiograficznego.

TNT włączyło się także do imprez naukowych, i to w aspekcie międzynarodowym, związanych z 200-leciem trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej. Współ z Komitetem Nauk Historycznych PAN TNT zorganizowało w dniach 11–14 maja 1995 r. w naszym gmachu konferencję historyków z Niemiec, Litwy, Łotwy, Rosji, Białorusi i Polski pt. „Ziemie północne Rzeczypospolitej polsko-litewskiej w dobie rozbiorowej 1772–1815”. Konferencję sponsorowała Fundacja Stefana Batorego w Warszawie oraz Wojewódzki Wydział Kultury, za co składam Jego przedstawicielce

pani Dyrektor Wandzie Kowalik serdeczne podziękowania. Materiały tej żywej konferencji, z 15 referatami, są obecnie przygotowywane do druku w językach polskim i niemieckim przez Wydział I PAN.

Najmocniejszy akcent w minionym roku stanowił współdziałanie naszego Towarzystwa w zorganizowaniu międzynarodowego spotkania ekumenicznego „Colloquium Charitativum secundum”, tj. spotkania z okazji 350-lecia Colloquium Charitativum (Braterskiej rozmowy) w Toruniu w 1645 r. Połączone ono zostało ze wspomnianym już trzecim pochówkiem Anny Wazówny. Przedstawiciele Zarządu TNT (M. Biskup, M. Kallas) byli członkami Komitetu Organizacyjnego w obu częściach tej poważnej imprezy międzynarodowej i ekumenicznej, pomagając zwłaszcza przy doborze referentów dla tematyki historycznej, poświęconej historii tolerancji w dawnej Polsce oraz przebiegowi i znaczeniu I Colloquium Charitativum z 1645 r. Wspólnie z reprezentantami kilku wyznań oraz delegacji szwedzkiej opracowywali koncepcję pochówku Anny Wazówny. Brali też udział zarówno w obradach międzynarodowego kolokwium na UMK i w Ratuszu Staromiejskim, jak i w uroczystościach pogrzebowych w kościele Mariackim. Także Towarzystwu zlecono przygotowanie do druku materiałów sesji ekumenicznej. Będzie też ono uczestniczyć w przygotowaniu kolejnych imprez ekumenicznych w serii „Colloquia Charitativa Thorunensia” czy rocznicowych (jak w 400-lecie Unii Brzeskiej 1596 r.).

W roku sprawozdawczym w Towarzystwie naszym nadal działały wydziały i komisje, choć z różnym nasileniem. Najbardziej aktywne były Wydział Nauk Historycznych i Komisja Historyczna. Ożywiła się ponownie aktywność Wydziału III, z czym wiązała się tendencja do publikacji prac poszczególnych sekcji w TNT wspólnie z UMK, zwłaszcza ze względu na większe możliwości dystrybucji wydawnictw, także za granicę, przez nasze Towarzystwo.

TNT nadal miało 214 kontrahentów zagranicznych w 35 krajach, do których w 1995 r. wysłało 581 egz., a otrzymało łącznie 1469 egz. W kraju utrzymywaliśmy wymianę z 76 kontrahentami, którym dostarczyliśmy 255 egz., a uzyskaliśmy 375 egz. W rezultacie nasze zbiory biblioteczne powiększyły się o 1844 egz.

Pracownia Mikrofilmowa i Fotograficzna wykonała ogółem 149 024 zdjęcia negatywów mikrofilmowych, 1042 przeźrocza i 118 odbitek fotograficznych. Głównym odbiorcą negatywów było Towarzystwo Genealogiczne stanu Utah (USA); nadal były to zdjęcia ksiąg parafialnych diecezji wrocławskiej.

Biblioteka nasza w depozycie Książnicy Miejskiej liczyła pod koniec 1994 r. 84 136 wol., a podręczny księgozbiór przy ul. Wysokiej – 2008 wol.

Razem zbiory biblioteczne osiągnęły 86 144 wol. Łącznie z księgozbiorem prof. Konrada Górskiego posiadamy więc 97 209 wol.

Pragnąłbym podkreślić solidną i ofiarną pracę całej naszej administracji z dyrektorem mgrem Janem Pronobisem na czele, która dzielnie pokonywała wszelkie trudności natury organizacyjnej i remontowej.

Dziękuję całemu Zarządowi za owocną, harmonijną współpracę. Panu prof. Arturowi Hutnikiewiczowi pragnę szczególnie podziękować za ponad 35-letnią już pracę w kolejnych zarządach naszego Towarzystwa, także i w obecnym, jako przewodniczącego Wydziału II. Jego praca przyniosła i przynosi Towarzystwu wiele nowych wartości i osiągnięć. Natomiast osobno dziękuję sekretarzowi generalnemu prof. Marianowi Kallasowi za inicjatywy wydawnicze i organizacyjno-finansowe, które ułatwiały pokonanie wielu trudności i wpływały na podtrzymanie rangi naszego Towarzystwa w skali ogólnokrajowej.

WYKŁAD PROF. DRA SŁAWOMIRA KALEMBKI

SPOLECNICY – LUDZIE NAUKI NA POMORZU GDAŃSKIM W XIX I POCZĄTKACH XX WIEKU

„...Mimo świetniejszych nadziei nie możemy się pochwalić z postępów zbyt doniosłych. »Signa temporis« i na nas wycisnęły swe znamię. Lecz mimo to nie upadamy na duchu, chcąc ratować z zapomnienia co tylko się da pochwycić, czy to z wietrzejących pomników zamglonej przeszłości, czy to z żywego słowa starszych, czy też z własnych doświadczeń...”. Tak pisało w „Roczniku TNT” w kilka lat po założeniu Towarzystwa Naukowego w Toruniu – pierwszego polskiego stowarzyszenia naukowego na ziemiach leżących nad dolną Wisłą. Były to słowa ostrożne, a nawet gorzkie, w pewnej mierze może nawet krzywdzące ich autorów. Tym większa im chwała za skromność.

Po pięciu ćwierćwieczach istnienia Towarzystwa Naukowego w Toruniu jako środowiska twórców i miłośników nauki, środowiska mającego samoświadomość, zadawać musimy sobie zasadnicze pytanie: jakie były okoliczności powstania TNT, co było jego istotnym zadaniem, a, przede wszystkim, w jakiej mierze było ono sformalizowane organizacyjnie wykładnią polskich działań kulturotwórczych pod pruskim panowaniem. Działań będących obroną świadomości narodowej.

Założone w 1875 r. TNT było wówczas raczej stowarzyszeniem miłośników nauki niż towarzystwem naukowym w ściślejszym tego słowa znaczeniu.

Pewne elementy akademickości pojawiają się w nim dopiero od czasów prezesury ks. Stanisława Kujota i lat międzywojennych, a w pełni dopiero po drugiej wojnie światowej, od czasu, gdy Toruń został miastem uniwersyteckim. Zresztą, być może, pociągnęło to za sobą ograniczenie jego działań w szerszych środowiskach inteligencji zawodowo parających się badaniami naukowymi.

Przypomnijmy, że Towarzystwo Naukowe powstało jako swego rodzaju pokłosie obchodów czterechsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, uroczyscie odbywanych i przez środowisko polskie w Toruniu w 1873 r. Jego inicjatorem był Zygmunt Działowski (1843–1878). Ten młody i ambitny ziemianin, rodem spod Wąbrzeźna, walczył w powstaniu styczniowym i był sądzony w wielkim procesie w Berlinie, wytoczonym przez władze pruskie przeciw osobom z Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Pomorza zaangażowanym w działalność patriotyczną w latach 1861–1864. Szczęśliwie zresztą, dzięki przemyślanej obronie, został uniewinniony. Pierwszym prezesem TNT został ostatecznie starszy odeń, także ziemianin, Ignacy Łyskowski (1820–1886). Działowskiemu w objęciu prezesury niewątpliwie przeszkodził i młody wiek, i pewien radykalizm poglądów i zachowań. Ale jest on dobrym przedstawicielem tej części ziemiaństwa i kształtującej się inteligencji polskiej na Pomorzu, zresztą i szerszych kręgów społeczeństwa, które można by określić jako pokolenie powstania styczniowego.

Tak się bowiem składa, że choć ziemie leżące nad Wisłą w jej dolnym biegu, poza epizodem 1848 r., nie były terenem bezpośrednich walk powstańczych, to to, co się działo w Królestwie Polskim oddziaływało stymulująco na przemiany świadomości społeczeństwa pomorskiego, będące skądinąd rezultatem naturalnego procesu wynikającego z przejścia od feudalnych do nowoczesnych stosunków. Tak więc i na Pomorzu w 2. połowie XIX w. formował się nowoczesny naród polski, choć np. w prównaniu z Poznańskiem, zwłaszcza w jego centralnej części, wydaje się, że odbywało się to z pewnym opóźnieniem.

Pierwsze objawy budzenia się nowoczesnego patriotyzmu w Ziemi Chełmińskiej i Pomorzu nastąpiły po powstaniu listopadowym, mimo stosunkowo niewielkiej liczby ochotników, jacy poszli walczyć za Drwęcę. Z tym, że ograniczały się one głównie do części ziemiaństwa polskiego i nielicznych grup studiującej młodzieży. O wiele istotniejszą rolę odegrały wydarzenia rewolucyjne 1848 r., niezbyt słusznie zwane u nas Wiosną Ludów. Wprawdzie polską, zorganizowaną działalność przerwały już 4 kwietnia 1848 r. brutalne aresztowania, ale rozbudzona została świadomość polityczna w szerszych kręgach polskiego społeczeństwa pomorskiego. Zewnętrznym tego wyrazem będzie pojawianie się wydawnictw dla

ludu oraz założenie pierwszego w pełni dojrzałego czasopisma polityczno-informacyjnego – chełmińskiego „Nadwiślanina”. Prezentował on śmiało oceny wydarzeń w Prusach i w Europie z punktu widzenia polskiego interesu narodowego. Dla wsparcia formowania się zawodowej inteligencji polskiej utworzono 30 października 1848 r. Towarzystwo Pomocy Naukowej. Ale najsilniejsze było oddziaływanie na ów proces rozwoju polskiej nowoczesnej świadomości narodowej wśród Pomorzan i nastrojów patriotycznych doświadczeń związanych z powstaniem styczniowym. Na terenie ówczesnej prowincji Prusy Zachodnie działała sprawnie polska podziemna organizacja narodowa. Do walki w Królestwie udawały się dziesiątki ochotników, czasami całymi oddziałami. Zbierano podatek narodowy, przemycano ludzi, broń i inne materiały. Wśród ochotników była też młodzież ze środowisk drobnomieszczańskich i chłopskich. Wielu działaczy było aresztowanych i represjonowanych. A po klęsce powstania przyszedł i na Pomorzu czas pracy organicznej, tyle że prowadzonej bez ogłaszania wielkich dokumentów programowych. Od początku lat sześćdziesiątych XIX w. powstają towarzystwa i kółka rolnicze, założony zostaje Bank Kredytowy, od 1867 r. zbierają się doroczne sejmiki gospodarcze. W tymże roku w miejsce „Nadwiślanina” zaczyna ukazywać się „Gazeta Toruńska”, później dołączają do niej dzienniki wydawane w innych miastach pomorskich. W 1869 r. Ignacy Lyskowski tworzy Towarzystwo Moralnych Interesów Ludności Polskiej pod Panowaniem Pruskim. W rok później powstaje analogiczne do Towarzystwa Pomocy Naukowej stowarzyszenie pomocy finansowej dla kształcących się dziewcząt polskich. Centrum ruchu polskiego na Pomorzu w tym właśnie czasie przesunęło się z Chełmna do Torunia.

Zjednoczenie w 1871 r. Niemiec i coraz silniejsza antypolska polityka Berlina, czego najwidoczniejszym wyrazem było rugowanie z nauki szkolnej języka polskiego, tym mocniej uświadomiły aktywnej części społeczeństwa polskiego potrzebę organizowania się w dziedzinach kształtujących i umacniających świadomość narodową, a takimi są działalność kulturalna i naukowa. Tak więc powstanie w 1875 r. Towarzystwa Naukowego w Toruniu nie było jakimś jednostkowym ewenementem, ale swego rodzaju ukoronowaniem serii działań organizacyjnych zaangażowanych społecznie w obronę interesów polskich działaczy, wywodzących się głównie spośród ziemiaństwa i tworzącej się z trudem inteligencji.

Mimo wzrostu liczebnego tej ostatniej warstwy społecznej, m.in. dzięki Towarzystwu Pomocy Naukowej (w latach 1848–1868 skorzystało z jego pomocy 311 stypendystów), które środki na swą działalność uzyskiwało ze składek, w chwili powstania TNT dominowała w nim, w pierwszych kilkunastu latach istnienia, grupa liberalnych ziemian z wykształceniem

akademickim, po części miłośników nauki i kolekcjonerów. Spośród inteligencji najwidoczniejsi byli lekarze i duchowni. Z czasem pozycja ziemiaństwa zmniejszyła się, co wynikało z potrzeby koncentrowania się na działalności administracyjno-gospodarczej w warunkach coraz ostrzejszej konkurencji, jak i pomnażania się szeregów inteligencji, zwłaszcza duchowieństwa polskiego. Według „Gazety Toruńskiej” w 1909 r. TNT liczyło 582 członków, w tym 4 honorowych (od 1901 r. m.in. Henryk Sienkiewicz), wśród których było 340 księży (to zasługa prezesa ks. Kujota, który zalecał swym pelplińskim wychowankom wstępować do Towarzystwa, aby zapełniali składkami jego kasę), 99 ziemian, 54 lekarzy i aptekarzy, 47 kupców i przemysłowców, 25 „literatów” i uczonych, 17 adwokatów. Zdecydowana większość mieszkała w Prusach Zachodnich i Wschodnich, ale byli też członkowie z Poznańskiego, Galicji, a i z dalszych stron, dwóch nawet ze Stanów Zjednoczonych Ameryki. Zdecydowana większość z nich oczywiście nauki czynnie nie uprawiała, swą postawę społeczną i narodową wyrażając obecnością w jedynym polskim stowarzyszeniu naukowym w szczególnie zagrożonym germanizacją Pomorzu i wspieraniu go finansowo, jako że o jakichkolwiek dotacjach z zewnątrz wówczas nie mogło być mowy. Duży nacisk kładziono na działające przy Towarzystwie Muzeum, tak zresztą nazywano wówczas i gmach, w którym miało siedzibę. Jego zbiory pochodziły z darów, najczęściej kolekcjonerów ziemiańskich. Z czasem, za prezesury ks. Kujota TNT ożywiło swą działalność wydawniczą. Obok wcześniej zapoczątkowanych „Roczników”, pojawiło się seryjne wydawnictwo źródeł „Fontes”, a następnie periodyk „Zapiski”. Dominowała w tych wydawnictwach historia regionalna, często były to dzieje Kościoła, faktycznie będąca formą obrony polskich praw historycznych do Pomorza. Aby uchronić się przed zakwalifikowaniem Towarzystwa do kategorii organizacji politycznych, co pociągało za sobą uciążliwy nadzór policyjny, działacze Towarzystwa, zwłaszcza od lat dziewięćdziesiątych, aż do przesady podkreślali jego niezaangażowanie w politykę. Ale niewiele to zmieniło w faktycznej ocenie jego działalności przez władze pruskie. W listopadzie 1917 r., w obszernym memoriale dr Otton Steinborn pisał m.in. – „przypominam, że w roku 1913 wytoczyła policja toruńska Towarzystwu Naukowemu proces przed sądem administracyjnym w tym celu, by Towarzystwu Naukowemu odmówić charakteru naukowego, ażeby przydzielić je do towarzystw politycznych. Przyczyną wkraczania policji był fakt, że Towarzystwo Naukowe podpisane było pod publiczną odezwą ku uczczeniu ks. Józefa Poniatowskiego [setna rocznica jego śmierci]. [...] Tylko z powodu wojny umorzono skargę”. Jasno więc stwierdzić trzeba, że członkowie ówcześni naszego Towarzystwa, i to nie tylko jego koryfeusze, byli wielkimi społecznikami, ofia-

rowywali sprawie polskości Pomorza swą pracą, czas i niemałe pieniądze. Narażali się potężnemu mocarstwu.

Miał więc pełne prawo Władysław Mickiewicz, syn wielkiego Adama, dziękując z Paryża za życzenia jubileuszowe nadesłane z Torunia 5 czerwca 1913 r., pisać: „Widzę w odezwaniu się Waszym nowy, wzruszający dla mnie objaw tych uczuć, które tak troskliwie pielęgnujecie w wyjątkowo trudnych warunkach” (podkreślenie S. K.). A Józef Ostoja-Sulnicki, literat i dziennikarz z Warszawy, 22 maja 1909 r. po zwiedzeniu Muzeum, może z przesadą, właściwą stylistyce tamtej epoki, w „Księdze gości” (gdzie m.in. jest też wpis Jana Matejki z 11 października 1877 r.) zapisał, że oglądał te zbiory „...z uczuciem wielkiego szacunku dla Rodaków, którzy je zbierali i przechowali, jako cenne pamiątki przeszłości, potrafili mimo ciężkich warunków życia. Dla nas, Koroniarzy, nauka stąd wymowna i wstyd...”.

Ten szkicowy portret zbiorowy miłośników nauki skupionych w jedynej polskiej organizacji naukowej na Pomorzu Nadwiślańskim doby zaborów warto uzupełnić o dwa paralelne portrety dwóch, skądinąd znanych członków TNT, którzy pierwsi zbudowali w nim pomost między miłośnictwem nauki a twórczym, i to na skalę godną wielkich ośrodków akademickich, jej uprawianiem.

Idzie o Stanisława Kujota (1845–1914) i Ludwika Rydygiera (1850–1920).

Obydwaj byli rodowitymi Pomorzanie. Kujot urodził się w Kiełpinie w pobliżu Tucholi, był synem nauczyciela wiejskiego, najstarszym z jego dzieci. Natomiast Rydygier przyszedł na świat jako najmłodszy z trzynastoorga rodzeństwa, jako syn właściciela niewielkiego folwarku w Dusocinie pod Grudziądem. Obydwaj uczęszczali do gimnazjów w Chojnicach i Chełmnie. Rydygier też do pelplińskiego Collegium Marianum, gdzie Kujot będzie nauczał od 1872 do 1893 r. Obydwaj studiowali w Niemczech – Kujot teologię, historię, filozofię i filologię, Rydygier medycynę, w tym chirurgię i położnictwo. Kujot uzyskał dyplom w Monastyrze w 1872 r., a Rydygier obronił doktorat w dwa lata później w Gryfii, a w 1878 r. habilitował się w Jenie, tam też przez rok wykładał. Natomiast Kujot, w czasie studiów stypendysta Towarzystwa Pomocy Naukowej (później będzie jego działaczem), skierowany został przez władze kościelne do pracy nauczycielskiej w gimnazjum pelplińskim, gdzie przez przeszło dwadzieścia lat kształcił przyszłych duchownych i członków TNT. Kujot należał do jego założycieli i aktywnych działaczy. Rydygier tymczasem po powrocie z Jeny założył prywatną klinikę w Chełmnie, gdzie rozwijano również badania naukowe. Wspierał on Towarzystwo Pomocy Naukowej i był

przewodniczącym Wydziału Lekarsko-Przyrodniczego TNT. W Chełmnie właśnie dokonał, jako drugi w świecie chirurg, resekcji odźwiernika z powodu raka, a następnie jako pierwszy dokonał wycięcia fragmentu żołądka ze względu na jego wrzód. Rydygier ostentacyjnie podkreślał swą polskość, zmieniając nazwisko z pierwotnej formy Riedgier na spolszczoną. Kujot z polskością się nie obnosił, ale konsekwentnie, mimo trawiącej go od 29 roku życia gruźlicy, bronił jej najpierw pracą wychowawczą, a później badawczą i organizacyjną. Wielka kariera uniwersytecka Rydygiera zaczęła się w 1887 r., gdy powołano go na Katedrę Chirurgii Uniwersytetu Jagiellońskiego, zrezygnował wówczas z obywatelstwa pruskiego. Przenosiny do Galicji stopniowo odsunęły go od TNT, które w latach dziewięćdziesiątych przeżywało bardzo poważny kryzys organizacyjny, grożący jego upadkiem. Rydygier w 1897 r. przeniósł się z kolei na Uniwersytet Lwowski i jako kierownik kliniki chirurgicznej unowocześniał ją i wzbogacał o nowoczesną aparaturę, m.in. o aparat rentgenowski. Twórczy naukowo, stworzył wokół siebie wielką szkołę naukową, był dziekanem Wydziału Lekarskiego, a później rektorem Uniwersytetu Lwowskiego. Po I wojnie światowej jako generał organizował szpitalnictwo Wojska Polskiego. Myślał o powrocie na Pomorze po przejściu na emeryturę. Był to jeden z najwybitniejszych lekarzy i uczonych w dziejach medycyny polskiej. Tymczasem skromny Stanisław Kujot w 1893 r. ze względu na pogarszający się stan zdrowia musiał przenieść się z Pelplina na plebanie w podtoruńskim Grzybnie. I on myślał o przeniesieniu się, dla spokojniejszego prowadzenia badań historycznych, do Krakowa. Ale zły stan zdrowia i zaangażowanie się w sprawy TNT zatrzymały go na Pomorzu. W 1897 r. został prezesem Towarzystwa. Podniósł je z upadku, pomnożył szereg członków, rozwinął działalność wydawniczą. W 1900 r. z okazji jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego otrzymał tytuł jego doktora honoris causa. Równoległe do wybitnej działalności organizacyjnej Kujot rozwinął prowadzone, na coraz wyższym poziomie, badania historyczne. On napisał pierwsze w historiografii polskiej w pełni naukowe dzieje średniowiecznego Pomorza. Był swoistym fenomenem. Człowiek wycieńczony chorobą, który pod koniec życia nie był w stanie jeździć do Torunia i sterował Towarzystwem pośpiesznie kreślonymi karteczkami nadsyłanymi z Grzybna, potrafił tak wiele dokonać w ostatniej dekadzie swego życia. Kujot był pierwszym w pełni profesjonalnym polskim historykiem Pomorza, dającym początek polskiemu ruchowi naukowemu, przynajmniej w zakresie historii, w tym regionie. Od niego można mówić o polskich uczonych historykach pomorskich.

Oto dwa życiorysy członków Towarzystwa Naukowego w Toruniu,

którzy w pełni zasługują na miano społeczników, a którzy znaleźli drogę, wychodząc z prowincji pozbawionej życia uniwersyteckiego, do nauki akademickiej. Są one różne, ale wiele jest w nich wspólnego, właśnie w zakresie działalności publicznej.

Gdy Michał Siedlecki, wybitny biolog i pierwszy rektor odbudowanego Uniwersytetu Wileńskiego „z głębokim wzruszeniem i podniosłym uczuciem prawdziwej radości” zapraszał przedstawicieli TNT na uroczystości inauguracyjne Uniwersytetu Stefana Batorego do Wilna (10–12 października 1919 r.), mógł z pełną szczerością skreślić słowa: „na ten akt uroczysty a tak przez nas upragniony zapraszamy Towarzystwo Przyjaciół Nauk [!] z całą serdecznością i gorącym pragnieniem, aby Wasza obecność była symbolem związku duchowego, jaki łączy nasze instytucje, dążące jednakowymi drogami ku prawdzie i jednakowo strzegące naszego skarbu: Ducha i Czystej Myśli Polskiej”.

PROTOKÓŁ

DOROCZNEGO WALNEGO ZGROMADZENIA CZŁONKÓW TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU W DNIU 22 LUTEGO 1996 R.

Porządek obrad

Część I – publiczna

1. Zagajenie i omówienie działalności Towarzystwa w 1995 r. – prof. dr Marian Biskup, prezes TNT.
2. Publiczny wykład naukowy: prof. dr hab. Sławomir Kalembka – „Społecznicy – ludzie nauki na Pomorzu Gdańskim w XIX i początkach XX wieku”.

Ad 1. Obrady otworzył prezes TNT prof. dr Marian Biskup; powitał w imieniu Zarządu zebranych członków Towarzystwa i przybyłych gości, przedstawił sylwetki członków zmarłych w 1995 r., a następnie omówił działalność Towarzystwa w 1995 r.

Ad 2. Wykład naukowy pt. „Społecznicy – ludzie nauki na Pomorzu Gdańskim w XIX i początkach XX wieku” wygłosił prof. dr hab. Sławomir Kalembka.

Część II – administracyjna

3. Wybór Prezydium Zgromadzenia.
4. Przyjęcie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia.
5. Sprawozdanie Zarządu za rok 1995.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
7. Dyskusja nad sprawozdaniami i podjęcie uchwały w sprawie absolutorium dla Zarządu.
8. Wybór członków wydziałów i ogłoszenie nazwisk nowych członków zwyczajnych.
9. Ustalenie wysokości składek członkowskich na rok 1996.
10. Wolne wnioski i zakończenie.

Ad 3. Na wniosek prezesa Zarządu prof. dra Mariana Biskupa na przewodniczącego Zgromadzenia wybrano jednogłośnie prof. dra hab. Janusza Małkka, a na sekretarza prof. dra hab. Kazimierza Maliszewskiego. Po stwierdzeniu przez przewodniczącego braku statutowego quorum dla podejmowania ważnych uchwał rozpoczęło się zebranie w drugim terminie.

Ad 4. W jawnym głosowaniu przyjęto jednomyślnie protokół z poprzedniego Walnego Zgromadzenia, które odbyło się 23 II 1995 r.

Ad 5. Sprawozdanie Zarządu za rok 1995 przedstawił sekretarz generalny TNT prof. dr hab. Marian Kallas, natomiast sprawozdanie finansowe – skarbnik Towarzystwa prof. dr hab. Mirosław Nesterowicz.

Ad 6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej przedstawił prof. dr hab. Andrzej Borodo.

Ad 7. Dyskusji nad sprawozdaniami nie było. Walne Zgromadzenie w głosowaniu jawnym jednomyślnie udzieliło Zarządowi absolutorium.

Ad 8. Przed wyborem nowych członków wydziałów przeprowadzony został wybór Komisji Skrutacyjnej. Przewodniczący Zgromadzenia zaproponował do niej następujących kandydatów: przewodniczącego Komisji prof. dra hab. Jerzego Dygdałę i członków – prof. dr hab. Teresę Karwicką i dra Wojciecha Polaka. W jawnym głosowaniu jednomyślnie wybrano Komisję Skrutacyjną w zaproponowanym składzie.

Wiceprzewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Jerzy Wojtowicz zgłosił kandydata na członka Wydziału: dra hab. Andrzeja Radziwińskiego. Przewodniczący Wydziału II prof. dr Artur Hutnikiewicz przedstawił 8 kandydatów na członków Wydziału: dra hab. Adama Bednarka, dra hab. Ryszarda Jadczaaka, dr hab. Marię Kalinowską, dra hab. Zbigniewa Maciejewskiego, dr hab. Ewę Owczarz, dra hab. Władysława Sawryckiego, dra hab. Janusza Skuczyńskiego i dra hab. Andrzeja Stoffa.

Przewodniczący Wydziału III prof. dr hab. Gabriel Wójcik zgłosił kandydata na członka Wydziału: dra nauk medycznych Lecha Bieganowskiego. Prof. dr hab. Krystyna Kamińska w imieniu przewodniczącego Wydziału IV prof. dra hab. Kazimierza Lubińskiego przedstawiła kandydata na członka Wydziału dra hab. Wojciecha Kosiedowskiego. Przy prezentacji kandydatów wywiązała się dyskusja. Prof. dr hab. Andrzej Tomczak zapytał, czy osoby rekomendowane do wyboru będą zdawały sobie sprawę z obowiązków statutowych Towarzystwa (uczestnictwo w zebraniach, płacenie składek itp.). Również prof. dr hab. Gabriel Wójcik podzielił opinię przedmówcy. Prof. dr Artur Hutnikiewicz zapewnił, że przedstawione przez niego osoby kandydujące na członków Wydziału II są godne zaufania. Jednak prof. dr hab. Jerzy Speina zauważył, że nie wszystkie te osoby pojawiły się na dzisiejszym zebraniu, co jest dość symptomatyczne. Po przeprowadzeniu tajnego głosowania przewodniczący Komisji Skrutacyjnej prof. dr hab. Jerzy Dygdała przedstawił wyniki. Łącznie oddano 43 głosy. Poszczególni kandydaci uzyskali następującą liczbę głosów:

	tak	nie	wstrzymujący się
dr hab. Andrzej Radzimiński	41	—	2
dr hab. Adam Bednarek	38	1	4
dr hab. Ryszard Jadczyk	40	—	3
dr hab. Maria Kalinowska	38	1	4
dr hab. Jerzy Zbigniew Maciejewski	39	1	3
dr hab. Ewa Owczarz	39	1	3
dr hab. Władysław Sawrycki	39	1	3
dr hab. Janusz Skuczyński	38	1	4
dr hab. Andrzej Stoff	37	3	3
dr n. medycznych Lech Bieganowski	41	—	2
dr hab. Wojciech Kosiedowski	37	1	5

Komisja stwierdziła, że wszyscy kandydaci uzyskali powyżej połowy liczby ważnych głosów i zostali wybrani na członków wydziałów. Przewodniczący Zgromadzenia ogłosił nazwiska nowych członków zwyczajnych.

Ad 9. Na wniosek prof. dra hab. Jerzego Wojtowicza podjęto jednomyślną decyzję o likwidacji zniżek emerytów i o podwyższeniu składek na 1996 r. w wysokości:

członkowie wydziałów – 15 zł

członkowie zwyczajni i emeryci – 10 zł.

Ad 10. W ramach wolnych wniosków prof. dr hab. Jadwiga Wilkoń-Michalska zapytała, czy warunki przyjęcia do TNT w XIX w. były trudniejsze niż obecnie. Czy dziś nie byłoby dobrze rozszerzyć listę członków

– protektorów i sponsorów ? Przecież w mnogości i różnorodności jest siła. W odpowiedzi na to pytanie Prezes TNT prof. dr M. Biskup stwierdził, że warunki działalności Towarzystwa w XIX w. były inne niż dzisiaj. To było Towarzystwo przyjaciół nauki – przynależność do niego była obowiązkiem patriotycznym. Ówczesnych członków stać było na płacenie wysokich składek. Współcześnie TNT ma charakter Towarzystwa ściśle naukowego działającego obok Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Inne są też warunki finansowe, w jakich Towarzystwo działa dzisiaj.

Następnie przewodniczący Zgromadzenia prof. dr hab. Janusz Malłek podziękował przybyłym i zamknął obrady.

Sekretarz	Przewodniczący
Walnego Zgromadzenia	Walnego Zgromadzenia
(-) Prof. dr hab. Kazimierz Maliszewski	(-) Prof. dr hab. Janusz Malłek

WYSTĄPIENIE SEKRETARZA GENERALNEGO TOWARZYSTWA

PROF. DRA MARIANA KALLASA

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo!

Przypadło mi w udziale, po raz pierwszy po wyborze na stanowisko Sekretarza Generalnego, przedstawić Państwu sprawozdanie z działalności naszego Towarzystwa w minionym roku (1995). Jednakże zakres i forma prezentacji aktywności TNT w 1995 r. przedstawionej przez Prezesa – Pana Prof. Mariana Biskupa – zwalnia mnie od dalszej wypowiedzi na ten temat. Mamy za sobą kolejny rok funkcjonowania Towarzystwa w zmienionych warunkach finansowych. Znane są Państwu zarówno osiągnięcia jak i trudności pomniejszające rezultaty działalności wydawniczej TNT. Pragnę ze swej strony podkreślić, iż miniony rok był w tym zakresie w sumie korzystny dla naszego Towarzystwa, m.in. ze względu na wydanie albumu *Toruń – miasto i ludzie na dawnej fotografii*, co nastąpiło dzięki wydatnej pomocy licznych sponsorów. Na wymienienie zasługują nadto publikacje związane z ekumenicznym pochówkiem Anny Wazówny w październiku 1995 r. w Toruniu. Pokłosem uroczystości z okazji 350-lecia Colloquium Charitativum będzie publikacja zawierająca materiały z odbytej w październiku 1995 r. sesji naukowej. Inicjatorem opublikowania drukiem tych tekstów jest TNT.

Jak wiadomo, podjęto zabiegi o uczynienie naszego miasta ośrodkiem dialogu społecznego. W związku z tym zaplanowano odbycie kolej-

nych spotkań poświęconych dialogowi chrześcijańsko-żydowskiemu oraz upamiętnieniu 400-lecia Unii Brzeskiej (1596). I tym razem TNT zainicjuje publikację materiałów z tych spotkań. Nadto Towarzystwo zamierza być współwydawcą planowanego albumu upamiętniającego pogrzeb Anny Wazówny.

Na ten rok przypada wydanie kolejnej części monumentalnej *Historii Torunia*. Konieczne jest jednak zintensyfikowanie prac organizacyjnych i wydawniczych, tak aby w możliwie najbliższym czasie dokończyć druk tej wielotomowej publikacji.

Z niepokojem przyjmuję informacje dotyczące zamierzonych ograniczeń subwencji finansowych ze strony miasta na rzecz TNT w wypadku przyjęcia projektów stosownych uchwał przez toruńską Radę Miejską. Mam jednak nadzieję, że ostateczne rozwiązania okażą się korzystne dla naszego Towarzystwa.

Przyłączam się do podziękowań złożonych JM Rektorowi UMK Prof. Andrzejowi Jamiołkowskiemu z tytułu wyjątkowo owocnej współpracy pomiędzy UMK a TNT, co jest w szczególności wynikiem porozumienia z czerwca 1995 r.

Mam nadzieję, że wzorem wcześniejszego spotkania władz TNT z Wojewodą Toruńskim, Panem Bernardem Kwiatkowskim (z czerwca 1995 r.), dojdzie do zaplanowanych i oczekiwanych wizyt JM Rektora UMK i Biskupa Toruńskiego w gmachu przy ul. Wysokiej 16.

Składam słowa podziękowania wszystkim osobom i instytucjom, których wsparcie i aktywność przyczyniły się do rozwoju naszego Towarzystwa. Kończąc składam osobne podziękowanie Panu Prof. Marianowi Biskupowi wraz z życzeniami Jego dalszej aktywności na rzecz i dla dobra TNT.

S P R A W O Z D A N I E

Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU ZA ROK 1995

I. Członkowie

Na koniec 1995 r. Towarzystwo Naukowe w Toruniu liczyło 529 członków, w tym 204 członków wydziałów i 323 członków zwyczajnych oraz dwóch członków honorowych. Przyjęto w poczet członków zwyczajnych 17 osób. Zmarło w 1995 r. 4 członków wydziałów.

Skład ilościowy wydziałów:

		członkowie	
	miejscowi	zamiejscowi	razem
Wydział I – Nauk Historycznych	37	16	53
Wydział II – Filologiczno-Filozoficzny	27	8	36
Wydział III – Matematyczno-Przyrodniczy	64	12	77
Wydział IV – Nauk Prawnych, Społecznych i Ekonomicznych	34	6	40
<u>Razem:</u>	162	42	204

II. Walne Zgromadzenie

Dnia 22 II 1996 r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa Naukowego w Toruniu, na którym dokonano oceny działalności Towarzystwa w roku 1995.

III. Komisja Rewizyjna

W 1995 r. Komisja Rewizyjna działała w następującym składzie: doc. dr Krystyna Podlaszewska – przewodnicząca, prof. dr Andrzej Borodo i prof. dr Bogumił Brzeziński członkowie. Komisja odbyła posiedzenie w dniu 16 II 1996 r., na którym przeanalizowano i skontrolowano działalność TNT w okresie od 1 I do 31 XII 1995 r.

IV. Zarząd TNT

Rok 1995 był pierwszym rokiem pracy Zarządu w kadencji 1995–1997. Zarząd działał w następującym składzie: prof. dr Marian Biskup – prezes, prof. dr Roman Ingarden – wiceprezes, prof. dr Marian Kallas – sekretarz generalny, prof. dr Mirosław Nesterowicz – skarbnik, dr hab. Jerzy Zbigniew Maciejewski – redaktor naczelny, prof. dr Stanisław Salmonowicz – przewodniczący Wydziału I, prof. dr Artur Hutnikiewicz – przewodniczący Wydziału II, prof. dr Gabriel Wójcik – przewodniczący Wydziału III, prof. dr Kazimierz Lubiński – przewodniczący Wydziału IV oraz prof. dr Jadwiga Wilkoń-Michalska, prof. dr Andrzej Woszczyk i doc. dr hab. Jerzy Dygdała – członkowie.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył trzy posiedzenia, podczas których omawiano najważniejsze sprawy Towarzystwa, związane zarówno z realizacją jego podstawowych zadań statutowych, jak i bieżącymi problemami finansowymi i organizacyjnymi:

13 stycznia – omawiano zamierzenia w zakresie organizacji sesji i konferencji naukowych, w tym międzynarodowej konferencji „Ziemie północne Rzeczypospolitej polsko-litewskiej w dobie rozbiorowej 1772–1815” oraz udziału

TNT w uroczystych obchodach 350 rocznicy Colloquium Charitativum. Poza tym Zarząd ocenił wykonanie planu wydawniczego w ubiegłym roku oraz przyjął projekt planu wydawnictw TNT na 1995 rok. Omawiano także stan przygotowań do Walnego Zgromadzenia Członków Towarzystwa.

16 czerwca – analizowano sytuację finansową Towarzystwa i zaawansowanie prac remontowych gmachu TNT. Omówiono wyniki spotkania przedstawicieli Zarządu z Wojewodą Toruńskim. Oceniono przebieg odbytych sesji naukowych. Zarząd zaakceptował również podjęcie znaczących zamierzeń wydawniczych, w tym wydania serii publikacji „Z archiwum prof. dra Konrada Górskiego” oraz kontynuacji, wspólnie z Niemieckim Instytutem Historycznym, wydawania protokołów Sejmiku Generalnego Prus Królewskich.

3 listopada – analizowano stan wykonania planu wydawniczego oraz efekty wynikające z porozumienia UMK i TNT w sprawie wspólnego finansowania niektórych publikacji. Omówiono również zamierzenia na najbliższe lata w zakresie publikacji prac popularnonaukowych.

V. Redakcja Naczelna Wydawnictw TNT

Redakcja Naczelna działała w następującym składzie: dr hab. Jerzy Z. Maciejewski – redaktor naczelny, prof. dr Antoni Czacharowski, dr hab. Kazimierz Maliszewski – przedstawiciele Wydziału I, prof. dr Jerzy Speina, prof. dr Witold Wróblewski – przedstawiciele Wydziału II, prof. dr Daniela Szymańska – przedstawiciel Wydziału III, prof. dr Jan Głuchowski – przedstawiciel Wydziału IV, dr Cecylia Iwaniszewska – przewodnicząca Komitetu Redakcyjnego „Prac Popularnonaukowych”.

VI. Komisje i Komitety przy Zarządzie TNT

1. ZESPÓŁ DO BADAŃ NAD PRZESZŁOŚCIĄ TORUNIA pracował pod kierunkiem doc. dra hab. Mariana Arszyńskiego, sekretarzem była dr Krystyna Zielińska-Melkowska. Zespół kontynuował prace nad poszukiwaniem i gromadzeniem materiałów do historii Torunia.

2. KOMITET REDAKCYJNY „SPRAWOZDAŃ TNT” działał pod przewodnictwem prof. dra Janusza Kryszaka. Sekretarzem była mgr Bożena Sołtys, członkami – prof. dr Teresa Karwicka i prof. dr Ludmiła Roszko.

3. KOMITET REDAKCYJNY „PRAC POPULARNONAUKOWYCH” – pracował w następującym składzie: dr Cecylia Iwaniszewska – przewodnicząca, prof. dr Kazimierz Maliszewski, dr Józef Poklewski, prof. dr hab. Zofia Mocarska-Tycowa, prof. dr Marian Rejewski,

prof. dr Zbigniew Kwaśniewski – członkowie. Komitet odbył w okresie sprawozdawczym trzy posiedzenia, na których przyjmowano do druku zgłoszone prace (30 VI, 22 IX) oraz oceniono stan wykonania zamierzeń w zakresie wydawnictw popularnonaukowych, a także omówiono propozycje wydawnicze (16 XII). Do planu na następne lata przyjęte zostały następujące pozycje: Z. Kruszelnicki, „Toruń nie istniejący” – wznowienie uaktualnione, J. Wilkoń-Michalska, „Szata roślinna Kujaw” – wznowienie uaktualnione, J. Domasłowski, J. Jarzewicz, „Kościół NMP w Toruniu”, E. Gąsiorowski, „Ratusz w Toruniu”, J. Poklewski, „Kościół i klasztor w Zamartem”, K. Biskup, B. L. Narębscy, „Dziewiętnastowieczne forty toruńskie”.

VII. Wydziały

WYDZIAŁ I – NAUK HISTORYCZNYCH. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr Stanisław Salmonowicz, zastępcą prof. dr Jerzy Wojtowicz, sekretarzem prof. dr Janusz Tandecki. Wydział odbył dwa posiedzenia naukowe (10 IV i 11 XII) oraz dwa posiedzenia administracyjne, na których przyjął do druku pozycje w serii „Fontes”: „Lustrację województw wielkopolskich i kujawskich 1659–1665”, cz. II i „Metrykę uczniów Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego z lat 1600–1817”.

1. KOMISJA HISTORYCZNA pracowała pod kierunkiem prof. dra Stefana Kwiatkowskiego. Sekretarzem był dr Roman Czaja. Komisja odbyła 3 posiedzenia naukowe.

2. KOMITET REDAKCYJNY „FONTES”. Przewodniczącym był prof. dr Zenon H. Nowak, a członkami: prof. dr Stefan Cackowski i prof. dr Ryszard Kozłowski. W serii „Fontes” ukazały się *Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego*, t. III, cz. 1, opracowane przez Tadeusza Mencla i Mariana Kallasa. Do wydania przygotowywane są: „Metryka uczniów Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego (1600–1817)”, t. I, cz. 1 (1600–1717), wyd. Zenon H. Nowak i Janusz Tandecki oraz „Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego”, t. III, cz. 2. Komitet odbył zebranie administracyjne w dniu 5 XII.

3. KOMITET REDAKCYJNY „ROCZNIKÓW TNT”. Przewodniczącym Komitetu był prof. dr Antoni Czacharowski, członkami prof. dr Jacek Staszewski i prof. dr Mieczysław Wojciechowski. W tej serii ukazała się w 1995 r. książka Wojciecha Polaka *O Kreml i Smoleńszczyznę. Polityka Rzeczypospolitej wobec Moskwy w latach 1607–1612*.

4. KOMITET REDAKCYJNY „PRAC ARCHEOLOGICZNYCH”. Komitet pracował pod kierunkiem dra hab. Andrzeja Koli. Członkami byli:

prof. dr Jadwiga Chudziakowa, prof. dr Krystyna Przewoźna i prof. dr Jerzy Olczak.

5. KOMITET REDAKCYJNY „ZAPISEK HISTORYCZNYCH”. Przewodniczącym był prof. dr Marian Biskup, członkami: prof. dr Stefan Cackowski, doc. dr Karola Ciesielska, prof. dr Antoni Czacharowski, doc. dr hab. Jerzy Dygdała, prof. dr Zenon H. Nowak, prof. dr Kazimierz Wajda, prof. dr Mieczysław Wojciechowski. Sekretarzem Komitetu była dr Magdalena Niedzielska. W 1995 r. ukazały się następujące numery „Zapisek Historycznych”: t. 60, z. 1, 2-3, 4. Odbyły się trzy posiedzenia Komitetu.

WYDZIAŁ II – FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr Artur Hutnikiewicz, zastępcą prof. dr Franciszek Peplowski, a sekretarzem prof. dr Teresa Friedelówna. Wydział odbył jedno posiedzenie naukowe i administracyjne.

1. KOMISJA FILOLOGICZNA. Przewodniczącym Komisji był prof. dr Wojciech Gutowski, sekretarzem dr Maria Frankowska. Odbyły się trzy posiedzenia naukowe oraz jedno posiedzenie administracyjne.

2. KOMISJA FILOZOFICZNA. Przewodniczącym Komisji był dr hab. Ryszard Jadczak, zastępcą prof. dr Leon Gumański, sekretarzem zaś prof. dr Włodzimierz Tyburski. Komisja odbyła cztery posiedzenia naukowe i jedno posiedzenie administracyjne – 22 II – na którym omawiano formy współpracy Komisji z Oddziałem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego i Instytutem Filozofii UMK.

3. KOMISJA HISTORII SZTUKI. Przewodniczącym Komisji był prof. dr Zygmunt Kruszelnicki, a sekretarzem dr Józef Poklewski.

4. KOMISJA BIBLIOGRAFII I BIBLIOTEKOZNAWSTWA. Przewodniczącym Komisji była prof. dr hab. Bronisława Woźniczka-Paruzel, zastępcami: dr Janina Huppenthal i dr hab. Grażyna Gzella, sekretarzem zaś mgr Urszula Zaborska. Komisja odbyła dwa posiedzenia naukowe i pięć posiedzeń administracyjnych. Komisją wyłoniła grupę do spraw kształcenia bibliotekarzy w składzie: dr hab. Grażyna Gzella, prof. dr Janusz Tondel, prof. dr Bronisława Woźniczka-Paruzel.

5. KOMITET REDAKCYJNY „PRAC WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO”. Przewodniczącym Komitetu był prof. dr Marian Szarmach, a członkami: prof. dr Leon Gumański, prof. dr Zygmunt Kruszelnicki, prof. dr Krystyna Jakowska, prof. dr Krystyna Kallas i doc. dr Czesław Niedzielski.

WYDZIAŁ III – MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr Gabriel Wójcik, sekretarzem prof. dr Lech

Jacuński. Wydział odbył jedno posiedzenie administracyjne w dniu 14 XII 1995 r., na którym przyjęte zostały sprawozdania z działalności komisji wydziałowych i Komitetu Redakcyjnego „Studia Societatis Scientiarum Torunensis” oraz przyjęto kandydatów na członków Wydziału.

1. KOMISJA ASTRONOMICZNA. Przewodniczącą Komisji była prof. dr Stefania Grudzińska, a sekretarzem dr Cecylia Iwaniszewska.

2. KOMISJA GEOGRAFICZNO-GEOLOGICZNA pracowała pod kierunkiem dra hab. Leona Andrzejewskiego, sekretarzem był dr Roman Rudnicki. Odbyło się jedno posiedzenie naukowe i dwa zebrania administracyjne.

3. KOMISJA NAUK MEDYCZNYCH. Przewodniczącym był prof. dr Waldemar Jędrzejczyk, zastępcą dr nauk med. Lech Bieganowski, sekretarzem dr nauk med. Tadeusz Filipiak. Odbyło się pięć posiedzeń naukowych i dwa zebrania administracyjne.

4. KOMITET REDAKCYJNY „STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS”. Przewodniczącym Komitetu była prof. dr Daniela Szymańska. Poszczególnymi sekcjami kierowali: prof. dr Wiesław Maik (Sectio C), prof. dr Klemens Kępczyński (Sectio D), prof. dr Melityna Gromadska (Sectio E), dr Cecylia Iwaniszewska (Sectio F), prof. dr Leszek Janiszewski (Sectio G), dr nauk med. Lech Bieganowski (Sectio H).

WYDZIAŁ IV – NAUK PRAWNYCH, SPOŁECZNYCH I EKONOMICZNYCH. Wydział pracował pod kierunkiem prof. dr. Kazimierza Lubińskiego. Zastępcą był prof. dr Zbigniew Witkowski, sekretarzem zaś prof. dr Krystyna Kamińska. 14 XII 1995 r. odbyło się posiedzenie naukowe i administracyjne Wydziału.

1. KOMITET REDAKCYJNY „STUDIA IURIDICA”. Przewodniczącym był prof. dr Jan Gluchowski, a członkami: prof. dr Marian Kallas i prof. dr Eugeniusz Ochendowski.

2. KOMISJA EKONOMICZNA pracowała pod kierunkiem prof. dra Wojciecha Kosiedowskiego. Komisja odbyła jedno posiedzenie naukowe i zebranie administracyjne w dniu 12 IV 1995 r. Była współorganizatorem seminarium naukowego „Aktualne dylematy transformacji gospodarczej postkomunistycznych państw bałtyckich”, które odbyło się w dniach 19–21 X 1995 r.

VIII. Konferencje naukowe i popularyzacja nauki

W 1995 r. Towarzystwo Naukowe zorganizowało lub było współorganizatorem następujących konferencji naukowych:

- 19 I – sesja historyczna z okazji 75 rocznicy powrotu Pomorza do Macierzy (wspólnie z Sejmikiem Samorządowym Województwa Toruńskiego)
- 27 I – promocja książek: *Z przeszłości diecezji chełmińskiej 1243-1992* oraz *Historia Torunia*, t. II, cz. 2
- 22 III – Sympozjum pt. „Z książką przez życie i świat” – spotkanie poświęcone Marii Danilewicz-Zielińskiej (wspólnie z Towarzystwem Bibliofilów im. J. Lelewela)
- 27-28 IV – konferencja naukowa poświęcona prezentacji i ocenie dorobku naukowego profesora Konrada Górskiego (wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej UMK i Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Stowarzyszenia Wspólnota Polska)
- 11-14 V – międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Ziemie północne Rzeczypospolitej polsko-litewskiej w dobie rozbiorowej 1772-1815” (wspólnie z Komitetem Nauk Historycznych PAN)
- 24 VII – promocja albumu *Toruń – miasto i ludzie na dawnej fotografii*
- 13-15 X – sesja naukowa i uroczyste obchody 350 rocznicy Colloquium Charitativum (wspólnie z UMK, Kurią Biskupią, Urzędem Wojewódzkim w Toruniu i Urzędem Miejskim w Toruniu)
- 19-21 X – seminarium naukowe „Aktualne dylematy transformacji gospodarczej postkomunistycznych państw bałtyckich” (wspólnie z Katedrą Polityki Ekonomicznej UMK)
- 11 XI – sesja popularnonaukowa w Kiełpinie poświęcona 150 rocznicy urodzin ks. Stanisława Kujota (wspólnie ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim)
- 25-26 XI – prezentacja księgozbioru prof. Konrada Górskiego pt. „Książka pasją życia”, w ramach Toruńskiego Festiwalu Książki.

IX. Krajowa i zagraniczna wymiana wydawnictw

	1994	1995
1. Liczba krajów, z którymi prowadzona jest wymiana wydawnictw	36	35
2. Liczba kontrahentów wymiany zagranicznej	215	214
3. Liczba kontrahentów wymiany krajowej	76	76
4. Liczba egzemplarzy wydawnictw TNT wysłana kontrahentom zagranicznym	821	581
5. Liczba egzemplarzy wydawnictw TNT wysłana kontrahentom krajowym	368	255

6. Liczba egzemplarzy otrzymanych od instytucji zagranicznych (z wymiany)	1241	1463
a) wydawnictwa otrzymane z zagranicy jako bezpłatne dary	18	6
7. Książki otrzymane w ramach wymiany od instytucji krajowych	524	375

X. Sprzedaż wydawnictw

W 1995 r. Towarzystwo uzyskało ze sprzedaży wydawnictw własnych 51 118,91 zł. Wydawnictwa TNT można było nabyć w siedzibie Towarzystwa przy ul. Wysokiej 16, w toruńskich księgarniach o profilu naukowym oraz w niektórych księgarniach w Warszawie, Gdańsku, Poznaniu i Krakowie. Sprzedaż pozycji popularnonaukowych prowadziły także inne księgarnie toruńskie oraz Planetarium, Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej, PTTK. Stałą sprzedażą wydawnictw TNT zajmowała się księgarnia Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN w Warszawie.

XI. Pracownia Mikrofilmowa i Fotograficzna

W 1995 r. Pracownia wykonała 149 024 zdjęcia negatywowe, 1042 przeźrocza oraz 118 fotokopii. Wykonywała ona mikrofilmy i fotokopie materiałów naukowych i archiwalnych dla instytucji krajowych i zagranicznych, a także dla indywidualnych badaczy. Większość prac wykonano w ramach stałej umowy z Towarzystwem Genealogicznym stanu Utah.

XII. Zbiory archiwalne i muzealne TNT

Zbiory akt i dokumentów TNT oraz materiały archiwalne przekazane Towarzystwu przez różne osoby tworzą oddzielny depozyt i zespół w Archiwum Państwowym w Toruniu. Fragmenty zbiorów archiwalnych znajdują się również w Książnicy Miejskiej im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Akta przechowywane są też w archiwum własnym TNT. Pozostałości dawnych zbiorów muzealnych, gromadzonych od początku istnienia Towarzystwa i eksponowanych w latach zaboru pruskiego w siedzibie TNT przy ul. Wysokiej 16, znajdują się obecnie w depozycie Muzeum Okręgowego w Toruniu. Na zbiory te składają się:

- malarstwo, rzeźba, rzemiosło artystyczne, militaria, meble i inne przedmioty zabytkowe - 183 eksponaty,
- obiekty archeologiczne - 574 eksponaty,
- stare grafiki w różnych technikach (w większości z darów W. Amrogowicza) - 345 pozycji,
- obiekty numizmatyczne - 2919 pozycji.

Niektóre obiekty muzealne i zabytki sztuki, przechowywane w magazynach własnych, uzupełnione wycofanymi z depozytu muzealnego lub wypożyczonymi z Muzeum Okręgowego, posłużyły do wystroju pomieszczeń gmachu TNT.

XIII. Biblioteka Towarzystwa Naukowego

W 1995 r. Towarzystwo Naukowe przekazało do swojego księgozbioru znajdującego się w Książnicy Miejskiej 1360 woluminów z wymiany, zakupów, darów i wydawnictw własnych. Księgozbiór ten liczył na koniec roku 84 136 woluminów. W bibliotece podręcznej TNT znajdowało się 2008 pozycji. Księgozbiór prof. dra Konrada Górskiego obejmował 11 065 książek. Łącznie zbiory Towarzystwa liczą 97 209 pozycji.

XIV. Personel etatowy

W dniu 31 XII 1995 r. skład pracowników etatowych TNT był następujący:

- mgr Jan Pronobis - dyrektor Biura
- Krystyna Jaworska - główna księgowa (niepełny etat)
- mgr Bożena Soltys - kierownik Redakcji
- Małgorzata Dykier - starszy instruktor (kancelaria)
- Grzymisław Jasiński - kierownik Pracowni Mikrofilmowej
- Aleksandra Pałuba - laborant w Pracowni Mikrofilmowej
- Danuta Helement - wymiana wydawnictw (niepełny etat)
- Kazimierz Jaskólski - magazynier i intendent (niepełny etat)
- Grażyna Lenkiewicz - sprzątaczką (niepełny etat)
- Alicja Zawadzka - sprzątaczką (niepełny etat).

Sekretarz Generalny TNT
 (-) *Prof. dr Marian Kallas*

Prezes TNT
 (-) *Prof. dr Marian Biskup*

S P R A W O Z D A N I E
Z GOSPODARKI FINANSOWEJ TOWARZYSTWA
ZA ROK 1995

A. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY:	127 001,78
1. Usługi Pracowni Mikrofilmowej	51 650,93
2. Własnych wydawnictw	51 118,91
3. Wynajmu pomieszczeń	13 240,00
4. Wynajmu sali kolumnowej	8 758,00
5. Wynajmu pokoju gościnnego	280,00
6. Usług refakturowanych	1 953,94
B. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE:	157 003,90
I. Przychody ze sprzedaży składników majątku trwałego	8 454,40
II. Dofinansowanie na druk prac przez:	148 569,50
- Komitet Badań Naukowych - Warszawa na następujące tytuły:	44 050,00
„Zapiski Historyczne” t. 60, z. 1, 2-3, 4	25 000,00
„O Kreml i Smoleńszczyznę...”	8 000,00
„Toruń i Pomorze pod władzą pruską”	3 600,00
„Zakon krzyżacki a społeczeństwo...”	5 200,00
- grant na badania naukowe (Metryka Gimnazjum)	2 250,00
- Urząd Wojewódzki w Toruniu na: konferencję „Ziemie północne Rzeczypospolitej...”	15 002,50
katalogowanie zbiorów prof. K. Górskiego	8 000,00
7 002,50	7 002,50
- Urząd Miejski w Toruniu na druk prac:	14 000,00
„Historia Torunia” t. 2, cz. 3	8 000,00
„Toruń - miasto i ludzie...”	2 500,00
„Anna Wazówna” i „Infantka Szwecji i Polski...”	3 500,00
- Dofinansowanie druku pracy „Toruń - miasto i ludzie...” przez następujących sponsorów:	13 700,00
1. Bank Gospodarki Żywnościowej w Toruniu	3 000,00
2. Zakłady Poligraf.-Wydawnicze „Pozkał” w Inowrocławiu	2 000,00
3. Apator S.A. w Toruniu	2 000,00
4. Elektrociepłownia w Toruniu	2 000,00
5. Fabryka Cukiernicza „Kopernik” w Toruniu	1 600,00
6. Elana - Toruń	1 000,00

7. Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunek.	1 000,00	
8. Karstans sp. z o.o. Toruń	600,00	
9. Apteka „Pod Lwem” – Toruń	500,00	
- Fundacja S. Batorego w Warszawie na konferencję „Ziemie północne Rzeczypospolitej...”		5 000,00
- Sejmik Samorządowy Woj. Toruńskiego – na pracę A. Borodo „Podatek od nieruchomości”		1 000,00
- Urząd Miejski w Brodnicy – na pracę A. Borodo „Podatek od nieruchomości”		300,00
- Urząd Miasta Inowrocławia – na konferencję „Ziemie północne Rzeczypospolitej...”		700,00
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Panda” Toruń na druk pracy „Infantka Szwecji i Polski...”		1 500,00
- Niemiecki Instytut Historyczny – Warszawa na przygotowanie do druku pracy „Protokoły Sejmiku Generalnego...”		3 000,00
- Polskie Towarzystwo Fizjologiczne Oddział Toruń na druk pracy „Fizjologia i ekotoksykologia owadów...”		1 000,00
- Servier – Polska sp. z o.o. Warszawa – na druk pracy „Wybrane zagadnienia z chirurgii...”		4 317,00
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu – dotacja na modernizację kotłowni – ogrzewanie gazowe		45 000,00
C. PRZYCHODY FINANSOWE		40 445,77
- odsetki bankowe i od lokat terminowych	38 526,65	
- wpłaty z tytułu składek członkowskich	1 919,12	
Ogółem przychody A+B+C		324 451,45
D. KOSZTY		
1. Zużycie materiałów i energii		23 931,30
- energia elektryczna, woda, opał	12 579,94	
- papier na druk albumu „Toruń...”	6 210,00	
- art. gospodarcze, biurowe, zakup książek	5 141,36	
2. Usługi obce		104 787,05
- drukarskie	75 502,30	
- konserwacja księgozbioru	8 800,00	
- usługi remontowe i konserwatorskie	11 534,46	
- opłaty pocztowe	8 950,29	

3. Podatki i opłaty		841,92
4. Wynagrodzenia		111 572,40
- osobowe	68 483,35	
- bezosobowe	43 089,05	
w tym honoraria	18 207,70	
5. Świadczenia na rzecz pracowników (ZUS, Fundusz Socjalny)		34 819,55
6. Amortyzacja		11 673,30
7. Pozostałe		32 655,22
- delegacje	5 026,78	
- konferencja „Ziemie północne Rzeczypospolitej...”	8 500,00	
- prenumerata czasopism, ubezpieczenie, bezpłatne egz. własnych wydawnictw	19 128,44	
Ogółem koszty:		320 280,74

Skrócony bilans Towarzystwa Naukowego
w Toruniu

A. Majątek trwały		247 181,01
B. Majątek obrotowy		406 341,53
- zapasy	231 464,44	
- należności	13 159,99	
- środki pieniężne w banku	161 646,46	
- kasa	70,64	
Razem aktywa (A+B)		653 522,54
A. Fundusz własny		523 339,29
- Fundusz podstawowy	359 383,58	
- Fundusz z aktualizacji wyceny	115 095,65	
- Wynik finansowy	48 860,06	
B. Zobowiązania i fundusze specjalne		5 408,21
C. Przychody przyszłych okresów		124 775,04
Razem pasywa (A+B+C)		653 522,54

Główny Księgowy
(-) *Krystyna Jaworska*

Skarbnik TNT
(-) *Prof. dr hab. Mirosław Nesterowicz*

P R O T O K Ó Ł
Z POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ
W DNIU 16 II 1996 r.

Komisja Rewizyjna w składzie: prof. dr hab. Andrzej Borodo – i prof. dr hab. Bogumił Brzeziński – członkowie, w obecności księgowej TNT Krystyny Jaworskiej, dokonała przewidzianej statutem kontroli merytorycznej i finansowej działalności Towarzystwa w 1995 r.

Stwierdzono co następuje:

W roku 1995 Towarzystwo prowadziło w sposób niezakłócony działalność naukową. Wydano 17 pozycji o łącznej objętości 193,5 ark. (w tym jedna praca o obj. 27 arkuszy jeszcze w druku), co jest – jeśli chodzi o liczbę arkuszy – ilością porównywalną z rokiem ubiegłym (178 arkuszy wydawniczych).

Towarzystwo zorganizowało też kilka konferencji naukowych oraz innych ważnych imprez, współpracując w tym zakresie m.in. z Komitetem Nauk Historycznych PAN, Instytutem Filologii Polskiej UMK, Towarzystwem Bibliofilów im. J. Lelewela oraz innymi instytucjami naukowymi, a także wojewodą toruńskim i prezydentem m. Torunia. Znaczący był udział Towarzystwa w obchodach 350-lecia Colloquium Charitativum.

Duża aktywność wydawnicza możliwa była dzięki zapobiegliwości Zarządu TNT w staraniach o środki finansowe. Podstawowe znaczenie miały tu nadal dotacje na poszczególne pozycje wydawnicze; największe kwoty uzyskano z KBN, Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Miejskiego w Toruniu. Nie można też pominąć całego szeregu sponsorów z miasta, województwa i kraju. Znaczącą kwotę uzyskano z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Toruniu na modernizację ogrzewania siedziby Towarzystwa.

Wzrosły przychody z działalności gospodarczej Towarzystwa, sięgając kwoty 127 001 zł (wobec 69 800 zł – w walucie porównywalnej – w roku 1994). Niższe niż w poprzednim roku sprawozdawczym były przychody z tytułu lokat bankowych oraz lokat w obligacjach państwowych (38 526 zł wobec 46 100 zł – w walucie porównywalnej – w roku 1994). Jest to rezultatem obniżek stóp procentowych w bankach. Obligacje państwowe, wyżej oprocentowane, okazały się być mniej efektywne od lokat z powodu wysokich kosztów operacyjnych.

Komisja zwraca uwagę na znaczną i ciągle rosnącą wysokość zapasów (książek), których wartość jest niemal równa wartości księgowej gmachu Towarzystwa. Wynika to w dużej mierze ze specyfiki obrotu książką

naukową, jednakże zadaniem Zarządu powinno być zahamowanie niekorzystnego trendu w tej dziedzinie.

Towarzystwo nadal zatrudnia 10 osób, w tym 5 w niepełnym wymiarze.

Według stanu na dzień 31. 12. 1995 r. Towarzystwo liczyło 529 członków. Spośród tej liczby wiele osób zalegało ze składkami członkowskimi. Suma zaległych składek wynosiła 3849,39 zł. Nie został zrealizowany postulat aktualizacji stanu osobowego Towarzystwa i rozstrzygnięcia kwestii członkostwa osób zalegających od wielu lat z zapłatą składek. Komisja Rewizyjna postulat ten nadal podtrzymuje.

W konkluzji Komisja z satysfakcją stwierdza, że Zarząd TNT i wszystkie podległe mu komórki pracowały sprawnie, osiągając zadowalające rezultaty zarówno w działalności merytorycznej, jak i organizacyjno-gospodarczej. Upoważnia to Komisję do postawienia jednoznacznego wniosku o udzielenie Zarządowi Towarzystwa absolutorium, co niniejszym czyni.

Członkowie Komisji

(-) *Prof. dr Bogumił Brzeziński*

(-) *Prof. dr Andrzej Borodo*

ZMIANY W SKŁADZIE TOWARZYSTWA

Nowi członkowie wydziałów

Bednarek Adam, dr hab., adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Ogólnego Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Bażantowa 27.

Bieganowski Lech, dr n. med., ordynator Oddziału Okulistycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Toruniu, Toruń, ul. Storczykowska 40.

Jadczak Ryszard, prof. dr hab., Zakład Etyki Instytutu Filozofii UMK, Toruń, ul. Dziewulskiego 35B m. 22.

Kalinowska Maria, dr hab., Zakład Literatury Polskiej Romantyzmu i Pozytywizmu Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Bema 24/28.

Kosiedowski Wojciech, prof. dr hab., Katedra Polityki Ekonomicznej i Rozwoju Lokalnego, Toruń, ul. Donimirskiego 3G m. 82.

Maciejewski Jerzy Zbigniew, dr hab., adiunkt w Zakładzie Literatury Młodej Polski i Dwudziestolecia Międzywojennego Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Wojska Polskiego 19 m. 58.

Owczarz Ewa, prof. dr hab., zastępca dyr. Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Szczanieckiego 30 m. 8.

- Radziwiński Andrzej, dr hab., zastępca dyr. Instytutu Historii i Archiwistyki UMK, Toruń, ul. Balonowa 1A m. 9.
- Sawrycki Władysław, dr hab., kierownik Zakładu Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. PCK 26 m. 25.
- Skuczyński Janusz, prof. dr hab., Zakład Literatury Polskiej Romantyzmu i Pozytywizmu Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Piskorskiej 8C m. 39.
- Stoff Andrzej, prof. dr hab., kierownik Zakładu Teorii Literatury Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Dziewulskiego 36A m 52.

Nowi członkowie zwyczajni

- Buszko Jarosław, prof. dr hab., kierownik Zakładu Ekologii Zwierząt Instytutu Biologii i Ochrony Środowiska UMK, Toruń, ul. Niesiołowskiego 14 m. 14.
- Dajczak Wojciech, dr, adiunkt w Katedrze Prawa Rzymskiego UMK, Bydgoszcz, ul. Morska 6 m. 8.
- Gajda Ewa, mgr, asystent w Katedrze Prawa Kanonicznego UMK, Bydgoszcz, ul. Gen. Kosińskiego 1A.
- Kardasz Stanisław, mgr, ks. kan., Toruń, ul. Podgórna 74.
- Kulwicka Joanna, mgr, asystent w Zakładzie Gramatyki Historycznej i Historii Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej UMK, Toruń, ul. Dziewulskiego 6A m. 53.
- Mossakowski Wiesław, dr, adiunkt w Katedrze Prawa Kanonicznego UMK, Bydgoszcz, ul. Miła 8 m. 1.
- Nowakowski Andrzej, prof. dr hab., kierownik Zakładu Historii Uzbrojenia Instytutu Archeologii i Etnologii UMK, Toruń, ul. Hurynowicz 4 m. 3
- Pawlak Józef, prof. dr hab., dyrektor Instytutu Filozofii UMK, Toruń, ul. Kraszewskiego 22 m. 7.
- Poklewska Danuta, mgr, st. kustosz dyplomowany, Biblioteka Uniwersytecka, Toruń, ul. Lecha 16 m. 39.
- Riabov George, Master of Art, historyk sztuki, kolekcjoner, 25 Valley Avenue, Westwood, New Jersey 07675, USA.
- Sokala Andrzej, dr, adiunkt w Katedrze Prawa Rzymskiego UMK, Toruń, ul. św. Józefa 9E m. 55.
- Stefański Witold, prof. dr hab., kierownik Katedry Filologii Romańskiej UMK, Toruń, ul. Legionów 145 m. 77.

Szymorowska Teresa, mgr, kierownik Sekcji Informacyjnej w Bibliotece Uniwersyteckiej, Toruń, ul. Gagarina 80 m. 5.

Tyburski Włodzimierz, prof. dr hab., Zakład Etyki Instytutu Filozofii UMK, Toruń, ul. Kwiatowa 34.

Wiśniewski Ryszard, dr hab., adiunkt w Zakładzie Etyki Instytutu Filozofii UMK, Toruń, ul. Konstytucji 3 Maja 23 m. 3.

Witkowski Lech, prof. dr hab., kierownik Zakładu Filozofii Współczesnej Instytutu Filozofii UMK, Toruń, ul. Witosa 4 m. 5.

Zientara Włodzimierz, dr, adiunkt w Katedrze Germanistyki UMK, Toruń, ul. Wąska 8 m. 6.

Zmarli:

Prof. dr Władysław Chojnacki

Prof. dr Roman Dąbrowski

Doc. dr Eugeniusz Drozdowski

Dr n. med. Tadeusz Filipiak

Doc. dr Leszek Michalski

Dr Mieczysław Sinkiewicz

Prof. dr Stefan Strawiński

Dr Maria Witkowska

Prof. dr Wiesław Woźnicki

Prof. dr Zbigniew Zdrójkowski

II SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

W Y D Z I A Ł I

NAUK HISTORYCZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 10 IV 1995 r.

Jan P a k u l s k i i Andrzej T o m c z a k przedstawili przygotowane wspólnie ze Zbigniewem G ó r s k i m wydawnictwo źródłowe: *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659-1665*, cz. II.

Rewizji dóbr królewskich na terenie Wielkopolski i Kujaw dokonywano kilkakrotnie. Przyjmuje się, że z tych najobszerniejszą była lustracja przeprowadzona w latach 1659-1665. Lustracją tą zajęła się w latach siedemdziesiątych doc. dr hab. Czesława Ohryzko-Włodarska. Prace jej przerwała śmierć. Zdołała przygotować jedynie maszynopis cz. I zawierający przedmowę, wykazy i teksty lustracji województw poznańskiego i kaliskiego, który pod red. Andrzeja Tomczaka wydało Ossolineum w 1978 r.

Przed kilkoma laty podjęto w Toruniu prace nad przygotowaniem do druku pozostałych operatywów wspomnianej lustracji. Prezentowany tom obejmuje województwa: sieradzkie, łęczyckie, brzesko-kujawskie, inowrocławskie i ziemię dobrzyńską. Potrzeba publikacji tych rewizji wydaje się oczywista.

Wspomnianą lustrację zarządzono na sejmie nadzwyczajnym warszawskim w 1659 r. Miała objąć wszystkie królewszczyzny w całej Koronie, tak lustrwane jak i dotychczas nie rewidowane. Kompleksowość rewizji narzucały zniszczenia potopu szwedzkiego; należało pilnie uaktualnić dane o stanie dóbr koronnych i przewidywanych z nich dochodach.

Dobra królewskie na wspomnianych terenach lustrwała podobnie jak w woj. poznańskim i kaliskim komisja w składzie: Jan Wyleżyński z ramienia

króla, Wojciech Mokronowski od senatu i Chryzostom Giżycki ze strony izby poselskiej. Pomagał im pisarz skarbu koronnego Adam Gorelski. Co ciekawe, komisja zrewidowała także wieś Wielką Łakę w woj. chełmińskim, bo jej posesor (podkomorzy brzesko-kujawski Spytek Pstrokoński) został mianowany przez sejm 1659 r. jednym z lustratorów dla woj. pruskich i w związku z tym „sam siebie lustrować nie mógł”.

Nie sposób ustalić trasy lustratorów ani dokładnego czasu przeprowadzania rewizji poszczególnych starostw i dzierżaw, gdyż lustratorzy rzadko podają bliższe dane chronologiczne, kiedy przebywali w opisywanej królewskiej. Wiadomo, że starostwo kruszwickie w woj. brzeskim i dzierżawę Szczercow w woj. sieradzkim zlustrowano już w 1659 r. Rok później wizytowano starostwo piotrkowskie i dzierżawę radomszczańską w woj. sieradzkim, ich pobyt daje się stwierdzić tegoż roku także w woj. łęczyckim. Z kolei w 1661 r. zrewidowano starostwa ostrzeszowskie i grabowskie w woj. sieradzkim. Jesienią 1662 r. komisja przerwała prace, gdyż jeden z jej członków Chryzostom Giżycki został wysłany przez sejm do Lwowa jako delegat dla przeprowadzenia rozliczeń z wojskiem. Pracę wznowiono ponownie dopiero w ostatnich dniach lutego 1664 r. Zlustrowano wówczas starostwa bobrownickie i kowalskie, wsie – Gumowo, Silinę i Bóg Pomóż odłączone od starostwa bobrownickiego oraz wsie – Śmiłowice, Wolę Nakunkową, Nakunkowo i Kruczkowo. Starostwo brzeskie zrewidowano dopiero w 1665 r.

Podstawę wydania stanowią różne rękopisy. Szczęśliwie zachował się oryginalny czystopis lustracji woj. sieradzkiego (AGAD, ASK XLVI, s. 162–381) i łęczyckiego (AGAD ASK 154, s. 1–65). Dla woj. brzeskiego mamy tekst z częścią starostwa kruszwickiego w obłacie z 1676 r., sporządzonej z odpisu wydanego 15 I 1661 z oryginału lustracji znajdującego się w grodzie radziejowskim (AGAD, Kowalskie grodz. obl. 1, f. 22–24). Rewizję części starostwa brzeskiego zawiera kopia wierzytelna, sporządzona w XVIII w. i załączona do znanego poszytu z kopiami przywilejów miast z późniejszej guberni warszawskiej (AGAD, KRSW 460^a, k. 194–198). Starostwo bobrownickie znamy z odpisu pochodzącego z oryginalnego protokołu lustracji, oblatowanego w 1664 r. w grodzie bobrownickim (AGAD, Bobrownickie grodz. rel. 1, k. 517v–518v). Analogicznie opis wsi Rachultowo w starostwie kowalskim podaje odpis oblatowany w 1664 r. w grodzie kowalskim (AGAD, Kowalskie grodz. rel. 5, k. 396–396v). Większość publikowanego tekstu woj. brzeskiego pochodzi jednak ze znanego sumariusza dochodów z królewskiej, sporządzonego w XVIII w. (AGAD, MK XVIII 64, s. 310–343). Niestety, sumariusz, na co zwróciła uwagę C. Ohryzko-Włodarska (LWWK 1659, I, s. XXIV), nie oddaje pełnych

tekstów lustracji. Dokładne odpisy mamy tylko w partiach dotyczących przywilejów i nadań przedkładanych lustratorom. Inne elementy, jak dochody z poszczególnych domen, podawane są sumarycznie, a opisy miast, zamków, opowiedzenia zupełnie pominięte. Stąd lakoniczne są teksty rewizji wzięte z sumariusza starostwa dobrzyńskiego (s. 327–329), starostwa rypińskiego (s. 341–342) i wsi: Gumowo, Silina i Bóg Pomóż (s. 336).

Lakoniczne też są opisy woj. inowrocławskiego. Starostwa gniewkowskie i inowrocławskie, tenuty Tuczno i Solec i wsi Myszczewice, Broniewo, Janikowo, Trzebiegoszcz znamy jedynie z sumariusza (s. 343–353). Wsie Murzyn, Nowa Wieś, Dłusko, Wielowieś, Buczkowo, Chrzastów i Osiek z odpisu (AP Bydgoszcz, Archiwum Bnińskich z Samostrzela 45, k. 1–1v). W prezentowanym tomie pominięto starostwo bydgoskie, bo jego rewizję opublikował już Z. Guldon (*Opisy starostwa bydgoskiego z lat 1661–1765*, Bydgoszcz 1966, s. 11–22). Natomiast ponownie sięgnięto po tekst rewizji starostwa dybowskiego, zachowanej w wypisie wydanym przez Archiwum Skarbu Koronnego w Warszawie 7 V 1720 r. (AP Toruń, Kat. IV, Z I b, sygn. 3, cła i akcyzy, s. 21–32). Publikował ją już A. Semrau (*Die lustration der Starosteı Dybow im Jahre 1661*, Mitteilungen des Copernicus-Vereins zu Thorn, Bd XVII, 1909, s. 41–51), ale jego wydanie jest przestarzałe i nie odpowiada współczesnym wymogom edytorskim. Z kolei wspomnianą rewizję wsi Wielka Łąka znamy z oryginalnego tekstu zachowanego w protokole lustracyjnym woj. łęczyckiego (AGAD, ASK XLVI, 154, s. 77–78 wg nowej paginacji).

Należy zwrócić uwagę na wysoką wartość lustracji. Podniosła to dobitnie C. Ohryzko-Włodarska. Zawiera sporo dzierżaw rewidowanych po raz pierwszy. Przynosi dane o stanie gospodarczym i osobowym, powinnościach poddanych po wojnach szwedzkich. Przy opisach miast mamy dużo informacji o przywilejach. Lustratorzy sprawdzali bowiem i zapisywali dyplomy nie tylko dotyczące całego miasta, ale badali i odnotowywali przywileje dla cechów, browarów, młynów itp. Trudne warunki życia po zniszczeniach wojennych rodziły konflikty i zatargi społeczne, stąd sporo skarg poddanych na krzywdy i ucisk doznawany od dzierżawców królewskich. Zatargi nie omijały relacji pomiędzy instytucjami kościelnymi a szlachtą.

Lustracja pokazuje dobitnie ogrom zniszczeń spowodowany nawałą szwedzką. Spustoszenia czyniły nie tylko oddziały szwedzkie, ale i wojska koronne. Tak np. oddziały podkomorzego nowogrodzkiego Kazimierza Piaseczyńskiego, przebywając półtora tygodnia w 1658 r. we wsi Mały Lubocheń w woj. łęczyckim, „nie tylko sprzężaj... pobrali, lecz nawet ogrody, łąki i zasiewki ozimi i jary końmi w niwecz potratowali”. Miasta i zamki padały ofiarą zniszczeń w trakcie walk. Łęczycę zniszczyły wojska koronne

na oczach Jana Kazimierza podczas odbijania jej z rąk szwedzkich. Rewi-
zorzy notowali skrupulatnie wszelkie zniszczenia i ubytki poddanych. A te
były znaczne. W Woli Nakunkowskiej na Kujawach z 12 kmieci pozostał
po potopie 1. Przykładów takich można podać dużo. Nie ma podstaw do
kwestionowania tych danych. Lustratorzy starali się naocznie przekonać
o rozmiarach zniszczeń. Tylko niektóre domeny pomijano ze względu na
panującą w nich zarazę. Zniszczeń Łęczycy (miasta i zamku) nie oglądano
„dla powietrza”.

Przy przygotowywaniu tekstu do druku oparto się na *Instrukcji wy-
dawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX w.* pod red.
K. Lepszego (Kraków 1953), dalej *Instrukcji dla wydawania lustracji*, przy-
gotowanej przed wieloma laty w Pracowni Edytorskiej Źródeł Nowożytnych
Instytutu Historii PAN (maszynopis powielony), oraz rozstrzygnięciach sto-
sowanych przez C. Ohryzko-Włodarską w cz. I. W tekście występują pewne
różnice w języku, bo podstawą wydania są rękopisy z różnych okresów.

Do tekstu wzorem cz. I załącza się mapy lustrowanych królewskich ziem
w woj. sieradzkim, łęczyckim, brzesko-kujawskim, inowrocławskim i w
ziemi dobrzyńskiej. W osobnym zeszycie przewiduje się wydanie indeksów
osobowego, geograficznego i rzeczowego dla całości lustracji 1659–1665.

(Praca wydana w serii „Fontes”, t. 81).

Posiedzenie naukowe dnia 11 XII 1995 r.

Zenon Hubert Nowak przedstawił wydawnictwo przygotowane razem
z Januszem Tandekim: *Metryka uczniów Toruńskiego Gimnazjum
Akademickiego (1600–1817)*.

W Europie, objętej reformacją, powstały szkoły humanistyczne
powoływane przez miasta, które nazywano dla podkreślenia tego charak-
teru gimnazjami. Natomiast ze względu na ich wysoki poziom naukowy do
gimnazjum dodawano *illustre* albo *academicum*. Przyjęły one także wzor-
em uniwersytetów prowadzenie ksiąg wpisów uczniów. Te księgi metry-
kalne, zwane *metricula*, album lub *registrum*, obejmowały całą społeczność
szkoły. Wartość źródłowa metryk jest ogromna i wszechstronna. Zawierają
one setki tysięcy wpisów uczniów i z tego względu nie są porównywalne
z żadnym innym źródłem dostępnym w ciągu stuleci. Metryki bowiem
pozwalają prześledzić w obrębie całego kontynentu europejskiego lub re-
gionów zjawiska szeroko rozumianej kultury. W takim wymiarze jedynie
metryki uniwersyteckie i gimnazjów, jako źródło o charakterze masowym,

poprzez perygrynacje studentów i uczniów potrafią uchwycić genezę, przenikanie i recepcję idei naukowych, politycznych i społecznych, będących ważnym czynnikiem integracji kulturalnej Europy nowożytnej. Metryki są podstawowym i najważniejszym źródłem do badania dziejów szkół, gdyż one jedynie pozwalają określić frekwencję uczniów i zanalizować ich skład pod względem rekrutacji geograficznej i pochodzenia społecznego.

Gimnazjum w Toruniu powołane zostało w 1568 r. Wcześniej powstały gimnazja w Elblągu (1538 r.) i Gdańsku (1558 r.). Po reformie w 1592 r. gimnazjum toruńskie, stając się dziesięcioklasowym, reprezentowało już poziom akademicki, dlatego też odtąd nazywało się *Gymnasium Academicum*. Od roku 1600 przeżywało ono wspaniałą rozwój, zwłaszcza za rektorstwa Konrada Grasera Młodszego (1611–1630). *Gymnasium Academicum* w Toruniu było szkołą protestanckiego humanizmu, podobnie jak gimnazja w Elblągu i Gdańsku, ale różniło się od nich pod względem nauczania i frekwencji. Stanowiło też ważne centrum nauki i kultury oraz drukarstwa dla całych Prus Królewskich, przy czym bardziej niż Gdańsk i Elbląg związane było z innymi dzielnicami Korony. W skali Europy środkowowschodniej Toruń zajmował na mapie intelektualnej i kulturalnej, w szczególności protestantyzmu, ważną pozycję. Oddziaływał, o czym świadczą wpisy do metryki uczniów, na protestanckie środowiska Węgier, Słowacji i Moraw. Toruń i jego *Gymnasium Academicum* były liczącymi się pośrednikami idei i wartości intelektualnych między ośrodkami niemieckimi i dalszych krajów europejskich a ziemią polskimi.

Metryka gimnazjum toruńskiego przechowywana jest w Książnicy Miejskiej w Toruniu. Jest to wolumen rękopiśmienny papierowy o wymiarach 20×31×5 cm, liczący 452 strony. Stan rękopisu jest zły. Księga jest czystopisem sporządzonym zapewne na podstawie luźnych, brulionowych notatek. Wpisów do niej – poza nielicznymi wynikającymi z pomyłek wyjątkami – dokonywano sukcesywnie, w porządku chronologicznym. Ich autorami byli niewątpliwie rektorzy gimnazjum lub osoby przez nich delegowane. W większości Metryka została spisana w języku łacińskim, lecz część wpisów dokonano również w języku niemieckim. Tylko sporadycznie w tekście jej pojawiają się słowa lub zwroty polskie, a rzadko w języku greckim.

Metryka obejmuje wpisy uczniów od 1600 do 1817 r., tj. aż do likwidacji gimnazjum pod rządami pruskimi. Ogółem liczy ona około 11 tys. wpisów uczniów. Uczeń (lub jego opiekun) był zobowiązany podać rektorowi swoje personalia. Braki we wpisach świadczą nieraz o tym, że uczeń nie był w stanie wywiązać się z tego obowiązku. Wpisy w całej Metryce nie były prowadzone według jednolitego schematu. Z reguły wpis składa się z imienia i nazwiska ucznia oraz miejscowości, z której pochodził lub przybył; rzadziej

podaje się powiat i kraj, np. Ostpreussen, Silesia, Polonia, Borussia. Natomiast przy uczniach pochodzących z ziem węgierskich podaje się dodatkowo Hungarus, rzadziej przy uczniach z Polski – Polonus. Podstawowym składnikiem wpisu jest również informacja o klasie, do której został przyjęty, a także o dacie zapisu do szkoły, choć w tym zakresie istnieją zaniedbania ze strony rektorów. Wpisy dokonywane przez rektorów w miarę upływu czasu są coraz bogatsze w informacje dotyczące ucznia, jego późniejszych losów. Zawierają częściej informacje – w odróżnieniu od metryk gimnazjów w Gdańsku i Elblągu – o rodzicach czy opiekunach, ich stanie społecznym lub zawodzie. Pojawiają się również dane o gospodarzach, u których uczeń mieszkał na stacji w Toruniu. Gdy w XVIII w. coraz częściej wpisywali się uczniowie nieprotestanci, wymieniano także ich wyznanie. Od rektora Jerzego Wendego (1694–1705) figurują dane dotyczące wieku ucznia, a od rektora Jana Albina Kriesego (1761–1785) nawet data urodzenia.

Metryki uczniów gimnazjów akademickich w Gdańsku i Elblągu są opublikowane i dostępne badaczom, dlatego obecnie jest niezmiernie konieczne dla nauki, aby o wiele bogatsza i cenna pod względem źródłowym dla kultury Pomorza i Polski, jak również dla całej środkowej Europy, Metryka uczniów Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego (1600–1817) ukazała się jak najszybciej drukiem.

(Przewidziane do druku w serii „Fontes”).

POSIEDZENIA KOMISJI HISTORYCZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 6 III 1995 r.

Anna F i l i p c z a k - K o c u r (Opole): *Skarb litewski za pierwszych dwóch Wazów.*

Posiedzenie naukowe dnia 10 V 1995 r.

Mary W a d e (Univ. Urbana, USA): *Die Hoffeste anlässlich des Staatsbesuchs Frederiks IV. von Dänemark am Dresdner Hof August des Starken (1709).*

Posiedzenie naukowe dnia 25 X 1995 r.

Jonas V a i ć e n o n i s (Kowno): *Aktualne problemy litewskiej historii wojskowej.*

W Y D Z I A Ł II

FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY

Posiedzenie naukowe dnia 15 I 1995 r.

Artur H u t n i k i e w i c z przedstawił pracę Małgorzaty K u r o w s k i e j: *„Biesy” Marii Komornickiej.*

POSIEDZENIA KOMISJI FILOLOGICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 18 I 1995 r.

Jerzy S m u l s k i: *„Godzina wyzwolenia” (Godzina smutku T. Konwickiego wobec prozy socrealistycznej).*

Posiedzenie naukowe dnia 23 III 1995 r.

Jan Mirosław K a s j a n: *Na marginesie przekładu bajek ukraińskich.*

Temat odczytu osnuty został wokół dwóch wątków: 1) okoliczności, w jakich autor nawiązał bezpośredni kontakt z folklorem ukraińskim i polskim; 2) wokół tłumaczenia na język polski ludowego eposu Ukrainy i ukraińskich bajek, a także wokół kwestii komponowania zbioru tych ostatnich.

Autor poznał folklor ukraiński jeszcze w dzieciństwie, kiedy przebywał w okresie drugiej wojny światowej na Podolu. Jego znajomość poszerzył, a zwłaszcza pogłębił w latach sześćdziesiątych, przygotowując wykłady z literatury ludowej Słowian, które wygłaszał na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Natomiast folklor polski poznał częściowo jeszcze przed wojną dzięki matce, która pochodziła ze wsi mazowieckiej. W o wiele szerszej skali zaznajomił się z nim dopiero w okresie powojennym, gdy prowadził indywidualne poszukiwania folklorystyczne we wsiach północno-zachodniego Mazowsza, swojej dzielnicy rodzinnej.

Z języka ukraińskiego na polski najpierw autor przełożył i wydał ludowy epos ukraiński, dokładniej zaś mówiąc jego cykl starszy, gromadzący poematy, które opiewają walki Kozaków z Tatarami i Turkami. Zbiór ukazał się pod tytułem *Na ciche wody. Dumy ukraińskie*, Wrocław 1973. Ukraińskie bajki przetłumaczył na początku lat osiemdziesiątych, wydał zaś na skutek rozmaitych przeszkód zewnętrznych dopiero w dwanaście lat później. Zbiór tekstów wraz z obszernymi komentarzami folklorystycznymi ukazał się pod tytułem *Na przełęczy światów. 150 ukraińskich baśni, gadek, humoresek i podań ludowych* w Toruniu w roku 1994. Termin „bajka ludowa” pojął wydawca w znaczeniu szerokim, co jest zresztą znamienym dla nowoczesnej folklorystyki sposobem wyznaczania zakresu tego pojęcia. Oprócz baśni magicznych zamieścił w zbiorze bajki o zwierzętach, legendy i nowele, a także humoreski ludowe, oprócz tego zaś bajki ajtiologiczne oraz różne rodzaje podań. Wśród tych ostatnich najliczniej pojawiają się opowieści historyczne czy pseudohistoryczne, a obok nich zostały zamieszczone powiastki podaniowe o czarownicach i czarach, o demonach wodnych i domowych, o duszach ludzkich, o duchach i strachach; nie brakuje też podań lokalnych.

Zaznaczyć trzeba, że tłumacz starał się usilnie o przeniesienie do przekładu znamienych cech poetyki oryginałów.

Posiedzenie naukowe dnia 12 XII 1995 r.

Ireneusz B o b r o w s k i (Kraków): *Stopnie eksplicytności polskich opisów gramatycznych.*

POSIEDZENIA KOMISJI FILOZOFICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 26 I 1995 r.

(wspólnie z oddziałem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego)

Barbara S k a r g a (Warszawa): *O użyteczności nauk humanistycznych.*

Posiedzenie naukowe dnia 22 II 1995 r.

Ryszard J a d c z a k: *Obecność filozofów w TNT.*

Posiedzenie naukowe dnia 27 III 1995 r.

(wspólnie z oddziałem PTF)

B. D i a n k o w (Bułgaria): *O metodologicznych postulatach systemów fregerowskich i niefregerowskich.*

Posiedzenie naukowe dnia 22 XI 1995 r.

Józef P a w l a k: *Z badań nad filozofią wileńską.*

Ryszard J a d c z a k: *Toruńscy filozofowie w naukowej części VI Polskiego Zjazdu Filozoficznego.*

POSIEDZENIA KOMISJI BIBLIOGRAFII I BIBLIOTEKOZNAWSTWA

Posiedzenie naukowe dnia 15 II 1995 r.

Marian P t a s z y k: *Okoliczności wydania Biblii ks. Jakuba Wujka w 1821 r.*

Posiedzenie naukowe dnia 22 III 1995 r.

(wspólnie z Towarzystwem Bibliofilów)

Radosława G r a c z y k i Andrzej K ł o s s o w s k i: *Z książką przez życie (spotkanie poświęcone Marii Danilewicz-Zielińskiej).*

W Y D Z I A Ł III

MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY

Posiedzenie naukowe dnia 9 II 1995 r.

Marek T y c z y ń s k i przedstawił pracę własną: *Adaptacje w mechanizmach chemoreceptorach u Periplaneta americana.*

Waldemar J ę d r z e j c z y k przedstawił pracę zbiorową: *Helicobacter pylori a choroba wrzodowa.*

(Praca wydana w serii „Studia Societatis Scientiarum Torunensis”, Sectio H <Medicina>).

Waldemar J ę d r z e j c z y k przedstawił pracę zbiorową: *Zakażenia grzybicze w oddziałach zabiegowych.*

POSIEDZENIA KOMISJI GEOGRAFICZNO-GEOLOGICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 20 XII 1995 r.

Roman R u d n i c k i: *Geograficzno-ekonomiczne czynniki kształtujące produkcję rolnictwa indywidualnego w makroregionie dolnej Wisły.*

POSIEDZENIA KOMISJI NAUK MEDYCZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 4 I 1995 r.

Gerd Lepsin (Getynga): *Laparoskopowa operacja przepukliny.*

Posiedzenie naukowe dnia 22 I 1995 r.

Waldemar J ę d r z e j c z y k: *Przetoka przełykowa.*

Posiedzenie naukowe dnia 5 V 1995 r.

Hubert J u ź k ó w: *Powikłania po operacjach laparoskopowych.*

Posiedzenie naukowe dnia 26 V 1995 r.

Waldemar J ę d r z e j c z y k: *Co nowego w chirurgii ?*

Posiedzenie naukowe dnia 27 X 1995 r.

Wojciech Noszczyk (Warszawa): *Tętniaki aorty brzusznej.*

W Y D Z I A Ł I V

NAUK PRAWNYCH, SPOŁECZNYCH I EKONOMICZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 14 XII 1995 r.

Kazimierz L u b i ń s k i przedstawił pracę własną: *Eigenheiten der Prozessrechtsvergleichung. Generalbericht und Landesberichte zum X Weltkongress des Prozessrechts, Taormina (Italien) 17-23 September 1995.*

(Praca przewidziana do druku w serii „Studia Iuridica”).

POSIEDZENIA KOMISJI EKONOMICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 11 IV 1995 r.

Władimir M i e n s z i k o w (Daugavpils, Lotwa): *Transformacja systemu gospodarczego postkomunistycznej Lotwy.*

III

MATERIAŁY BIO- I BIBLIOGRAFICZNE CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW TOWARZYSTWA

(Ciąg dalszy)

W y d z i a ł I

RADZIMIŃSKI ANDRZEJ urodził się 4 kwietnia 1958 r. w Lubawie w województwie olsztyńskim. W 1973 r. rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. Władysława Broniewskiego w Lubawie. Tam też w 1977 r. złożył maturę i uzyskał świadectwo dojrzałości. W tym samym roku zdał egzamin na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i podjął studia w zakresie historii o specjalności archiwistycznej. W czasie studiów uczęszczał na seminaria prowadzone przez profesorów: Janusza Bieniaka i Kazimierza Jasińskiego. Studia ukończył w 1981 r. uzyskując dyplom magistra historii na podstawie pracy, którą napisał pod kierunkiem profesora Janusza Bieniaka. W tym samym roku rozpoczął pracę zawodową w Szkole Podstawowej w Papowie Biskupim na stanowisku nauczyciela historii. Od 1985 r. był zatrudniony jako archiwista w Archiwum Państwowym w Toruniu. W okresie blisko trzech lat pracy w Archiwum zajmował się opracowywaniem katalogu dokumentów i listów średniowiecznych, czego jednym z efektów było opublikowanie w 1994 r. (wspólnie z Januszem Tandeckim) pierwszego tomu oraz oddanie do druku drugiego tomu Katalogu dokumentów i listów krzyżackich. W tym czasie ukończył również pracę doktorską, która została obroniona w 1987 r. na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na podstawie rozprawy pt. *Kapituła katedralna płocka w XIV i I poł. XV w. Studium prozopograficzne*. Jej promotorem był profesor Janusz Bieniak. Od 1 II 1988 r. został zatrudniony jako adiunkt w Zakładzie Nauk Pomocniczych Instytutu Historii i Archiwistyki

UMK w Toruniu. W 1995 r. habilitował się na Wydziale Nauk Historycznych UMK w Toruniu na podstawie rozprawy pt. *Duchowieństwo kapituł katedralnych w Polsce XIV i XV w. Studium nad rekrutacją i drogami awansu*. W okresie ośmiu lat pracy na toruńskiej uczelni pełnił (i pełni nadal) funkcję członka Rady Instytutu, w latach 1993–1996 był członkiem Senatu UMK, natomiast od 1995 r. piastuje stanowisko zastępcy dyrektora d/s naukowych. Jako nauczyciel akademicki prowadzi zajęcia dydaktyczne z historii średniowiecznej oraz nauk pomocniczych historii na studiach dziennych i zaocznych w ramach Wydziału Nauk Historycznych oraz seminarium magisterskie z dziejów Kościoła i duchowieństwa w Polsce średniowiecznej. Jego działalność badawcza koncentruje się obecnie przede wszystkim na historii Kościoła w Polsce średniowiecznej, z poważnym uwzględnieniem wątków porównawczych dotyczących funkcjonowania Kościoła w Europie Zachodniej, a szczególnie w Rzeszy Niemieckiej. Jego działalność naukowa związana jest obecnie z rozpoczętymi na dużą skalę badaniami prozopograficznymi duchowieństwa katedralnego i kolegiackiego w Polsce średniowiecznej. Od września 1996 r. jest kierownikiem grantu KBN grupującego historyków uniwersyteckich z Krakowa, Poznania, Warszawy i Torunia pt. „Środowiska społeczne kapituł katedralnych i kolegiackich w Polsce średniowiecznej. Pochodzenie i funkcjonowanie elity kościelnej”. W 1991 r. prowadził badania podczas miesięcznego stypendium na Uniwersytecie w Wiedniu w ramach wymiany kulturalnej między Polską i Austrią. Kwerendę w bibliotekach i archiwach wiedeńskich kontynuował w latach 1992–1993, gdzie przebywał łącznie dwa miesiące na zaproszenie profesor Karoliny Lanckorońskiej. W 1993 r. oraz ponownie w 1995 r. otrzymał zaproszenia na miesięczne stypendia do Moguncji, gdzie prowadził badania w Institut für Europäische Geschichte. Abteilung Religionsgeschichte. W 1994 r. przebywał natomiast na dwumiesięcznym stypendium w Max-Planck-Institut für Geschichte w Getyndze na zaproszenie prof. O. G. Oexle, gdzie nawiązał współpracę naukową z wydawnictwem Germania Sacra kierowanym przez dr Irene Crusius. W jej efekcie został włączony do zespołu opracowującego „Leksykon katedr i kolegiat w średniowiecznej Rzeszy Niemieckiej oraz diecezjach sąsiednich”. Badania, które prowadzi nad historią Kościoła, spowodowały powołanie go w 1994 r. i ponownie w 1996 r. przez profesora Jerzego Kłoczowskiego na członka Komisji Historii Porównawczej Kościołów przy Komitecie Nauk Historycznych PAN. Oprócz głównego nurtu badań związanego z dziejami Kościoła w jego dorobku znajdują się także prace warsztatowe związane z naukami pomocniczymi historii, tj. szczególnie dyplomatyką, genealogią, chronologią, edytorstwem źródeł i archiwistyką oraz rozprawy z dziejów

państwa i zakonu krzyżackiego w Prusach. Oprócz członkostwa Komisji Historii Porównawczej Kościołów należy także do Polskiego Towarzystwa Historycznego, Wydziału I Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Polskiego Towarzystwa Heraldycznego. Jego działalność naukowa i organizacyjna została wyróżniona trzema nagrodami Rektora UMK za działalność naukową (1989) i organizacyjną (1991) i ponownie naukową za rozprawę habilitacyjną (1996).

S p i s p r a c : a) M o n o g r a f i e : 1) Pralaci i kanonicy kapituły katedralnej plockiej w XIV i I poł. XV w. Studium prozopograficzne, t. 1 Pralaci, t. 2 Kanonicy, Toruń 1991–1993. 2) Katalog dokumentów i listów krzyżackich Archiwum Państwowego w Toruniu, t. 1 (1251–1454), Warszawa 1994 (wspólnie z J. Tandeckim). 3) Duchowieństwo kapituł katedralnych w Polsce XIV i XV w. na tle porównawczym. Studium nad rekrutacją i drogami awansu, Toruń 1995. b) A r t y k u ł y : 4) Przedwój Dzierżykrajowic, PSB, t. 28 (1985). 5) Kanonicy plocky w świetle zeznań na procesie polsko-krzyżackim w Warszawie w 1339 r., Studia Płockie, t. 13 (1985). 6) Prepozyci kapituły katedralnej plockiej w XIV w., Studia Płockie, t. 14 (1986). 7) Dołęgowie w kapitule katedralnej plockiej w XIV i I poł. XV w., Studia Płockie, t. 16–17 (1988–1989). 8) Pralaci i kanonicy kapituły katedralnej plockiej w XIV w., [w:] Genealogia – kręgi zawodowe i grupy interesu w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym, Toruń 1989. 9) Model awansu i kariery kościelnej w średniowiecznej Polsce na podstawie badań duchowieństwa katedralnego w Płocku, Kwartalnik Historyczny, t. 96 (1990). 10) Zwei Briefe des Hochmeisters Michael Kuchmeister an den Thorner Stadtrat vom Jahre 1421 aus der Sammlung des Thorner Staatsarchivs, Nordost-Archiv, H. 98 (1990). 11) Listy wielkich mistrzów do rady miasta Torunia z I poł. XV w. Przyczynek do dziejów i funkcjonowania poczty krzyżackiej, Rocznik Toruński, t. 19 (1990). 12) Droga do biskupstwa plockiego w XIV i I poł. XV w., [w:] Personae, Colligationes, Facta, Toruń 1991. 13) Zdzisław kasztelan włocławski w XIII w., [w:] Zasługi dla Włocławka, Włocławek 1991. 14) Fundacja i inkorporacja kapituły katedralnej w Chelmży oraz załamanie się misji dominikańskiej w Prusach w poł. XIII w., Zapski Historyczne, t. 56 (1991). 15) Listy wielkiego mistrza Michała Kuchmeistera do rady miasta Torunia, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, z. 4 (1991). 16) Niższe duchowieństwo katedralne w Polsce średniowiecznej. Wikariusze katedry plockiej XIII–poł. XV w. cz. 1 Skład osobowy, Nasza Przeszłość, t. 76 (1991). 17) Wikariusze katedry plockiej w XIII–poł. XV w. cz. 2 Zagadnienia wybrane, Nasza Przeszłość, t. 77 (1992). 18) Toruńska szkoła genealogiczna. Szkoła semkowiczowska i jej krytycy, cz. 1, Magazyn Heraldyczny nr 4 (1992) – wspólnie z A. Supruniuk. 19) Toruńska szkoła genealogiczna. Twórcy, cz. 2, Magazyn Heraldyczny nr 5 (1992) – wspólnie z A. Supruniuk. 20) O elementach chronologicznych w dokumentach Ziemomysła księcia kujawskiego, Acta Universitatis Nicolai Copernici,

t. 26 (1992). 21) Prepozyci kolegiaty św. Michała w Płocku w XIV i pocz. XV w., *Studia Płockie*, t. 19–20 (1991–1992). 21) Duces w kapitule katedralnej w Płocku w XIV i I poł. XV w., *Studia Płockie*, t. 19–20 (1991–1992). 22) Nowe Miasto Lub. w średniowieczu, [w:] *Nowe Miasto. Zarys dziejów*, red. M. Wojciechowskiego, Nowe Miasto 1993. 23) Listy cechowe ze zbiorów Archiwum Toruńskiego i ich przydatność do badań genealogicznych mieszczaństwa, *Ziemia Dobrzyńska*, t. 2 (1993). 24) Działalność i kariery archidiakonów dobrzyńskich w XIV i I poł. XV w., *Zapiski Kujawsko–Dobrzyńskie*, t. 8 (1993). 25) Katalog listów cechowych ze zbiorów Archiwum Państwowego w Toruniu, *Archeion*, t. 92 (1993). 26) Briefe der Hochmeister des Deutschen Ordens an den Stadtrat von Thorn in der ersten Hälfte des XV Jhs. Ein Beitrag zur Funktionsweise der Deutschordenspost, [in:] *Nachrichten- und Kommunikationswesen im Preussenland*, hg. v. Udo Arnold (*Tagungsberichte der Historischen Kommission für ost- und westpreussische Landesforschung* 10), Lüneburg 1994. 27) Projekt wytycznych w sprawie przygotowania do druku katalogów dokumentów i listów, *Archeion*, t. 93 (1994) – wspólnie z J. Tandeckim. 28) Od katalogu duchownych do komputerowej „kolektywnej biografii”. Dawne i współczesne kierunki i tendencje w badaniach średniowiecznych kapituł i duchowieństwa katedralnego w Niemczech, *Roczniki Historyczne*, t. 60 (1994). 29) Z dziejów kształtowania i organizacji kapituł krzyżackich. Inkorporacje pruskich kapituł katedralnych do zakonu krzyżackiego, [w:] *Zakon krzyżacki a społeczeństwo państwa pruskiego*, red. Z. H. Nowaka, Toruń 1995. 30) Uwagi o powstaniu i organizacji kapituły wrocławskiej w średniowieczu, [w:] *Wrocław i jego dzieje na tle przemian Kujaw i ziemi dobrzyńskiej*, Wrocław 1995 (wyd. 1996). 31) W sprawie genezy kolegiaty i kapituły w Pułtusku, [w:] *Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu*, red. R. Czaja, J. Tandecki, Toruń 1996. 32) Das soziale Milieu der polnischen Domkapitel im Vergleich zu ähnlichen Institutionen im Deutschen Reich im späteren Mittelalter, [in:] *Christianity in East Central Europe and Its Relations with the West and the East, Summaries*, Lublin 1996. 33) Wokół początków diecezji chełmińskiej, *Zapiski Historyczne*, t. 61 (1996), z. 2–3. 34) Związki klasztoru czerwińskiego i kanoników regularnych z instytucjami kościelnymi Płocka w średniowieczu, [w:] *Roczniki Historyczne*, t. 62 (1996). 35) Związki rodzinne duchowieństwa kapituł katedralnych w Polsce średniowiecznej jako czynnik awansu i kariery na tle porównawczym, [w:] *Genealogia – Rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w średniowiecznej Polsce na tle porównawczym*, red. A. Radziwiński, J. Wroniszewski, Toruń 1996. c) R e c e n z j e: 36) Zbiór dokumentów i listów m. Płocka, t. 2, wyd. S. M. Szacherska, Warszawa 1987, *Archeion*, t. 87 (1990). 37) *K. Ożóg, Kultura umysłowa w Krakowie w XIV w.*, Wrocław 1987, *Roczniki Historyczne*, t. 57 (1991). 38) 200 let pomocnych ved historických na filozofické fakulte Univerzity Karlovy v Praze, Praha 1988, *Archeion*, t. 89 (1991). 39) *Urzednicy Pomorza*

Gdańskiego, opr. B. Śliwiński, Wrocław 1989, Zapiski Historyczne, t. 56 (1991) – wspólnie z A. Skowrońskim. 40) Bullarium Poloniae, t. 1–3, opr. S. Kuraś, I. Sułkowska-Kurasiowa, Rzym–Lublin 1982–1988, Kwartalnik Historyczny, t. 98 (1992). 41) L. Królik, Kapituła kolegiacka w Warszawie do końca XVIII w., Warszawa 1990, Przegląd Historyczny, z. 1 (1992). 42) H. Gerlic, Kapituła głogowska w dobie piastowskiej i jagiellońskiej (1120–1526), Kwartalnik Historyczny, t. 101 (1994). 43) Ks. Stanisław Librowski, Inwentarz realny dokumentów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku, Tom pierwszy: lata 1232–1550, Włocławek 1994, [w:] Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie, t. 9 (1995). 44) W. Falkowski, Elita władzy w Polsce za panowania Kazimierza Jagiellończyka (1447–1492), Warszawa 1992, [w:] Kwartalnik Historyczny, t. 102 (1995). 45) K. Stopka, Szkoły katedralne metropolii gnieźnieńskiej w średniowieczu. Studia nad kształceniem kleru polskiego w wiekach średnich, Kraków 1994, [w:] Kwartalnik Historyczny (1995).

d) S p r a w o z d a n i a: 46) Sprawozdanie z działalności Oddziału Toruńskiego PTH za lata 1988–1989, Zapiski Historyczne, t. 55 (1990). 47) V Konferencja „Ordines Militares”, Kwartalnik Historyczny, t. 97 (1991). 48) VII Konferencja „Ordines Militares”, [w:] Zapiski Historyczne, t. 59 (1994). 49) VIII Konferencja Ordines Militares–Colloquia Torunensia Historica, 22–24 września 1995 r., Zapiski Historyczne, t. 61 (1996), z 4. e) I n n e: 50) Historia miasta Chojnic I. G. Goedke, Chojnice 1991 (konsultacja językowa, tłumaczenie dokumentów łacińskich). 51) Wykaz biskupów chełmińskich od średniowiecza do czasów współczesnych, [w:] Z przeszłości diecezji chełmińskiej, red. M. Biskup, Toruń 1994. 52) [Red.] i [Wstęp] [w:] Genealogia – Rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w średniowiecznej Polsce na tle porównawczym, red. A. Radziwiński, J. Wroniszewski, Toruń 1996 (wspólnie z J. Wroniszewskim).

W y d z i a ł II

BEDNAREK ADAM urodził się 16 czerwca 1955 r. w Toruniu. W tym mieście ukończył szkołę podstawową i II Liceum Ogólnokształcące. W 1974 r. rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracę magisterską o semantycznym pojęciu kary i nagrody napisał pod kierunkiem prof. dra hab. Macieja Grochowskiego. Tytuł magistra uzyskał w roku 1978. We wrześniu tegoż roku rozpoczął pracę w Zakładzie Językoznawstwa Ogólnego Instytutu Filologii Polskiej UMK początkowo na stanowisku asystenta–stażysty, następnie – asystenta. Po złożeniu wymaganych egzaminów i obronie pracy doktorskiej *Wykładniki leksykalne relacji quasi–ekwiwalencji we współczesnym języku polskim. Studium semantyczne*, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Macieja Gro-

chowskiego, uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 11 III 1986 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych i awansował na stanowisko adiunkta. Na podstawie rozprawy habilitacyjnej *Leksykalne wykładniki parametryzacji świata. Studium semantyczne* oraz odbytego kolokwium i wykładu habilitacyjnego 26 X 1994 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa – językoznawstwa ogólnego. Opublikował dotychczas przeszło 20 prac naukowych. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Otrzymał nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego indywidualną stopnia trzeciego w roku 1987 oraz nagrodę Rektora UMK w roku 1984 (stopnia trzeciego) i 1995 (stopnia drugiego).

S p i s p r a c : a) M o n o g r a f i e : 1) Wykładniki leksykalne ekwiwalencji. Analiza semantyczna wyrażeń typu *czyli*. Prace Wydziału Filologiczno-Filozoficznego, t. XXII, z. 1, TNT, Toruń, 1989. 2) Leksykalne wykładniki parametryzacji świata. Studium semantyczne, UMK Toruń 1994, s. 205. b) R o z p r a w y i a r t y k u l y : 3) Przesłębstwo a zbrodnia. Próba semantycznego opisu, Polonica VI, 1980, Ossolineum, s. 127–137. 4) Analiza semantyczna zdań z wyrażeniem *udowodnić*, AUNC, Filologia polska XVIII, Toruń 1981, s. 3–14. 5) Próba analizy semantycznej zdań z wyrażeniem *twierdzę, że...* [w:] Język – Teoria – Dydaktyka, t. V, Kielce 1982, s. 48–54. 6) O sumieniu – rozważania semantyczne, Polonica VIII, 1982, Ossolineum, s. 99–116. 7) Próba analizy semantycznej zdań z wyrażeniem *mianowicie*. AUNC, Filologia polska XX, Toruń 1982, s. 3–13. 8) O *czyli*, czyli co mówię mówiąc *A czyli B*, AUNC, Filologia polska XXIII, Toruń 1983, s. 3–17. 9) O *to znaczy*. Próba analizy semantycznej, AUNC, Filologia polska XXVII, Toruń 1985, s. 3–26. 10) O *a więc*. Rozważania semantyczne, AUNC, Filologia polska XXIX, Toruń 1987, s. 3–26. 11) Reprezentacja semantyczna wyrażenia *jednym słowem*, Z polskich studiów slawistycznych, seria VII, Warszawa 1988, s. 57–66. 12) O *reasumuję*. Rozważania semantyczne, AUNC, Filologia polska XXXI, Toruń 1990, s. 3–12. 13) Charakterystyka składniowo-znaczeniowa wyrażeń typu *czyli* w podręcznikach składni polskiej, AUNC, Filologia polska XXXI, Toruń 1990, s. 13–36. 14) O nadziei. Próba definicji semantycznej, [w:] Język a kultura, t. II, Wrocław 1989, s. 327–354. 15) O pojęciu jednostki miary. Rozważania semantyczne, Studia Linguistica Polono-Yugoslavica, t. VII, Sarajewo 1991. 16) O pomiarze. Analiza semantyczna wyrażenia *mierzyć*, Zbornik Matice Srpske za filologiju i lingvistiku XXXI/2 Novi Sad 1988, s. 101–107. 17) *Liczyć*. Próba analizy semantycznej, [w:] Words are physicians for an ailing mind, ed. M. Grochowski, D. Weiss, München 1991, s. 51–56. 18) *Pięć*. Rozważania semantyczne. Matice Srpske za slavistiku XXXVIII, 1990, s. 171–180. 19) Wyrażenia komunikujące wyniki pomiaru. Analiza semantyczna, AUNC, Filologia polska XLIV, Toruń 1994, s. 3–19. 20) Ile razy..., tyle razy...

(rozważania semantyczne), [w:] Wyrażenia funkcyjne w systemie i tekście, Toruń, UMK 1995, s. 57–61. c) S k r y p t y: 21) Zadania z semantyki językoznawczej (wspólnie z Maciejem Grochowskim), UMK Toruń 1993, s. 65.

JADCZAK RYSZARD STEFAN, syn Franciszka i Marianny z Lewandowskich, urodził się 19 lutego 1951 r. w miejscowości Radziejów Kujawski. Tam ukończył szkołę podstawową, a następnie liceum ogólnokształcące. Po roku pracy w ówczesnej Powiatowej Radzie Narodowej w Radziejowie, w 1970 r. podjął studia na kierunku historii w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Podczas studiów działał w Studenckim Naukowym Kole Historyków oraz uczestniczył w konwersatorium filozoficzno-etycznym, prowadzonym przez doc. dra Stanisława Soldenhoffa, a także przewodniczył Studenckiemu Naukowemu Kołu Filozofów. Magisterium otrzymał na podstawie pracy pt. *Więźniowie rosyjscy w KL Stutthof* (prof. W. Łukaszewicz) w 1975 r. W tym też roku został zatrudniony w Zakładzie Etyki Instytutu Nauk Społecznych UMK. W 1980 roku obronił pracę doktorską pt. *Poglądy filozoficzne Władysława Witwickiego. Z laickich tradycji nauki polskiej* (S. Soldenhoff) i na tej podstawie otrzymał stanowisko adiunkta (obecnie Zakład Etyki Instytutu Filozofii UMK). Od tej pory prowadził wykłady i ćwiczenia na różnych kierunkach studiów z historii filozofii oraz z etyki. W celach poznawczych, a także dla doskonalenia swego warsztatu dydaktycznego, przeprowadził kilkakrotnie badania (głównie ankietowe) nad percepcją treści filozoficznych przez studentów oraz na temat roli filozofii w ich życiu. Wyniki tych badań były publikowane, a także przedstawione podczas V Zjazdu Filozofii Polskiej (Kraków 1987). Przez trzy lata pełnił funkcję kierownika Podyplomowego Studium Etyki w UMK. W latach siedemdziesiątych uczestniczył w spotkaniach *privatissimum*, organizowanych przez Profesora Tadeusza Czeżowskiego. Jego praca badawcza koncentruje się głównie na: 1) dziejach filozofii (etyki) polskiej XIX i XX wieku, 2) psychologii moralności. W połowie lat osiemdziesiątych podjął badania nad spuścizną naukową Kazimierza Twardowskiego oraz orientacją intelektualną zwaną Szkołą Lwowsko-Warszawską. Służyły temu m.in. staże naukowe w Lublinie i Warszawie oraz poszukiwania w bibliotekach: m.in. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, i archiwach: Głównym Akt Dawnych, Głównym Akt Nowych, Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz archiwach lwowskich. Wyniki tych m.in. studiów publikowane były w monografiach i artykułach naukowych. Kolokwium habilitacyjne na podstawie pracy *Człowiek szukający etyki. Filozofia moralna Kazimierza Twardowskiego* (Toruń 1993) odbył na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu

Warszawskiego 30 XI 1993 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułów Naukowych i Stopni Naukowych tytuł doktora habilitowanego nauk humanistycznych z zakresu filozofia-etyka zatwierdziła w czerwcu 1994 r. Za działalność naukową otrzymywał kilkakrotnie nagrody Rektora UMK. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (od 1980 r.). Obecnie wchodzi w skład ZG PTF oraz Zarządu Sekcji Etyki przy PTF. Współpracuje z redakcją „Ruchu Filozoficznego” w Toruniu. Jest w kolegium redakcyjnym czasopisma „Edukacja Filozoficzna” (Warszawa) oraz miesięcznika „Przegląd Artystyczno-Literacki” (Toruń). Obok pracy naukowej i dydaktycznej propaguje problematykę filozoficzną i etyczną w ramach olimpiad filozoficznych oraz w artykułach publicystycznych, drukowanych na łamach czasopism regionalnych.

S p i s p r a c : a) P r a c e z w a r t e : 1) Krusińszczyzy i Proletariatszczyzy. Inspiracje i kontrowersje ideowe, Warszawa, „Poprawki z historii” nr 35, Warszawa 1986, ss. 16. 2) Kazimierz Twardowski. Nota biobibliograficzna, Toruń 1991, ss. 80. 3) Kazimierz Twardowski. Twórca szkoły lwowsko-warszawskiej. Toruń 1991, ss. 143. 4) Kazimierz Twardowski, Wybór pism psychologicznych i pedagogicznych. Wybór, opracowanie i wstęp R. Jadcza, Warszawa 1992, ss. 492. 5) Człowiek szukający etyki. Filozofia moralna Kazimierza Twardowskiego, Toruń 1993, ss. 258. 6) Kazimierz Twardowski, Etyka. Do druku przygotował, przedmową i przypisami opatrzył R. Jadcza, Toruń 1994, ss. 138. 7) Powstanie filozofii analitycznej w Polsce (Noty bibliograficzne), Toruń 1995, s. 95. 8) Polskie zjazdy filozoficzne, Redakcja, wstęp oraz cztery rozdziały tekstu R. Jadcza, Toruń 1995. 9) Bibliografia publikacji z dziedziny etyki 1900-1993. Opracowanie Ryszard Jadcza i Maciej Woźniczka, Częstochowa 1995, s. 68. b) A r t y k u ł y n a u k o w e : 10) Światopogląd studentów – próba badań, Człowiek i Światopogląd, nr 11, 1977, s. 162-168. 11) Władysław Witwicki. Z tradycji polskiej myśli laickiej, [w:] Świeckie tradycje etyki polskiej, TKKS Toruń 1978, s. 43-52. (Do użytku wewnętrznego). 12) Władysław Witwicki. W setną rocznicę urodzin, Człowiek i Światopogląd, nr 11, 1978, s. 58-66. 13) Teoria „supozycji” w ujęciu Władysława Witwickiego, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Toruń (dalej cyt. AUNC), Filozofia IV, z. 103, 1979, s. 35-45. 14) Światopoglądowe podstawy socjologii Ludwika Krzywickiego, Człowiek i Światopogląd, nr 12, 1979, s. 159-167. 15) U podstaw światopoglądu Ludwika Krzywickiego, [w:] Z tradycji polskiej myśli socjalistycznej, TKKS Toruń 1980, s. 38-49. 16) Władysław Witwicki – o prawdzie, rodzajach poznania i funkcjach nauki, [w:] Księga Pamiątkowa ku czci Prof. Tadeusza Czeżowskiego, Toruń 1980, s. 141-154. 17) „Teoria kreatyzmu” Władysława Witwickiego, AUNC, Filozofia V, z. 121, 1981, s. 25-40. 18) O potrzebie zmian programowo-organizacyjnych w nauczaniu filozofii, Życie Szkoły Wyższej, nr 7/8, 1981, s. 113-123. 19) Racjonalizm i krytycyzm w poglądach filozoficznych Józefy

Kodisowej, Człowiek i Światopogląd, nr 7/8, 1981, s. 131-146. 20) Władysław Witwicki o ideale człowieka racjonalnego i uspołecznionego, AUNC, Pedagogika IX, z. 127, 1982, s. 69-83. 21) Teoriopoznawcze podstawy filozofii Józefy Kodisowej, AUNC, Filozofia VI, z. 130, 1982, s. 47-66. 22) Związki między psychologią a socjologią w ujęciu Tadeusza Szczurkiewicza, [w:] Prof. dr Tadeuszowi Szczurkiewiczowi w 85 rocznicę urodzin i 60-lecie pracy naukowo-dydaktycznej, pod red. J. Pawlaka, UMK Toruń. 1982, s. 19-34. Drugie wydanie (poprawione) [w:] Filozofia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (1945-1995), pod red. J. Pawlaka, UMK Toruń 1995, s. 82-99. 23) Ziemia Radziejowska w dobie walk narodowo-wyzwoleńczych XIX wieku, [w:] Dzieje Radziejowa Kujawskiego, pod red. J. Danielewicza, Bydgoszcz 1982, s. 57-65. 24) Statuty Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (Analiza porównawcza dokumentów), AUNC, Nauki Polityczne XIV, z. 139, 1983, s. 61-74. 25) Inspirująca rola marksizmu dla teorii moralności i teorii religii Ludwika Krzywickiego, AUNC, Filozofia VII, z. 143, 1983, s. 19-36. 26) Wizja Polski Ludowej w programach PPR (1942-44), [w:] Kujawy i Ziemia Dobrzyńska w 40-lecie Polski Ludowej, Materiały z konferencji, Włocławek 1984, s. 14-48. 27) Psychologia moralności. Zarys problemów, [w:] Wybrane pojęcia i problemy etyki, Toruń 1984, s. 83-100. 28) Stosunek Tadeusza Kotarbińskiego wobec niektórych współczesnych mu kierunków filozofii polskiej, AUNC, Filozofia VIII, z. 152, 1984, s. 3-24. 29) Krusińscy, Ideologia i Polityka nr 5, 1984, s. 131-141. 30) Z dyskusji nad propedeutyką filozofii w szkole średniej, Studia Filozoficzne nr 11/12, 1984, s. 151-159. 31) Rola introspekcji w ogólnej teorii nauk Kazimierza Twardowskiego, AUNC, Filozofia IX, z. 157, 1985, s. 3-19. 32) Tadeusz Kotarbiński o czasie i świeckiej perspektywie nieśmiertelności, Euhemer, nr 1, 1985, s. 37-52. 33) Karol Marks o filozofii i jej funkcjach, Myśl Marksistowska nr 4, 1985, s. 79-89. 34) O niektórych problemach kształtowania naukowego światopoglądu, [w:] Rola Partii w kształtowaniu podstaw światopoglądu marksistowskiego na terenie działania ROP we Włocławku. Materiały z sesji popularnonaukowej, Włocławek 1986, s. 1-20. 35) Zmiany strukturalne w polskim ruchu młodzieżowym w latach 1971-1984, Ideologia i Polityka, nr 2, 1987, s. 148-158. 36) Adam Zieleńczyk jako historyk filozofii, AUNC, Filozofia X, z. 182, 1987, s. 21-37. 37) Marksistowska a katolicka koncepcja pracy, [w:] Marksizm i chrześcijaństwo. Płaszczyzny dialogu, Materiały sesji światopoglądowej, Toruń 1987, s. 66-87. 38) Koncepcja rewolucji w ujęciu Proletariatczyków, AUNC, Politologia XVIII, z. 180, 1987, s. 27-44. 39) Idea postępu w programie i publicystyce Wielkiego Proletariatu, [w:] Wybrane problemy postępu moralnego, Toruń 1987, s. 141-167. 40) Adam Zieleńczyk o potrzebie racjonalizacji nauki, Euhemer nr 3, 1987, s. 41-53. 41) Etyka zawodowa - próba systematycznego ujęcia problemu, Humanizacja Pracy, nr 6, 1987, s. 26-36. 42) O podstawach racjonalizmu (antyirracjonalizmu) w szkole lwowsko-warszawskiej, [w:] Irracjonalizm. Studia i materiały, t. 1, pod red. J. Szmyda

i E. Stawowy, Warszawa 1988, s. 107–127. 43) Ideal „opiekuna społecznego” a „etyka walki” w koncepcjach Tadeusza Kotarbińskiego, *Zeszyty Naukowe WSP Bydgoszcz, Studia z nauk politycznych*, z. 9, 1988, s. 91–109. 44) Idea państwa ludowego w programach Wielkiego Proletariatu i Polskiej Partii Robotniczej (do 1944 roku), [w:] *Polska myśl polityczna 1944–1988, Materiały z sesji popularno-naukowej*, Inowrocław 1988, s. 4–52. 45) Racjonalizm i krytycyzm jako podstawy światopoglądu materialistycznego Władysława Witwickiego, [w:] *Dialektyka świecczenia kultury*, pod red. D. Tanalskiego i S. Szydłowskiego, Warszawa 1988, s. 177–205. 46) Kazimierz Twardowski o „poczuciu narodowym”, o obowiązkach wobec Ojczyzny, *Kultura–Oświata–Nauka*, nr 1/2, 1988, s. 119–150. 47) Rola Kazimierza Twardowskiego w stworzeniu analitycznej szkoły filozoficznej w Polsce, *Przegląd Humanistyczny* nr 11/12, 1988, s. 137–147. 48) Władysław Witwicki – o wartościach moralnych, tamże, nr 7, 1988, s. 43–53. 49) Adam Zieleńczyk (1880–1943 lub 1944), *Ruch Filozoficzny*, t. XLV, 1988, nr 2, s. 139–144. 50) Władysława Witwickiego świecka koncepcja nieśmiertelności, *Człowiek i Światopogląd*, nr 10, 1988, s. 69–72. 51) Henryk Struve i Kazimierz Twardowski – z dziejów spotkania dwóch filozofów, *Studia Filozoficzne*, nr 8, 1988, s. 131–141. 52) Przyczynki do biografii Wincentego Lutosławskiego, *Kultura–Oświata–Nauka*, nr 5–6, 1988, s. 109–122. 53) Kazimierz Twardowski o przedmiocie etyki naukowej, [w:] *Człowiek i wartości moralne*, pr. zbiorowa pod red. Z. J. Czarneckiego i S. Soldenhoffa, Lublin 1989, s. 207–230. 54) Władysław Witwicki i jego etyka normatywna, tamże, s. 169–206. 55) Seminarium filozoficzne Kazimierza Twardowskiego, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 9, 1989, s. 411–417. 56) O wspólnej podstawie niektórych poglądów K. Twardowskiego i W. Witwickiego, *Przegląd Psychologiczny*, t. XXXII, nr 3, 1989, s. 113–122. 57) Jeszcze o „Wierze oświeconych” (z korespondencji między W. Witwickim a K. Twardowskim), *Euhemer*, nr 1, 1989, s. 121–126. 58) Jeszcze „O jasnym i niejasnym stylu filozoficznym” K. Twardowskiego, *Ruch Filozoficzny*, t. XLVI, nr 3, 1989, s. 281–284. 59) Ewolucja katolickiej koncepcji pracy, [w:] *Zeszyty przedmiotowo-metodyczne nr 11. Religioznawstwo 3*, ODN Toruń 1989, s. 52–72. 60) Kazimierz Twardowski o języku filozofii i zasadach krytyki naukowej, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 10, 1990, s. 89–101. 61) O tzw. szkole lwowsko-warszawskiej, *AUNC, Filozofia XI*, z. 197, 1990, s. 19–37. 62) Kazimierzowi Twardowskiemu – „Discipulorum amor et pietas”, *Przegląd Humanistyczny*, nr 2, 1990, s. 173–177. 63) Wojenny rektorat Kazimierza Twardowskiego, *Studia Historyczne*, R. XXXIII, z. 3–4, 1990, s. 423–442. 64) Kazimierz Twardowski o sensie historii filozofii, [w:] *Filozofia: uniwersalność i różnorodność*, pr. zbiorowa pod red. A. Misia, Warszawa 1990, s. 97–108. 65) Kazimierz Twardowski o nauce i jej funkcjach, *Zagadnienia Naukoznawstwa*, nr 4, 1990, s. 623–631. 66) Kazimierz Twardowski wobec metafizyki G. Th. Fechnera, *Studia Philosophiae Christianae*, nr 2, 1991, s. 124–133. 67) Kazimierza Twardowskiego program szkoły narodowej-polskiej, *AUNC*, Pe-

dagogika XV, z. 220, 1991, s. 59–73. 68) Kazimierz Twardowski i jego program filozofii naukowej, AUNC, Filozofia XII, z. 228, 1991, s. 123–139. 69) Jak powstawał „Ruch Filozoficzny”, AUNC, Filozofia XIII, z. 234, 1991, s. 37–48. 70) Kilka uwag o stosunku K. Twardowskiego do T. Kotarbińskiego [w:] Logika, praktyka, etyka: przesłanie filozoficzne T. Kotarbińskiego. Fragmenty filozoficzne, Seria czwarta, Warszawa 1991, s. 37–43. 71) Z dziejów spotkania szkoły lwowsko-warszawskiej z marksizmem, Edukacja Filozoficzna, vol. II, 1991, s. 99–114. 72) Jan Łukasiewicz i Kazimierz Twardowski – dwaj liderzy szkoły lwowsko-warszawskiej, tamże, vol. 12, 1991, s. 39–51. 73) Przyczynek do działalności Tadeusza Czeżowskiego w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, Ruch Filozoficzny, t. XLVIII, nr 1, 1991, s. 7–12. 74) 80 lat „Ruchu Filozoficznego”, tamże, t. XLVIII, nr 2, 1991, s. 99–105. 75) Warszawski doktorat h.c. filozofii dla Kazimierza Twardowskiego, Zagadnienia Naukoznawstwa, nr 2, 1991, s. 269–272. 76) Logistyka a pogląd na świat. Przyczynek do biografii Jana Łukasiewicza, [w:] Fragmenty filozoficzne ofiarowane Henrykowi Hiżowi, Warszawa 1992, s. 40–48. 77) O niezrealizowanym projekcie drugiego, niemieckiego wydania „Zur Lehre vom Inhalt und Gegenstand” K. Twardowskiego, Ruch Filozoficzny t. XLIX, nr 1, 1992, s. 17–19. 78) O „poglądzie na świat i życie” – wedle Kazimierza Twardowskiego, Nowa Krytyka, nr 3, 1992, s. 57–67. 79) Przyczynek do biografii Henryka Elzenberga, Przegląd Humanistyczny, nr 4, 1992, s. 127–134. 80) O osobistych i naukowych związkach pomiędzy K. Twardowskim a W. Witwickim, AUNC, Filozofia XIV, z. 250, 1992, s. 29–39. 81) Kilka faktów o Romanie Ingardenie w świetle korespondencji Kazimierza Twardowskiego, Kwartalnik Filozoficzny, t. XXI, z. 1, 1993, s. 13–22. 82) Uwagi K. Twardowskiego do biografii naukowych niektórych filozofów, [w:] T. Rzepa, J. Leoński, O biografii i metodzie biograficznej, Poznań 1993, s. 105–111. 83) Kazimierz Twardowski i Mściślaw Wartenberg – dwaj filozofowie na katedrach uniwersytetu lwowskiego, Edukacja Filozoficzna, vol. 15, 1993, s. 217–226. 84) O kontaktach naukowych szkoły lwowskiej Kazimierza Twardowskiego z filozofią niemiecką, AUNC, Filozofia XV, z. 264, 1993, s. 29–42. 85) Akta osobowe Kazimierza Twardowskiego, Ruch Filozoficzny, nr 3, t. L, 1993, s. 279–280. 86) Kazimierz Twardowski wobec problemu odzyskania niepodległości przez Polskę, Dzieje Najnowsze, R. XXV, nr 3, 1993, s. 13–19. 87) Jan Kasprowicz i Kazimierz Twardowski. Z dziejów przyjaźni, Ruch Literacki, R. XXXIV, z. 5, 1993, s. 617–630. 88) Stanisław Leśniewski a Szkoła Lwowsko-Warszawska, Analecta, R. II, z. 2, 1993, s. 29–38. 89) Akta osobowe Kazimierza Twardowskiego, Ruch Filozoficzny, t. L, nr 3, 1993, s. 279–280. 90) Kilka szczegółów do biografii naukowej Kazimierza Sośnickiego, tamże, t. L, nr 4, 1993, s. 413–414. 91) Lwowski i poznański okres w działalności naukowej Zygmunta Zawirskiego, Edukacja Filozoficzna, vol. 16, 1993, s. 197–205. 92) Uczeń i nauczyciel. Z listów Leopolda Blausteina do Kazimierza Twardowskiego z lat 1927–1930, [w:] „...A mądrości zło nie przemoże”, pod red. J. Jadackiego i B. Mar-

kiewicz, Warszawa 1993, s. 19–27. 93) On the objective of morality, [w:] *Roots of Polish Psychology*, Edited by R. Stachowski, Poznań 1993, s. 24–33. 94) Kazimierz Twardowski o obiektywności i bezwzględności dobra (fragment pr. hab.), *Etyka*, nr 26, 1993, s. 41–57. 95) Droga Mieczysława Kreutza do katedry uniwersyteckiej, *Kultura i Edukacja*, nr 4, 1993, s. 125–132. 96) Uczony i polityka: Kazimierz Twardowski wobec niektórych problemów społeczno-politycznych II Rzeczypospolitej, *Kultura i Społeczeństwo*, nr 1, 1994, s. 51–60. 97) Projekt przeniesienia się Kazimierza Twardowskiego ze Lwowa do Warszawy, *Analecta*, R. III, 1994 r. z. 1, s. 123–133. 98) Wokół pracy Kazimierza Twardowskiego „O filozofii średniowiecznej. Wykładów sześć”, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 17, 1994 s. 263–273. 99) Uniwersalizm a etyka niezależna, [w:] *Czy jest możliwa etyka uniwersalna?* (Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pod red. J. Sekuły), Siedlce 1994, s. 193–204. 100) Z pierwszych lat działalności „Przeglądu Filozoficznego”, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 18, 1994, s. 257–264. 101) Kazimierz Ajdukiewicz w Warszawie w latach 1926–1928, *Nowa Krytyka*, nr 5, 1994, s. 179–190. 102) Losy starań Władysława M. Kozłowskiego o katedrę filozofii, *AUNC, Filozofia* XVI, z. 279, 1994, s. 51–59. 103) Z międzywojennej działalności Stefana Baleya (1885–1952) na polu psychologii i pedagogiki, *Kultura i Edukacja*, nr 1, 1995, s. 79–90. 104) Przed pierwszym polskim zjazdem filozoficznym (z dziejów idei zjazdowej), *Edukacja Filozoficzna*, vol. 19, 1995, s. 305–314. 105) Kazimierz Twardowski wobec problemu prawdy obiektywnej w nauczaniu filozofii, [w:] *Etyka zawodu nauczyciela. Nauczanie etyki*, Zielona Góra 1995 (Konferencja w 1992 r.), s. 217–226. 106) Toruńskie środowisko filozoficzne w latach 1945–1990, [w:] *Filozofia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (1945–1995)*, pod red. J. Pawłaka, Toruń 1995, s. 7–30. 107) Polskie Towarzystwo Filozoficzne 1904–1994, *Ruch Filozoficzny*, t. LII, nr 2, 1995 r., 275–278. 108) Międzywojenny okres w działalności filozoficznej Władysława Tatarkiewicza, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 20, 1995, s. 263–274. 109) Jeszcze o „Legendzie o Kazimierzu Twardowskim” H. Hollanda, *Ruch Filozoficzny*, t. LIII, nr 1, 1996, s. 9–12. 110) Jednostka ludzka w świecie przyrodniczym i społecznym (Uwagi przedstawicieli szkoły lwowsko-warszawskiej), [w:] *Religia a ruchy ekofilozoficzne. Materiały II Olsztyńskiego Sympozjum Ekologicznego Olsztyn–Waszeta 19–21 września 1995 roku*, WSP Olsztyn 1996, s. 166–171. 111) Lwowski okres w działalności naukowo-dydaktycznej Kazimierza Ajdukiewicza, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 21, 1996, s. 249–258. 112) Kazimierz Twardowski wobec akcji zawieszania krzyży w salach Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, *Przegląd Religioznawczy*, nr 1, 1996, s. 55–64. 113) Marian Massonius – wileński filozof i pedagog, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 22. 1996, s. 265–274. 114) Inspiracje i kontrowersje. Z korespondencji K. Twardowskiego z A. Meinongiem, *Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria*, R. V, nr 3, 1996, s. 105–118.

c) T e k s t y a r c h i w a l n e: 115) Listy S. I. Witkiewicza do Kazimierza

Twardowskiego, Przegląd Humanistyczny, nr 11/12, 1988, s. 157–161. 116) Memorial PTF we Lwowie w sprawie wytycznych propedeutyki filozofii... (rękopis K. Twardowskiego). Edukacja Filozoficzna, vol. 5, 1988, s. 491–496. 117) Kierunki filozofii współczesnej, Część IV. Filozofia polska, pod red. J. Pawlaka, Toruń 1989. Wybór tekstów i wprowadzenie do haseł: Kazimierz Twardowski (s. 5–24), Tadeusz Kotarbiński (s. 25–51), Ludwik Krzywicki (s. 181–200). 118) Z Dziennika Kazimierza Twardowskiego. Wstęp, wybór i przypisy, Edukacja Filozoficzna, vol. 10, 1990, s. 265–282. 119) Kazimierz Twardowski o muzyce. Wstęp i przygotowanie do druku wykładu Twardowskiego „Dlaczego lubimy muzykę”, Sztuka i Filozofia, nr 3, 1990, s. 11–21. 120) O dostojeństwie Uniwersytetu. Wprowadzenie i przygotowanie do druku wykładu Twardowskiego, Zagadnienia Naukoznawstwa, nr 3, 1990, s. 369–381. 121) Kazimierz Twardowski o pornografii. Wstęp i przygotowanie do druku tekstu Twardowskiego o pornografii w literaturze i sztuce, Pamiętnik Literacki, t. LXXXII, z. 4, 1991, s. 172–182. 122) Kazimierz Twardowski o przesądach. Wstęp i przygotowanie do druku dwóch wykładów Twardowskiego o przesądach, Edukacja Filozoficzna, vol. 13, 1992, s. 139–151. 123) Trzy listy Anieli Szycówny do Kazimierza Twardowskiego, Edukacja i Kultura, nr 1, 1992, s. 61–69. 124) Dobra Idealne. Wprowadzenie i przygotowanie do druku fragmentu rękopisu Twardowskiego Etyka, Res Humana, nr 3, 1992, s. 23–25, 29–30. 125) Co to jest filozofia i po co się jej uczymy?, Biuletyn Olimpiady Filozoficznej, nr 5, 1993, s. 27–30. 126) O cnotach w ogólności. Fragmenty spuścizny rękopiśmiennej K. Twardowskiego – „Etyka” (wstęp, przygotowanie do druku i przypisy R. Jadcza), AUNC, Filozofia XV, z. 264, 1993, s. 3–18. 127) Z korespondencji Henryka Strugego do Kazimierza Twardowskiego, Kwartalnik Filozoficzny, t. XXI, z. 4, 1993, s. 113–133. 128) Jan Łukasiewicz o naukowości [Wykład pożegnalny J. Łukasiewicza], Zagadnienia Naukoznawstwa, nr 1–8, 1992–1993, s. 79–81. 129) Uwagi do wykładu wstępnego Kazimierza Twardowskiego w Uniwersytecie Lwowskim, Principia, t. VIII–IX, 1994, s. 225–26. 130) Polskie Towarzystwo Filozoficzne przed 40 laty. (Przemówienie I. Dąbskiej z okazji 50-lecia PTF), Ruch Filozoficzny, t. XLI, nr 1, 1994 r., s. 3–6. 131) Izydora Dąbska, O niektórych etycznych i metaetycznych poglądach w Szkole Lwowsko-Warszawskiej, (opracował, przypisami i wstępem opatrzył R. Jadcza), Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria, R. III, nr 4, 1994, s. 107–116. 132) Izydora Dąbska, W sprawie „Legendy o Kazimierzu Twardowskim” (opracował, przypisami i wstępem opatrzył R. Jadcza), Ruch Filozoficzny, t. LIII, nr 1, 1996, s. 9–12. 133) Kazimierz Twardowski, Niezależność myśli (wykład PWU). Przygotował do druku i wstępem opatrzył R. Jadcza, Zagadnienia Naukoznawstwa, t. XXXII, zeszyt 1, 1996, s. 119–127. 134) Tadeusz Czeżowski, Przyczynek do analizy pojęcia silnej woli, przygotował do druku R. Jadcza, Przegląd Artystyczno-Literacki, nr 11, listopad 1996, s. 30–31. 135) Roman Ingarden, Niektóre kierunki współczesnej

teorii poznania, Wykład R. Ingardena w UJK, przygotował do druku i wstępem poprzedził R. Jadczak, *Kwartalnik Filozoficzny*, t. XXIV, z. 3, 1996, s. 123–147.

d) R e c e n z j e: 136) J. F. Godlewski, Kościół rzymsko-katolicki w Polsce wobec sekularyzacji życia publicznego, *Człowiek i Światopogląd*, nr 1, 1979, s. 208–210. 137) Drogi współczesnej filozofii. Wybrał i wstępem opatrzył M. Siemek, *Ruch Filozoficzny*, t. XXXVII, nr 3/4, 1979, s. 158–160. 138) C. Głombik, Tradycje i interpretacje. Antoni Molicki a reakcja katolicka wobec polskiej „filozofii narodowej”, *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie, Seria B, Włocławek* 1979, s. 315–317. 139) J. Reykowski, Motywacja, postawy prospołeczne a osobowość, *Ruch Filozoficzny*, t. XXXVIII, nr 3/4, 1980, s. 210–212. 140) S. Szmyd, Osobowość a religia. Z psychologii religii w Polsce, tamże, s. 212–215. 141) S. Kozyr-Kowalski, Klasy i warstwy. Max Weber a współczesne teorie stratyfikacji społecznej, *Studia Nauk Politycznych*, nr 2, 1981, s. 211–215. 142) W. Kinastowski, Biologia i kosmologia a światopogląd, *AUNC, Filozofia V*, z. 121, 1981, s. 125–128. 143) E. Paczkowska-Lagowska, Psychika i poznanie. Epistemologia Kazimierza Twardowskiego, *Ruch Filozoficzny*, t. XXXIX, nr 1, 1981, s. 17–19. 144) B. Dziemidok, Teoria przeżyć i wartości estetycznych w polskiej estetyce dwudziestolecia międzywojennego, tamże, s. 15–17. 145) A. Nowicki, Nauczyciele, tamże, t. XL, nr 3, 1982/83, s. 206–208. 146) W. Sitek, Florian Znaniecki a marksizm. Epistemologiczna konceptualizacja w naukach społecznych, tamże, s. 203–205. 147) A. Nowicki, Witwicki, tamże, t. XLI, nr 1, 1984, s. 59–61. 148) A. Sikora, Prorocy szczęśliwych światów, tamże, t. XLI, nr 4, 1984, s. 366–368. 149) Myśl socjalistyczna i marksitowska w Polsce 1878–1939. Teksty wybrał i wstępem opatrzył S. Dziamski, *Ideologia i Polityka*, nr 1, 1985, s. 159–161. 150) J. Sobczak, E. Tomaszewski, Walka o dominację marksizmu w polskim ruchu robotniczym, *Myśl Marksistowska*, nr 6, 1985, s. 187–193. 151) S. Borzym, Bergson a przemiany światopoglądowe w Polsce, *Ruch Filozoficzny*, t. XLIII, nr 2, 1986, s. 177–179. 152) M. Weber, Szkice o socjologii religii, tamże, t. XLIII, nr 3/4, 1986, s. 346–348. 153) E. i B. Syzdek, Polityczne dylematy Władysława Gomułki, *Myśl Marksistowska*, nr 6, 1986, s. 181–189. 154) J. Woleński, Filozoficzna szkoła lwowsko-warszawska, *Człowiek i Światopogląd*, nr 1, 1987, s. 126–130. 155) Ks. J. Majka, Rozważania o etyce pracy, tamże, nr 11, 1987, s. 99–104. 156) E. Fryckowski, Poglądy społeczno-filozoficzne J. Śniadeckiego, *Studia Filozoficzne*, nr 6, 1987, s. 184–187. 157) A. Dylus, Problematyka etyki nauki u przedstawicieli szkoły lwowsko-warszawskiej, *Człowiek i Światopogląd*, nr 6, 1988, s. 122–125. 158) S. Symotiuk, Pojmowanie krytycyzmu i modele krytyki w polskich sporach filozoficznych XX wieku, *Ruch Filozoficzny*, t. XLV, nr 4, 1988, s. 409–414. 159) S. Szewczuk, Sumienie, *Człowiek i Światopogląd*, nr 9, 1989, s. 149–154. 160) W. Tyburski, Ideologia nauki w świadomości polskich środowisk intelektualnych, *Ruch Filozoficzny*, t. XLII, nr 3/4, 1990, s. 270–272. 161) Józef Chałasiński i jego socjologiczna teoria kultury (rec. książki C. Gryko), *Nowe Relacje*, nr 9,

12–18 lipca 1990, s. 10. 162) T. Rzepa, Psychologia W. Witwickiego, Edukacja Filozoficzna vol. II, 1991, s. 224–226. 163) C. Gryko, Józef Chalasiński, Ruch Filozoficzny, t. XLVIII, nr 2, 1991, s. 164–167. 164) U. Schrade, Etyka. Główne systemy, tamże, t. L, nr 3, 1993, s. 340–342. 165) W. Okoń, Wizerunki sławnych pedagogów polskich, Wychowanie na codzień, nr 6, czerwiec 1994, s. 34–35. 166) Z. Wolak, Neotomizm a Szkoła Lwowsko-Warszawska, Kwartalnik Filozoficzny, t. XXII, z. 1–2, 1994, s. 249–253. 167) Cz. Głombik, Tomizm czasów nadziei, Nowa Krytyka, nr 6, 1995, s. 235–240. e) Autoreferaty, głosy w dyskusji: 168) Władysław Witwicki o przedmiocie, zakresie i funkcjach etyki. Autoreferat (PTF, Oddział w Toruniu, 15 IV 1981), Ruch Filozoficzny, t. XXXIX, nr 2/4, 1981, s. 107–113. 169) O przedmiocie psychologii moralności. Autoreferat (PTF, Oddział w Toruniu, 10 XII 1982), tamże, t. XLI, nr 2/3, 1984, s. 203–206. 170) Karol Marks o filozofii i jej funkcjach. Autoreferat (PTF, Oddział w Toruniu, 30 III 1983), tamże, t. XLI, nr 4, 1984, s. 356–359. 171) Nauka Karola Marksa a współczesność. Rozprawy UMK, Toruń 1985, s. 83–87 (głos w dyskusji na sesji naukowej). 172) O znaczeniu psychologii moralności dla pedagogiki, [w:] Moralność i wychowanie, MON Warszawa 1985, s. 176–185 (głos w dyskusji na sesji naukowej). 173) O dyskusji nad propedeutyką filozofii w polskich gimnazjach okresu międzywojennego (na podstawie „Przeglądu Filozoficznego” i „Ruchu Filozoficznego”. Autoreferat (PTF Oddział w Toruniu, 6 VI 1984), Ruch Filozoficzny, t. XLIII, nr 3/4, 1986, s. 313–319. 174) Uwagi do dyskusji o tzw. szkole lwowsko-warszawskiej. Autoreferat (PTF Oddział w Toruniu, 17 IV 1985), tamże, t. XLIV, nr 1, 1987, s. 51–56. 175) Etyka zawodowa a etyka ogólna. Autoreferat (PTF Oddział w Toruniu, 26 III 1986), tamże, t. XLIV, nr 3/4, 1987, s. 298–302. 176) O niektórych związkach szkoły lwowskiej K. Twardowskiego z naukowymi ośrodkami niemieckojęzycznymi. Autoreferat (PTF Oddział w Toruniu, 6 V 1987), tamże, t. XLV, nr 4, 1988, s. 381–387. 177) K. Twardowski wobec problemu niezależności etyki. Autoreferat (PTF Oddział w Toruniu, 20 III 1990), tamże, t. XLVIII, nr 34, 1991, s. 258–261. 178) Bogusław Jasinowski w Wilnie (PTF Oddział w Toruniu, 12 V 1992), tamże, t. L, nr 1, 1993, s. 87–90. 179) Pozycja Stanisława Leśniewskiego w Szkole Lwowsko-Warszawskiej. (PTF Oddział w Toruniu, 9 XII 1992), tamże, t. L, nr 3, 1993, s. 311–316. 180) Toruński okres w życiorysie naukowym Romana Ingardena. (PTF Oddział w Toruniu, 13 XIII 1993), tamże, t. LI, nr 3–4, 1994, s. 223–227. 181) Wokół wniosku o profesurę dla Romana Ingardena we Lwowie. (PTF Oddział w Łodzi, 8 XII 1993), tamże, t. LI, nr 3–4, 1994, s. 268–274. 182) Człowiek szukający etyki..., Autoreferat habilitacyjny. Edukacja Filozoficzna, vol. 19, 1995 r., s. 201–203. 183) Przesłanie Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. (Oddział PTF w Olsztynie, 13 IV 1994), Ruch Filozoficzny, t. LII, nr 1, 1995, s. 81–83. 184) Biografistyka i jej miejsce w historii filozofii. (Instytut Filozofii UMK Toruń, 25 V 1994), tamże, t. LII, nr 1, 1995, s. 85–90. 185) Przesłanie moralne Profesor Lazari-Pawłowskiej. (Oddział PTF Toruń, 12 XII 1994), tamże,

t. LII, nr 1, 1995, s. 15–20. f) *Sprawozdania i komunikaty*: 186) Sesja naukowa w 100 rocznicę urodzin W. Witwickiego, *Ruch Filozoficzny* t. XXXVI, nr 2/4, 1978, s. 143–144. 187) Wrześniowe konferencje akademickich nauczycieli marksistowskiej filozofii i socjologii, *Człowiek i Światopogląd*, nr 1, 1980, s. 142–146. 188) Wiedza naukowa a światopogląd, *Pokolenia*, nr 5, 1980, s. 74–81. 189) Konferencja akademickich nauczycieli marksistowskiej filozofii i socjologii, *Życie Szkoły Wyższej*, nr 1, 1981, s. 71–76. 190) Sprawozdanie z zebrań naukowych Zakładu Etyki UMK, *Ruch Filozoficzny*, t. XL, nr 1/2, 1982/83, s. 62–66. 191) Cenna inicjatywa wrocławskiej organizacji partyjnej, *Ideologia i Polityka*, nr 12, 1986, s. 167–170. 192) Studenci o roli filozofii w życiu współczesnym, *Pokolenia*, nr 11, 1987, s. 55–61. 193) Sesja naukowa w 300-lecie śmierci K. Łyszczyńskiego, *Człowiek i Światopogląd*, nr 8, 1989, s. 108–112. 194) O podstawach marksistowskiej i katolickiej koncepcji pracy (komunikat). *AUNC, Filozofia* XI, z. 197, 1990, s. 136–139. 195) Metodologiczne problemy historii filozofii, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 10, 1990, s. 136–139. 196) Etyka zawodu nauczyciela. Nauczanie etyki, *Kultura i Edukacja*, nr 2, 1992, s. 127–128; *Ruch Filozoficzny*, t. L, nr 1, 1993, s. 130 a–b. 197) Konferencja: Sprawiedliwość, etyka, prawo – dylematy współczesności, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 15, 1993, s. 239–242. 198) Ogólnopolska Konferencja Etyków, *Ruch Filozoficzny*, t. L, nr 2/1993, s. 137–149. 199) Konferencja: Wartości – wolność – odpowiedzialność, *Edukacja Filozoficzna*, vol. 16, 1993, s. 229–232. 200) Warsztaty logiczno-filozoficzne. Szklarska Poręba – 94, tamże, vol. 18, 1994, s. 254–256. 201) Czy jest możliwa etyka uniwersalna? (konferencja w Siedlcach), tamże, vol. 19, 1995, s. 315–319. 202) Konferencja nt. Czy jest możliwa etyka uniwersalna?, *Ruch Filozoficzny*, t. LII, nr 1, 1995, s. 158. 18. Konferencja, Etyka w szkole, *Ruch Filozoficzny*, t. LII, nr 2, 1995, s. 283. 203) Konferencja w Rzeszowie, tamże, s. 283–284. 204) Konferencja „Filozofia na Uniwersytecie Wileńskim” – Toruń czerwiec 1995. *Edukacja Filozoficzna*, vol. 20, 1995, s. 275–278. 205) Zjazd Filozoficzny w Toruniu, *Kultura i Edukacja*, nr 4, 1995, s. 165–167. 206) Szkoła Lwowsko-Warszawska a filozofia współczesna. Lwów-Warszawa 15–22 listopada 1995, *Zagadnienia Naukoznawstwa*, t. XXXI, nr 3–4, 1995, s. 264–265. 207) Toruński zjazd filozoficzny, *Sztuka i Filozofia*, nr 11, 1996, s. 246–252. 208) Religia a ruchy ekofilozoficzne (Olsztyn 1995), *Ruch Filozoficzny* nr 1, 1996, s. 152.

KALINOWSKA MARIA urodziła się 24 grudnia 1954 r. w Gdańsku w rodzinie inteligentkiej. W Gdańsku ukończyła szkołę podstawową i średnią. Po złożeniu egzaminu maturalnego w IX Liceum Ogólnokształcącym w Gdańsku, w roku 1973 podjęła studia z zakresu filologii polskiej na Uniwersytecie Gdańskim. Uczęszczała na seminaria magisterskie prowadzone przez prof. dr Marię Janion, poświęcone literaturze romantycznej. W roku

1977 ukończyła studia z wyróżnieniem na podstawie pracy magisterskiej pt. „Problematyka czasu we wczesnej twórczości Kazimierza Wyki”, pisanej pod kierunkiem prof. dr Marii Janion. W roku 1979 rozpoczęła studia doktoranckie w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w ramach stacjonarnych studiów doktoranckich. Przez pięć lat uczestniczyła w pracach seminarium doktoranckiego literatury XIX wieku prowadzonego przez prof. dr Marię Janion, gdzie prezentowała referaty i koreferaty. Pracę doktorską pt. *Mowa i milczenie – romantyczne antynomie samotności* (dotyczące kreacji bohatera romantycznego i jego relacji komunikacyjnych z otoczeniem w twórczości A. Malczewskiego, A. Mickiewicza, J. Słowackiego i C. Norwida) pisała pod kierunkiem prof. dr Marii Żmigrodzkiej w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Tu również złożyła egzamin doktorski (w roku 1985) oraz obroniła pracę. Praca ukazała się w roku 1989 w serii: PAN IBL Historia Literatury. Studia, nr 46. Od roku 1985 pracuje w Instytucie Filologii Polskiej UMK w Toruniu, gdzie uczestniczy w pracach Zakładu Historii Literatury Polskiej Romantyzmu i Pozytywizmu oraz prowadzi zajęcia dydaktyczne z literatury polskiej metodologii badań literackich oraz wiedzy o teatrze. Od czasu studiów magisterskich jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół literatury polskiego romantyzmu, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości wielkich romantyków: A. Mickiewicza, J. Słowackiego, C. Norwida. Drugim kręgiem prac badawczych jest dramat i teatr, a przygotowanie do nich uzyskała przez ukończenie specjalizacji upowszechniania kultury o kierunku teatrologicznym (w ramach studiów uniwersyteckich). Wyrazem zainteresowań naukowych są artykuły drukowane oraz referaty przedstawiane na konferencjach naukowych. Uczestniczyła w następujących sesjach ogólnopolskich: Norwid (UJ Kraków 1983), Egzotyzm w literaturze (Uniwersytet Szczeciński 1987), Mickiewicz (Uniwersytet Warszawski 1988), Słowacki (WSP Olsztyn 1989), „Dziady” Mickiewicza (UJ Kraków 1990), Teatr „Reduta” (Ośrodek Badań nad Twórczością Grotowskiego Wrocław 1991), Mieczysław Limanowski (Ośrodek Badań nad Twórczością Grotowskiego Wrocław 1995), Reinterpretacja arcydzieł romantycznych (IBL PAN Warszawa 1995), 50 lat polonistyki toruńskiej (Toruń UMK 1995), Szybko i szybciej (IBL PAN Warszawa 1994), Hamlet: Wschód – Zachód (Gdańsk 1996). Od dwóch lat uczestniczy w pracach Komitetu Redakcyjnego nowego, krytycznego wydania Pism Mickiewicza, dla którego przygotowuje tom poświęcony poezji. W ostatnich latach uzyskała kilka stypendiów zagranicznych na prace badawcze: w ramach Cambridge Colleges Hospitality Scheme przebywała przez miesiąc na uniwersytecie w Cambridge (Anglia 1990); Uniwersytet im. Arystotelesa w Salonikach (Grecja) przyznał jej

stypendium na miesięczny pobyt na tymże uniwersytecie (1991), Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu na pracę w Bibliotece Polskiej (1993). Uczestniczy w pracach Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza (przez trzy lata była sekretarzem Toruńskiego Oddziału). W roku 1986 otrzymała Nagrodę Rektora UMK, a w 1990 Nagrodę im. Marty i Konrada Górskich przyznaną przez Towarzystwo Naukowe w Toruniu. W maju 1995 r. przystąpiła do kolokwium habilitacyjnego, które zostało jednogłośnie przyjęte przez Radę Wydziału Humanistycznego UMK, a następnie zatwierdzone przez CKK. W grudniu 1995 r. – wraz z prof. drem hab. Andrzejem Sadurskim (Kierownikiem Zakładu Geologii UMK) zorganizowała sesję naukową (międzynarodową) „Mieczysław Limanowski – człowiek, twórca, świadek czasów”, która zgromadziła w czasie trzydniowych obrad na Wydziale Humanistycznym UMK najwybitniejszych polskich teatrologów oraz geologów i historyków nauk przyrodniczych (także spoza granic Polski). Sesji towarzyszyła przygotowana przez kierowany przez nią zespół (filologów, geologów oraz studentów Koła Naukowego Teatrologów UMK) wystawa poświęcona M. Limanowskiemu, na której prezentowane były m.in. materiały dotąd nie publikowane.

S p i s p r a c : a) **P r a c e m o n o g r a f i c z n e :** 1) Mowa i milczenie – romantyczne antynomie samotności, Warszawa 1989 (seria: PAN IBL Historia Literatury. Studia nr 46). 2) Grecja romantyków. Studia nad obrazem Grecji w literaturze romantycznej, Toruń 1994. b) **R o z p r a w y i a r t y k u ł y :** 3) Mowa i milczenie – antynomie samotności romantyka (uwagi o kilku utworach Mickiewicza, w: Style zachowań romantycznych. Pod red. M. Janion i M. Zielińskiej, Warszawa 1986, s. 393–405. 4) Romantyczne antynomie samotności, w: Od Kochanowskiego do Różewicza. Prace ofiarowane Arturowi Hutnikiewiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin. Pod red. J. Kryszaka, Warszawa–Poznań–Toruń 1988, s. 27–41. 5) O przestrzeni międzyludzkiego obcowania w „Horsztyńskim” Słowackiego, (AUNC), Filologia Polska XXXII, Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 193, Toruń 1989, s. 49–75. 6) Monolog w twórczości Norwida, w: Cyprian Norwid. W setną rocznicę śmierci poety, pod red. S. Burkota, Kraków 1991, s. 109–129. 7) O egzotyzmie w romantycznych wyobrażeniach Grecji, w: Egzotyzm w literaturze, Szczecin 1990, s. 27–48. 8) O podróży greckiej w twórczości Norwida, AUNC, Filologia Polska XXXV, Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 242, Toruń 1992, s. 51–75. 9) O losie w „Horsztyńskim” Słowackiego, w: Twórczość Słowackiego. Oryginalność – uniwersalność – recepcja, Olsztyn 1992, s. 41–55. 10) Ciemność – znakiem ładu czy rozbicia? Ethos (KUL Lublin), Lublin 1992, nr 4 s. 137–139. 11) Wizja Grecji w Przedmowie do I tomu Poezji Mickiewicza, w: Mickiewicz. W 190-lecie urodzin. Materiały z sesji naukowej, Białystok 1993, s. 71–84. 12) Wizja Grecji w twórczości

Byrona, AUNC, Filologia Polska XLIII, Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 276, Toruń 1994, s. 3-31. 13) „Dziady” Mieczysława Limanowskiego. Studium prezentowane podczas sesji o „Dziadach” (UJ 1990) oraz o M. Limanowskim (Ośrodek Badań Twórczości Grotowskiego i Poszukiwań Teatralno-Kulturowych Wrocław 1991). Druk w: Z pogranicza sztuk. Pod red. Z. Mocarskiej-Tycowej, Toruń 1996, s. 67-88. 14) Miłość i sacrum w „Mazepie” Juliusza Słowackiego, AUNC, Filologia Polska XLVII, Toruń 1996, z. 305, s. 17-31. 15) „Zwolon” Cypriana Norwida wobec stereotypów polskiego romantyzmu, w: Polonistyka Toruńska Uniwersytetowi w 50. rocznicę utworzenia UMK. Literaturoznawstwo, Toruń 1996, s. 133-144. 16) „Szybkość” oraz „tempo” i „rytm” jako kategorie teatrologiczne, w: Szybko i szybciej. Eseje o pośpiechu w kulturze. Pod red. A. Nawareckiego, D. Siwickiej, M. Bieńczyka, Warszawa 1996, s. 204-216. 17) O ocenach i wartościach w pismach Artura Hutnikiewicza. Tekst przedstawiony podczas sesji UMK poświęconej twórczości prof. A. Hutnikiewicza, Przegląd Artystyczno-Literacki 1996, nr 3, s. 17-19. c) R e c e n z j e n a u k o w e: 18) S. Sawicki, Norwida walka z formą; Studia Norwidiana KUL 1989, nr 7, s. 139-145. 19) A. Witkowska, Wielkie stulecie Polaków; Pamiętnik Literacki 1988, z. 3, s. 299-307. 20) K. Cysewski, „Ballady i romanse” Mickiewicza. Interpretacje; tamże 1989, z. 2, s. 377-384. 21) M. Śliwiński, Antyk i chrześcijaństwo w twórczości Krasińskiego; tamże 1990, z. 4, s. 367-375. 22) M. Janion, Życie pośmiertne Konrada Wallenroda; tamże 1992, z. 2, s. 246-255. 23) W. Szydłowska-Brykczyńska, Egzystencjalistyczne królestwo albo romantyzm na wygnaniu; tamże 1993, z. 2, s. 233-236. 24) W. Szturc, Ironia romantyczna; tamże 1994, z. 3, s. 228-236. 225) M. Inglot, Cyprian Norwid; Studia Norwidiana KUL 1995, nr 5. 26) A. Grzywna-Wilczek, „Jest i więcej prawd w Piśmie...”; Pamiętnik Literacki 1996, z. 2, s. 216-221. d) P r a c e (r o z p r a w y, a r t y k u l y, p r a c e r e d a k c y j n e) – nie opublikowane (przyjęte do druku): 27) Czesław Zgorzelski jako edytor poezji Mickiewicza. Opracowanie przygotowane dla Komitetu Redakcyjnego „Pism” A. Mickiewicza (1991). Maszynopis w materiałach Komitetu. 28) Hasła do Słownika pisarzy polskich. Pod red. K. Jakowskiej (A. Mickiewicz, J. Słowacki, Z. Krasiński, C. Norwid). 29) Hasła do encyklopedii krajów Europy Wschodniej i Środkowej przygotowanej przez Loyola University w USA (Europe Since 1945: An Encyclopedia). Pod red. B. Cooka (K. Swinarski, T. Kantor). 30) Dramat romantyczny w interpretacjach Mieczysława Limanowskiego, w: Mieczysław Limanowski – człowiek, twórca, świadek czasów. Materiały z konferencji naukowej – UMK Toruń 1995. Pod red. M. Kalinowskiej i A. Sadurskiego. 31) Redakcja naukowa książki Mieczysław Limanowski, jw. 32) Dwie interpretacje „Dziadów” – J. M. Rymkiewicza i Cz. Miłosza. Tekst przedstawiony na sesji zorganizowanej przez IBL PAN (XI 1995) w Warszawie poświęconej reinterpretacji arcydzieł romantyzmu. 33) „Hamlet” w kręgu Reduty. Tekst przedstawiony na międzynarodowej sesji „Hamlet”: Wschód-Zachód,

Gdańsk 1996. e) *Eseje literackie i teatralne*: 34) Zmut, Powściągliwość i Praca 1990, nr 1/2. 35) „Ponad wielkim pustkowiem ziemi...” (esej o twórczości S. Plath), *Przegląd Artystyczno-Literacki* 1994, nr 4. 36) Cykl esejów krytycznoteatralnych: Jeszcze o „formie otwartej...”; Szybkość, tempo, rytm: Kordian w małym dworku; „Trudniej dzień dobrze przeżyć...” (raz jeszcze o „Kalkwerku”), *Przegląd Artystyczno-Literacki* 1994, nr 11, 12; 1995, nr 1/2, 3.

MACIEJEWSKI JERZY ZBIGNIEW urodził się 12 kwietnia 1938 r. w Szczuczynie (woj. nowogródzkie). Matka Anna, z domu Milewska, pracowała jako nauczycielka w szkole zawodowej w Iszczołnie. Ojciec Antoni był leśnikiem. Do 1940 r. mieszkał w Wielkim Możejkwie, pow. Szczuczyn, woj. nowogródzkie. Po wybuchu wojny i wkroczeniu Armii Radzieckiej na te tereny ojciec został aresztowany, a następnie zesłany do obozu pracy w okolicy Archangielska. W lutym 1940 r. wraz z matką, siostrą Krystyną i najstarszym bratem Zygmuntem został wywieziony w głąb Związku Radzieckiego i do 1946 r. przebywał na Syberii w okręgu nowosybirskim. W 1942 r. dzięki tzw. amnestii na miejsce zesłania rodziny przyjechał ojciec, który zmarł w grudniu 1943 r. Do Polski wrócił z matką i siostrą, natomiast brat Zygmunt zginął w bitwie o Monte Cassino. W 1946 r. zamieszkał na Ziemiach Odzyskanych w Turowie Pomorskim, pow. Szczecinek, gdzie matka otrzymała posadę nauczycielki. Tutaj kontynuował naukę w miejscowej szkole podstawowej, wtedy czteroklasowej, bo do pierwszej klasy chodził w ZSRR, gdzie zorganizowano polską szkołę. Gdy ukończył czwartą klasę, przeniósł się do Szkoły Podstawowej nr 3 w Szczecinku, a potem uczęszczał do liceum Ogólnokształcącego TPD im. Ks. Elżbiety. W czerwcu 1956 r. zdał egzamin dojrzałości, a w październiku 1956 r. zaczął studiować filologię polską na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu. Pracę magisterską na temat „Rozwój twórczości literackiej Ignacego Dąbrowskiego” napisał pod kierunkiem prof. dra Artura Hutnikiewicza. Po złożeniu egzaminu magisterskiego w dniu 28 VI 1961 r. uzyskał dyplom magistra w zakresie filologii polskiej. 1 IX 1961 r. zaczął pracować w Liceum Ogólnokształcącym w Aleksandrowie Kujawskim jako nauczyciel języka polskiego. W następnym roku odbył staż asystencki w Zakładzie Literatury Polskiej XX w. UMK w Toruniu, pracując jednocześnie nadal w wyżej wymienionym Liceum na godzinach zleconych. Ze względu na brak asystenckiego etatu przez cały następny rok szkolny 1963–1964 pracował ponownie w charakterze nauczyciela języka polskiego w Liceum Ogólnokształcącym w Ciechocinku. Od 1 IX 1964 r. został zatrudniony jako asystent przy Katedrze Zespołowej Historii Literatury Polskiej UMK, w Zakładzie Literatury Polskiej XX wieku.

W czasie asystentury był również przez pewien czas sekretarzem Katedry. Od 1 IX 1966 r. został mianowany starszym asystentem. W dniu 12 VI 1972 r. na podstawie przedłożonej rozprawy doktorskiej pt. *Powieści Stanisława Brzozowskiego*, przygotowanej pod kierunkiem prof. dra Artura Hutnikiewicza, oraz po złożeniu przepisanych egzaminów uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych. Na stanowisku adiunkta pracuje od grudnia 1972 r. W marcu 1990 r. został wszczęty przewód habilitacyjny na podstawie przygotowanej rozprawy pt. *Konstruktor dziwnych światów. Groteskowe, ludyczne i karnawałowe aspekty prozy Romana Jaworskiego*. Po zdaniu kolokwium habilitacyjnego w dniu 27 XI 1990 r. Centralna Komisja w Warszawie 30 IX 1991 r. zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Humanistycznego UMK w Toruniu o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa – historii literatury polskiej. Wypromował dotąd 64 magistrów. W okresie dotychczasowej pracy na UMK otrzymał raz nagrodę Rektora za pracę naukową oraz dwukrotnie za działalność dydaktyczną z okazji Dnia Nauczyciela. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Przez pewien czas był sekretarzem Komitetu Redakcyjnego „Sprawozdań TNT”. Należał także do Komitetu Redakcyjnego „Prac Popularnonaukowych TNT”. Od kilku lat wchodzi w skład Zarządu TNT i pełni funkcję redaktora naczelnego wydawnictw TNT. Jako historyk literatury swoje zainteresowania badawcze koncentruje obecnie na polskiej literaturze współczesnej.

S p i s p r a c : a) **R o z p r a w y :** 1) W kłębowisku przeciwieństw. Obraz idei w prozie narracyjnej Stanisława Brzozowskiego. Prace Wydz. Fil.–Filozof. TNT PWN, Warszawa–Poznań 1974, ss. 157+3 nlb. 2) Konstruktor dziwnych światów (Groteskowe, ludyczne i karnawałowe aspekty prozy Romana Jaworskiego), wyd. UMK, Toruń 1990, ss. 204. b) **A r t y k u ł y h i s t o r y c z n o l i t e r a c k i e :** 3) Synkretyczna poetyka opowiadanie „Medi” Romana Jaworskiego (fragment pracy habilitacyjnej), [w:] Od Kochanowskiego do Różewicza. Prace ofiarowane Arturowi Hutnikiewiczowi. Pod red. J. Kryszaka, Warszawa–Poznań–Toruń 1988, s. 173–185. 4) Czapski wobec literatury (przyjęty do druku w ks. zbior.). 5) Widok z Wieży Babel (O powieści Wniebowstąpienie T. Konwickiego), (przyjęty do druku w ks. zbior.). c) **A r t y k u ł y k r y t y c z n o l i t e r a c k i e :** 6) Dlaczego czytamy Brychta?, Pomorze, 1968, nr 5. 7) Czas kwarantanny (głos w dyskusji o młodej prozie), tamże, nr 6. 8) Krzysztof Nowicki (o prozie i poezji Krzysztofa Nowickiego), tamże, 1970, nr 23. 9) Warstwy doświadczeń (o prozie B. Czeszki), Literatura, 1977, nr 4. 10) Homo politicus czy człowiek prywatny? (o prozie J. Putramenta), Warmia i Mazury, 1977, nr 6. 11) Chmury apokaliptyczne (o Małej Apokalipsie T. Konwickiego), Solidarność UMK, marzec–kwiecień 1981, s. 42–45. 12) Świadek oskarżenia (o opowiadaniach W. Szalamowa), Przegląd Po-

morski (Toruń), 1991, nr 1(20). 13) Józio i „ciemny las” (o powieści Ferdynanda W. Gombrowicza), Artystyczno-literacki Przegląd (Toruń), 1993, R. II nr 5-6(15-16). d) H a s ł a: 14) Ekspresjonizm, „Młoda Sztuka”, dod. artyst. „Nowego Medyka”, 1977, nr 4. 15) Wiatr od morza S. Żeromskiego, [w:] 800 Jahre Deutscher Orden. Red. Udo Arnold unter Mitarbeit..., Gutersloh München 1990, na s. 495. 16) Na tropach Smętka M. Wańkowicza, w: 800 Jahre Deutscher Orden. Red. Udo Arnold unter Mitarbeit..., Gutersloh München 1990, na s. 495 i 496. 17) Konwicki Tadeusz (przyjęte do druku). 18) Szczypiorski Andrzej (przyjęte do druku). e) R e c e n z j e k r y t y c z n o l i t e r a c k i e: 19) Wyprawa na Patmos czy przygoda moralna (Wyprawa na Patmos L. Gomolickiego), Pomorze, 1967, nr 3. 20) Ciemny impuls erotyki (Kropla oceanu R. Daneckiego), tamże, nr 7. 21) Trudna powieść (Ajol S. Czycza), tamże, nr 20. 22) Droga do ojca (Droga do ojca K. Nowickiego), tamże, nr 21. 23) W pejzażu Ameryki (Powrót z Ameryki J. Brzozy), Tygodnik Kulturalny, 1968, nr 10. 24) Konglomerat tematów (Szczęble Z. Wróbla), Pomorze, 1968, nr 9. 25) Złe sumienie literatury (Czarne lochynie J. Waksmańskiego), Miesięcznik Literacki, 1968, nr 7. 26) Pisarstwo uczciwe (Fryzjer damski I. Griekowej), tamże, nr 8. 27) Do kresu samotności (Ikar i Wyspa J. J. Szczepańskiego), tamże, 1969, nr 3. 28) Proza Bogumiły Dziekan (Sady w dolinie B. Dziekan), tamże, nr 7. 29) Portret znajomego (Z braku dowodów A. Twerdochliba), Twórczość, 1969, nr 8. 30) Opowiadania „przewrotne” (Nim zajdzie księżyc S. Czycza), Miesięcznik Literacki, 1969, nr 4. 31) Pod okupacyjnym niebem (Most I. Dowgielewicz), tamże, nr 7. 32) Moralitet czy psychologia śledztwa? (Odpoczynek w wysokiej trawie E. Kabatca), tamże, nr 9. 33) Cisza nasyczona krzykiem (Odcienie miłości S. Szmaglewskiej), tamże, 1970, nr 2. 34) Mity chłopskie (Romansoid Z. Trziszki), tamże, nr 3. 35) Krajobrazy polskie (Krajobraz z tarniny W. Ogrodzińskiego), tamże, nr 5. 36) Przypowieść współczesna (Ciemne drzewa K. Orlosia), nr 8. 37) Wezwanie (Koncert na orkiestrę W. Kubackiego), tamże, nr 12. 38) Jawa i sen (Wielkie kochanie J. Mortona), tamże, 1971, nr 5. 39) Kraina „błogiego spokoju” (Wybór opowiadań J. B. Ożoga), tamże, 1973, nr 5. 40) Jak żyją dorośli? (Piękne życie dorosłych J. Huszczy), Literatura; 1976, nr 30. 41) Przesłanie (Powódź B. Czeszki), Fakty 76, 1976, nr 48. 42) Łowca realności (Łowca gołębi A. Pastuszka), Literatura, 1977, nr 24. 43) Gra w otwarte karty (Pościg J. Żurka), Młoda Sztuka – dod. artyst. Nowego Medyka, 1977, nr 4. 44) Wszystko na sprzedaż (Szyld pisany antyką J. Olczaka), Literatura, 1978, nr 8. 45) Szkoła jazdy (Hiszpańska szkoła jazdy J. Putramenta), tamże, nr 26. 46) Niepokój (W imię Ojca i Syna K. Nowickiego), Fakty 78, 1978, nr 40. 47) Inny głos (Inny głos J. Kryszaka), Integracje, 1978, nr 10. 48) Potyczki krytyczne Stefana Melkowskiego (Pisarz w społeczeństwie S. Melkowskiego), Tematy, III Toruński Almanach Literacki, Łódź 1982, s. 270-280.

OWCZARZ EWA urodziła się 4 marca 1950 r. w Aleksandrowie Kujawskim. Szkołę podstawową ukończyła w Służewie. Świadectwo dojrzałości uzyskała w 1969 r. w Liceum Pedagogicznym w Toruniu. W latach 1970–1975 studiowała filologię polską na Studium Zaocznym Filologii Polskiej UMK, pracując jednocześnie w szkole podstawowej: najpierw w Straszewie, a potem w Zakrzewie. Pracę magisterską zatytułowaną „*Interesa familijne – monografia powieści*” napisała pod kierunkiem doc. dr hab. Antoniny Bartoszewicz. W Instytucie Filologii Polskiej UMK została zatrudniona 1 X 1976 r. Doktoryzowała się w r. 1983 na podstawie rozprawy *Dydaktyka społeczna w powieściach Józefa Ignacego Kraszewskiego*. Stopień doktora habilitowanego uzyskała r. 1993 na podstawie rozprawy *Między retoryką a dowolnością. Wśród romantycznych struktur powieściowych w okresie międzypowstaniowym*. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. W latach 1975–1976 pełniła funkcję zastępcy dyrektora Szkoły Podstawowej w Zakrzewie. W latach 1983–1987 była kierownikiem Studium Zaocznego Filologii Polskiej UMK. Od stycznia 1995 r. sprawuje funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Polskiej.

S p i s p r a c a) P r a c e m o n o g r a f i c z n e: 1) Dydaktyka społeczna w powieściach J. I. Kraszewskiego (O sposobach realizowania funkcji wychowawczej w powieściach społeczno-obyczajowych z lat 1831–1863, Warszawa–Poznań–Toruń 1987. 2) Między retoryką a dowolnością. Wśród romantycznych struktur powieściowych w okresie międzypowstaniowym, Toruń 1993. b) A r t y k u l y: 3) Styl retoryczny a społeczna dydaktyka powieści Kraszewskiego (w świetle wybranych powieści społeczno-obyczajowych z lat pięćdziesiątych), Acta Universitatis Nicolai Copernici (dalej cyt. AUNC), Filologia Polska XVIII, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1979, z. 109, s. 19–34. 4) Kraszewski, Orzeszkowa i Prus o powieści. Studium porównawcze. Ruch Literacki, 1980, z. 1, s. 35–51. 5) Sygnały funkcji metatekstowej w powieściach społeczno-obyczajowych J. I. Kraszewskiego z lat 1830–1863, AUNC, Filologia Polska XIX, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1981, z. 119, s. 35–53. 6) Przygotowanie do uczestnictwa w kulturze we współczesnych podręcznikach szkolnych, w: Książka szkolna, Warszawa 1982, s. 24–38. 7) „Tam, gdzie natura wskazywała wzór” – o niektórych sposobach kreowania postaci przez J. I. Kraszewskiego, AUNC, Filologia Polska XXII, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1982, z. 137, s. 41–64. 8) Z powodu kolka historia o ... bezwzględności historii. Próba ponownego odczytania „Historia kolka w płocie” Kraszewskiego, Pamiętnik Literacki, 1982, z. 1/2, s. 25–45. 9) „Czego u licha chciał autor”? Tendencja, moralizatorstwo, dydaktyka w powieściach społeczno-obyczajowych J. I. Kraszewskiego, AUNC, Filologia Polska XXIV, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1985, z. 149, s. 39–55. 10) Prawda

powieści i prawda historii (O obrazkach powstaniowych B. Bolesławity), AUNC, Filologia Polska XXVIII, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1986, z. 173, s. 3-17. 11). „Morituri” – przedmiotowość i tendencja, Pamiętnik Literacki, 1987, z. 4, s. 81-104. 12) W zaczarowanym kręgu salonów. O przestrzeni salonu w polskich powieściach o arystokracji, w: Czas i przestrzeń w prozie polskiej XIX i XX w., pod red. Cz. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1990, s. 79-92. 13) „Alkhadar” Edmunda Chojeckiego. Szkic problemów, AUNC, Filologia Polska XXXIX, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1993, z. 245, s. 23-44. 14) Niekonieczna konieczność – o początkowych partiach polskich powieści okresu międzypowstaniowego, w: Formy i strategie wypowiedzi narracyjnej, pod red. C. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1993, s. 67-83. 15) Trzy wersje mitu słowiańskiej dawności w prozie Dominika Magnuszewskiego, Julii Woykowskiej i Józefa Ignacego Kraszewskiego, AUNC, Filologia Polska XLV, Nauki Humanistyczno-Społeczne 1995, z. 289, s. 59-74. c) R e c e n z j e: K. Jakowska, Międzywojenna powieść perswazyjna, Pamiętnik Literacki, 1993, z. 3/4, s. 207-214 (współautor J. Smulski). 17) Zdziwienia Kraszewskim, pod red. M. Zielińskiej, tamże, 1994, z. 1, s. 212-222. 18) Powieść polska XIX wieku. Interpretacje i analizy, pod red. L. Ludorowskiego, Ruch Literacki, 1994, nr 3-4, s. 365-368. 19) Nad twórczością Józefa Ignacego Kraszewskiego. Studia pod red. H. Bursztyńskiej, tamże, 1995, nr 2, s. 260-261. d) P r a c e e d y t o r s k i e: 20) J. I. Kraszewski, Pomywaczka. Obrazek z końca XVIII wieku, Warszawa 1989; wydana w serii: Dzieła Józefa Ignacego Kraszewskiego. Powieści historyczne.

SAWRYCKI WŁADYSŁAW urodził się 1 listopada 1937 r. w Baranowiczach. W roku 1954 złożył egzamin dojrzałości w Liceum Ogólnokształcącym w Starogardzie Gd., a w roku 1962 ukończył kierunek filologii polskiej UMK ze stopniem magistra. W latach 1962-1972 pracował w toruńskim Technikum Mechaniczno-Elektrycznym na stanowisku nauczyciela języka polskiego. W tym okresie nawiązał współpracę z bydgoskim magazynem „Pomorze”, gdzie publikował artykuły o tematyce wychowawczej i dydaktycznej. W lutym 1973 r. został zatrudniony w Zakładzie Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego przy Instytucie Filologii Polskiej UMK. W roku 1980 uzyskał stopień doktora za pracę: *Klasycy dydaktyki literatury polskiej w szkole średniej w okresie dwudziestolecia międzywojennego*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Konrada Górskiego. W styczniu 1984 ukończył Podyplomowe Studium Nauczania Języka Polskiego jako Obcego przy Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. W roku 1993 otrzymał stopień doktora habilitowanego za pracę: *Wiedza o literaturze w szkolnej refleksji polonistycznej w latach 1869-1939*. Jako pracownik UMK wykładał dydaktykę

literatury i języka polskiego, kulturę żywego słowa, prowadził lektorat języka polskiego dla cudzoziemców studiujących na UMK, uczy systematycznie w Szkole Letniej Kultury i Języka Polskiego UMK. Jest kierownikiem Zakładu Metodyki przy Instytucie Filologii Polskiej UMK; prezesem Zarządu Oddziału Toruńskiego Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza; członkiem komisji kwalifikacyjnej na stopnie specjalizacji nauczycieli polonistów. Funkcje te pełnił również w przeszłości. Odpowiednio do swoich zawodowych kwalifikacji W. Sawrycki uprawia działalność popularyzatorską w formie wykładów dla nauczycieli, uczestniczył wielokrotnie w pracach komisji na konkursach recytatorskich i krasomówczych. W roku 1989 zainicjował działalność Toruńskiego Forum Polonistycznego. W roku 1995 pełnił funkcję sekretarza Komitetu Organizacyjnego Konferencji poświęconej prezentacji i ocenie dorobku naukowego profesora Konrada Górskiego. Głównym przedmiotem badawczym W. Sawryckiego jest dydaktyka literatury. W. Sawrycki interesuje się również kulturą żywego słowa i metodyką jego nauczania. W maju 1995 r. uczestniczył w Ogólnopolskim Zjeździe Polonistów jako autor referatu: „Dydaktyka literatury i języka polskiego jako subdyscyplina polonistyczna”.

S p i s p r a c: a) M o n o g r a f i e: 1) Współtwórcy szkolnej polonistyki dwudziestolecia międzywojennego, TNT, Warszawa-Poznań-Toruń 1984, ss. 160. 2) Wiedza o literaturze w szkolnej refleksji polonistycznej w latach 1869-1939, UMK, Toruń 1993, ss. 171. b) A r t y k u l y: 3) Synonimy a spójność i przejrzystość tekstu. Z zagadnień estetyki wypowiedzi w szkole, w: Nowoczesne tendencje w dydaktyce literatury i języka polskiego, WSP, Rzeszów 1974, s. 398-406. 4) Programy nauczania języka polskiego w szkole podstawowej i średniej w okresie międzywojennym, w: I Ogólnopolski Sejmik Polonistyczny, z. III, Warszawa 1975, Zarząd Główny Towarzystwa im. A. Mickiewicza, s. 5-24. 5) Śródroczne praktyki studenckie w świetle nowego programu nauczania metodyki, w: Rola i miejsce praktyk pedagogicznych w systemie kształcenia nauczycieli, WSP w Zielonej Górze, Zielona Góra 1976, s. 169-174. 6) Czysta Forma w "Sonacie Belzebuba", Dialog, 1976, nr 2, s. 131-138. 7) Kultura żywego słowa w programie zajęć z dydaktyki języka polskiego, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historycznoliterackie, z. 38, Kraków 1979, s. 81-88. 8) Konstancy Wojciechowski wobec programów i metod nauczania literatury polskiej w gimnazjum, AUNC, Filologia Polska XVII. Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 109, 1979, s. 123-149. 9) Poezja, wymowa i proza w polskiej szkole średniej na przełomie XVIII i XIX wieku, AUNC, Filologia Polska XXII. Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 137, 1982, s. 3-18. 10) Model podręcznika do nauczania literatury na różnych poziomach edukacji, w: Książka szkolna. Podręczniki do nauczania języka ojczystego i książki pomocnicze dla nauczyciela polonisty, WSiP, Warszawa 1982,

s. 97–105. 11) Intonacja i akcent zdaniowy jako składniki nauki o zdaniu w szkole podstawowej, *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego*. Nr 1045. Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego. T. 9, Katowice 1989, s. 151–164. 12) Wiedza o języku w podręczniku dla liceum Konrada Górskiego, *AUNC. Filologia Polska XXXIV. Nauki Humanistyczno-Spoleczne*, z. 201, 1990, s. 137–150. 13) Tendencje literaturoznawcze w koncepcjach dydaktycznych Władysława Szyzkowskiego i Leona Langholza. Dwie postawy, *AUNC. Filologia Polska XXXIII. Nauki Humanistyczno-Spoleczne*, z. 201, 1991, s. 137–150. 14) Zur schulpolonistischen Diskussion um den Stellenwert der Literaturgeschichte im Literaturunterricht von 1900 bis 1939, w: *Literaturunterricht in Europa*. Red. J. Eckhardt, Baltmannsweiler 1994, s. 136–147. 15) Dydaktyka literatury i języka polskiego jako subdyscyplina polonistyczna, w: *Zjazd Polonistów (Zagadnienia edukacyjne)*. Materiały pod red. B. Chrzastowskiej i Z. Urygi, Wyd. Naukowe WSP, Kraków 1995, s. 159–171. 16) *Ars declamatoria Konrada Górskiego*, w: *Konrada Górskiego świat literatury, teatru i języka*, pod red. W. Sawryckiego i J. Speiny, Toruń 1996, s. 167–172. c) R e c e n z j e: 17) *Wczoraj-dziś-jutro podręcznika do literatury*, *Polonistyka*, 1993, s. 49–51. d) *P o d r ę c z n i k i i s k r y p t y*: 18) *Kultura żywego słowa*. Skrypt dla studentów filologii polskiej i pedagogiki, UMK, Toruń 1985. e) *Inne publikacje*: 19) *Zespół Szkół Mechanicznych i Elektrycznych w Toruniu. 1945–1985*. Monografia, Komitet Obchodu Czterdziestolecia Szkoły, Toruń 1985, s. 56.

SKUCZYŃSKI JANUSZ urodził się 22 marca 1949 r. w Człuchowie. Szkołę podstawową oraz Liceum Ogólnokształcące ukończył w Czersku (woj. bydgoskie). W latach 1967–1972 studiował filologię polską na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu; pracę magisterską nt. „*Twórczość dramatyczna Tadeusza Konwicińskiego*” napisał pod kierunkiem prof. A. Hutnikiewicza. Po ukończeniu studiów (z wyróżnieniem) podjął pracę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, a od r. 1974 jest pracownikiem Instytutu Filologii Polskiej UMK. W 1982 r. obronił pracę doktorską nt. „*Przestrzeń teatralna w polskim dramacie romantycznym*”, napisaną pod kierunkiem prof. I. Sławińskiej (KUL); za publikację tej pracy w wersji skróconej, zatytułowanej *O przestrzeni teatralnej w dramatach Juliusza Słowackiego*, otrzymał Nagrodę Funduszu Literatury dla najlepszej książki o teatrze w 1986 r. W 1993 r. na podstawie oceny dorobku naukowego oraz rozprawy *Odmiany form dramatycznych w okresie romantyzmu. Słowacki-Mickiewicz-Krasiński* nadano mu na UMK stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii literatury polskiej i teatrologii. W roku akademickim 1983/84 odbył na Uniwersytecie Warszawskim semestralny staż teatrologiczny pod kierun-

kiem prof. R. Taborskiego. W 1984 r. ukończył roczny kurs dla lektorów języka polskiego jako obcego, organizowany przez „Polonikum” przy UW. W ramach współpracy UMK z uczelniami zagranicznymi pracował dwukrotnie w Niemczech, wykłady oraz seminaria z historii literatury oraz kultury polskiej dla studentów slawistyki prowadził w drugim semestrze roku akademickiego 1975/76 na Uniwersytecie w Greifswaldzie (b. NRD), a w ciągu całego roku akademickiego 1990/91 – na Uniwersytecie w Oldenburgu. Na tym ostatnim uniwersytecie prowadził ponadto w latach 1994 i 1995 zajęcia w ramach Letniej Szkoły Języka i Kultury Polskiej. W 1995 r. przebywał też na miesięcznym stypendium naukowym w Paryżu. W latach 1986–1992 pełnił funkcję prezesa toruńskiego Oddziału Towarzystwa Kultury Teatralnej.

S p i s p r a c : a) M o n o g r a f i e : 1) O przestrzeni teatralnej w dramatach Juliusza Słowackiego, Warszawa 1986. 2) Toruńskie teatry i festiwale w powojennym czterdziestoleciu (1945/46–1984/85), Toruń 1987. 3) Odmiany form dramatycznych w okresie romantyzmu. Słowacki–Mickiewicz–Krański, Toruń 1993. b) A r t y k u l y n a u k o w e : 4) Przestrzeń w „Lilli Wenedzie” Juliusza Słowackiego, w: Przestrzeń i literatura, pod red. M. Głowińskiego i A. Okopień-Sławińskiej, Wrocław 1978, s. 173–196. 5) Akcja napięć emocjonalnych w „Odprawie posłów greckich” Jana Kochanowskiego, AUNC, Nauki Humanistyczno–Społeczne, z. 95, Toruń 1979, s. 13–28. 6) Od „Mindowego” do „Kordiana”: przestrzeń teatralna zamku w dramatach Juliusza Słowackiego, w: Pogranicza i korespondencje sztuk, pod red. T. Cieślakowskiej i J. Sławińskiego, Wrocław 1980, s. 144–163. 7) „Jezda do Moskwy” Jana Kochanowskiego: panegiryczne, epicko–heroiczne i parenetyczne przekształcenia „rymowanej kroniki”, Ruch Literacki, 1980, nr 2, s. 107–120. 8) „Lilla Weneda” z „ariostycznym śmiechem”, Pamiętnik Literacki, 1986, z. 3, s. 41–78. 9) „Balladyna”, czyli „z chłopca król”, Ruch Literacki, 1987, z. 2, s. 99–110. 10) Podstawy obrzędowe a przestrzeń teatralna w „Dziadach”, Pamiętnik Literacki, 1988, z. 2, s. 5–47. 11) Romantyczny moralitet Dominika Magnuszewskiego, w: Od Kochanowskiego do Różewicza (Prace ofiarowane Arturowi Hutnikiewiczowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin), pod red. J. Kryszaka, Warszawa 1988, s. 43–54. 12) „Swoi” i „obcy” w dramatach historycznych Dominika Magnuszewskiego, w: W świecie literatury romantycznej, pod red. W. Magnuszewskiego, Zielona Góra 1991, s. 209–229. 13) Juliusza Słowackiego trzy dramaty o Zawiszy Czarnym, w: Twórczość Słowackiego. Oryginalność–uniwersalność–recepja, pod red. H. M. Małgowskiej, Olsztyn 1992, s. 147–172. 14) Powstańczy wieczór teatralny w dramacie Jerzego Żurka „Sto rąk sto sztyletów”, w: Odrodzona i niepodległa w literaturze, pod red. W. Magnuszewskiego, Zielona Góra 1992, s. 113–125. 15) Tragedie narodowe Wacława Rzewuskiego, AUNC, Nauki Humanistyczno–Społeczne, z. 266, Toruń

1993, s. 15–30. 16) „Teatr w teatrze” w jednoaktówkach Aleksandra Fredry, w: Księga w dwusetną rocznicę urodzin Aleksandra Fredry, pod red. J. Kolbuszewskiego, Wrocław 1994, s. 133–144. 17) Konstruowanie obrazów przeszłości w nowej tragedii narodowej. „Jerzy Lubomirski” K. Szajnochy, A. E. Odyńca i J. Szujskiego, AUNC, Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 289, Toruń 1995, s. 37–57. 18) Dominik Magnuszewski konkurentem Juliusza Słowackiego, w: Zapomniane wielkości romantyzmu. Pokłosie sesji, pod red. Z. Trojanowiczowej i Z. Przycho-dniaka, Poznań 1995, s. 197–214. c) S z k i c e i e s e j e poświęcone drama-towi i teatrowi współczesnemu (wybór): 19) Dramaturg poza teatrem, Nadodrza, 1974, nr 20–22. 20) Janusza Głowackiego świat w cudzysłowie, Nowy Medyk, 1975, nr 2. 21) Czy druga reforma teatru?, Dialog, 1976, nr 8. 22) Cygan i pedagog (O twórczości L. Turkowskiego), Literatura 1978, nr 45. 23) „Wielopole-Wielopole” w telewizji, Kujawy, 1984, nr 15. 24) O sztuce reżyserskiej (i dy-rektorskiej profesji) Marka Okopińskiego, Scena, 1984, nr 4. 25) Teatralny teatr Grochowiaka, Dialog, 1985, nr 2. 26) Blask realiów. O sztuce aktorskiej Grażyny Korsakow, Scena, 1987, nr 9. 27) „Aktor wszystko może...”, Kierunki, 1987, nr 17. 28) „Polska i teatr to jedno” czyli o dramatach narodowych Jerzego Zawieyskiego, Życie Katolickie, 1988, nr 1. 29) Teatr Vaitkusa, Przegląd Pomorski, 1991, nr 1. 30) Teatr – przeżyciem „istotnym”, Przegląd Artystyczno-Literacki, 1993, nr 5–6. 31) Toruńska „Zemsta”: na drogach teatralnej tradycji, tamże, 1994, nr 5. d) R e c e n z j e k s i ą ż e k publikowane w latach 1973–1977 na łamach Nadodrza, Nowych Książek, Literatury oraz Tematów (21 pozycji). e) Publiko-wane niemal regularnie od roku 1976 recenzje spektakli, omówienia sezonów oraz festiwali teatralnych organizowanych przez Teatr im. Wilama Horzycy w Toru-niu – na antenie Polskiego Radia w Bydgoszczy, na łamach Gazety Pomorskiej, Nowości, Kujaw, Toruńskiego Informatora Kulturalnego, Przeglądu Artystyczno-Literackiego (ok. 80 pozycji).

STOFF ANDRZEJ urodził się 2 września 1947 r. w Wąbrzeźnie. Szkoły podstawową i średnią ukończył w rodzinnym mieście. W latach 1965–1970 studiował polonistykę na UMK. Pracę magisterską „Funkcja tytułu w dziele literackim” wykonał na seminarium prof. A. Hutnikiewi-cza. Od października 1970 r. zatrudniony w Zakładzie Teorii Literatury IFP UMK. Doktorat nauk humanistycznych na podstawie pracy „Odmiany powieści fantastyczno-naukowej w twórczości Stanisława Lema” uzyskał w roku 1977 na UMK (promotor doc. dr Cz. Niedzielski). Stopień doktora habilitowanego w zakresie literaturoznawstwa – historii i teorii literatury nadała mu Rada Wydziału Humanistycznego UMK na kolokwium habi-litacyjnym 19 XI 1991 r. na podstawie zbioru rozpraw „Z teorii prozy narracyjnej. Tradycje-problemy-konwencje”. Od 1994 r. na stanowisku

profesora nadzwyczajnego UMK. Zainteresowania naukowe koncentrują się na teorii dzieła literackiego, teorii interpretacji, aksjologii literatury, a w zakresie poetyki dotyczą prozy fantastycznonaukowej i historycznej, postaci literackiej, kategorii czasu i przestrzeni, formy językowej dramatu. Uczestniczył z referatami w 24 krajowych konferencjach naukowych. Od roku 1985 współpracował z Międzywydziałowym Zespołem Badań nad Literaturą Religijną w KUL. W latach 1992–1994 zastępca dyrektora IFP UMK. Od 1 X 1995 r. kierownik Zakładu Teorii Literatury IFP UMK. Członek–korespondent Towarzystwa Naukowego KUL.

Spis prac: a) Publikacje książkowe: 1) Powieści fantastycznonaukowe Stanisława Lema, Warszawa–Poznań–Toruń 1983, ss. 178. 2) Lem i inni. Szkice o polskiej science fiction, Bydgoszcz 1990, ss. 274. b) Skrypty: 3) Formy wypowiedzi lirycznej, Toruń 1980, ss. 192. 4) Formy wypowiedzi dramatycznej, Toruń 1985, ss. 310. c) Rozprawy i artykuły: 5) Funkcja tytułu w dziele literackim, AUNC, Filologia Polska XI, Toruń 1975, s. 3–17. 6) Krytyka o pierwszych utworach Stanisława Lema, AUNC, Filologia Polska XI, Toruń 1975, s. 125–146. 7) Stanisława Lema dialog z czytelnikiem, Przegląd Humanistyczny 1977, nr 6, s. 69–84 [przedr. w: Dialog w literaturze, pod red. E. Czaplejewicza i E. Kasperskiego, Warszawa 1978, s. 163–191]. 8) Metody i wzorce obrazowania w science fiction, AUNC, Filologia Polska XIII, Toruń 1977, s. 57–72. 9) Opowiadania fantastyczne Sygurda Wiśniowskiego, AUNC, Filologia Polska XIII, Toruń 1977, s. 137–162. 10) Porachunki ze światem. O powieściach fantastycznych Antoniego Słonimskiego, AUNC, Filologia Polska XV, Toruń, 1979, s. 53–74. 11) Aluzja literacka jako podstawa nowego utworu, AUNC, Filologia Polska XVII, Toruń 1979, s. 99–121. 12) O strategii narracyjnej „Potopu”. Sprawa dwuimienności głównego bohatera, Ruch Literacki 1980, z. 1, s. 25–34. 13) Archetyp poety jako zagadnienie nauki o literaturze, AUNC, Filologia Polska XIX, Toruń 1981, s. 141–168. 14) Kosmos i astronautyka w twórczości Stanisława Lema, Astronautyka 1981, nr 3, s. 16–20 i nr 4, s. 18–21. 15) Uwagi o poetyce i estetyce filmu science fiction, AUNC, Filologia Polska XXI, Toruń 1982, s. 95–124. 16) Status postaci w prozie historycznej po roku 1945. Rekonesans metodologiczny, w: Postać w dziele literackim, pod red. C. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1982, s. 85–104. 17) Poetyka inwokacji (I), AUNC, Filologia Polska XXII, Toruń 1982, s. 99–124. 18) Poetyka inwokacji (II), tamże, XXIV, Toruń 1985, s. 147–172. 19) Poetyka inwokacji (III), tamże, XXVI, Toruń 1985, s. 107–137. 20) Trylogia i sytuacje ludzkie. Między poetyką a wartością utworu, w: Trylogia–Sobieski–Victoria wiedeńska, pod red. L. Ludorowskiego, Lublin 1985, t. 1, s. 63–76. 21) Stanisław Lem jako czytelnik własnych utworów, AUNC, Filologia Polska XXVIII, Toruń 1986, s. 71–96. 22) Uwagi o sposobie kształtowania przestrzeni w Trylogii Henryka Sienkiewicza, w: Teoretyczne aspekty powieści historycznej, pod red. T. Bujnickiego, Katowice

1986, s. 49–70. 23) *Inquit* w Trylogii Henryka Sienkiewicza, AUNC, Filologia Polska XXX, Toruń 1987, s. 67–96. 24) Fabuła jako zapis eksperymentu myślowego, w: Fabuła utworu literackiego, pod red. C. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1987, s. 153–171. 25) Sześć „Spojrzeń” Stefana Grabińskiego, w: Od Kochanowskiego do Różewicza. Prace ofiarowane Arturowi Hutnikiewiczowi..., pod red. J. Kryszaka, Warszawa–Poznań–Toruń 1988, s. 163–173. 26) Świat ze słów. O „Pamiętniku znalezionym w wannie” Stanisława Lema, AUNC, Filologia Polska XXXII, Toruń 1989, s. 123–145. 27) W „krajnie wszechmożliwości”, w: Spór o SF. Antologia szkiców i esejów o science fiction. Oprac. R. Handke i inni, Poznań 1989, s. 313–323 [przedr. fragm. poz. 1]. 28) Czas mianowany w strukturze utworu epickiego, w: Czas i przestrzeń w prozie polskiej XIX i XX wieku, pod red. C. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1990, s. 7–21. 29) Egzotyka, egzotyzm, egzotyczność. Próba rozgraniczenia pojęć, w: Egzotyzm w literaturze, pod red. E. Kuźmy, Szczecin 1990, s. 7–25. 30) Wyobcowanie: egzystencja i poetyka, w: Literatura a wyobcowanie, pod red. J. Święcha, Lublin 1990, s. 17–31. 31) Sienkiewicz czytany przez Parnickiego, w: Henryk Sienkiewicz. Twórczość i recepcja, pod red. L. Ludorowskiego, Lublin 1991, s. 345–356. 32) „Mówić” i „być”. Z problemów języka w dramacie współczesnym, AUNC, Filologia Polska XXXIII, Toruń 1991, s. 93–124. 33) Formy wypowiedzi dramatycznej. Przegląd problematyki badań (I), AUNC, Filologia Polska XXXV, Toruń 1991, s. 111–137. 34) Formy wypowiedzi dramatycznej. Przegląd problematyki badań (II), AUNC, Filologia Polska XXXVII, Toruń 1992, s. 95–127. 35) Wartości sytuacyjne dzieła literackiego, w: Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze, pod red. S. Sawickiego i A. Tyszczyka, Lublin 1992, s. 111–136. 36) Czy science fiction jest gatunkiem ideologicznie zdeterminowanym? Roczniki Humanistyczne, t. XXXIV, z. 1, Lublin 1991, s. 5–33. 37) Czy science fiction może pomóc w rozumieniu rzeczywistości? w: „Metafizyczne” w literaturze współczesnej, pod red. A. Koss, Lublin 1992, s. 57–77. 38) Rzędzian. Z problematyki kreacji postaci Sienkiewiczowskich, AUNC, Filologia Polska XXXIX, Toruń 1993, s. 45–68. 39) Światopogląd polskiej science fiction, w: Proza polska w kręgu religijnych inspiracji, pod red. M. Jasińskiej–Wojtkowskiej i K. Dybciaka, Lublin 1993, s. 267–291. 40) O pojęciu interpretacji. AUNC, Filologia Polska XLI, Toruń 1993, s. 87–109. 41) Początki autobiografii na tle problematyki „miejsc wyróżnionych” narracji, w: Formy i strategie wypowiedzi narracyjnej, pod red. C. Niedzielskiego i J. Speiny, Toruń 1993, s. 49–66. 42) Poetyka i semantyka literackich zobrazowań przestrzeni miasta, w: Miasto–kultura–literatura. Wiek XIX, pod red. J. Daty, Gdańsk 1993, s. 7–25. 43) Perswazyjna niemoc literatury: przykład Stanisława Lema, w: Rozgrywanie światów. Formy perswazyji w kulturze współczesnej, pod red. I. Iwasiów i J. Madejskiego, Szczecin 1994, s. 11–25. 44) Sposoby stanowienia rzeczywistości niewerystycznej w początkowych partiach utworów science fiction, w: Fantastyka, fantastyczność, fantazmaty, pod

red. A. Martuszewskiej, Gdańsk 1994, s. 37–55. 45) List w dramacie, AUNC, Filologia Polska XLIII, Toruń 1994, s. 105–126. 46) Archetyp bez sygnatury. O świadomości poetyckiej Czesława Miłosza, w: „Ktokolwiek jesteś bez ojczyzny...” Topika polskiej współczesnej poezji emigracyjnej, pod red. W. Ligęzy i W. Wysockiela, Łódź 1995, s. 209–225. 47) Dramat i czas (W perspektywie interpretacji), AUNC, Filologia Polska XLV, Toruń 1995, s. 111–127. 48) Krytyka zastosowania pojęcia czasoprzestrzeni w odniesieniu do dzieła literackiego [jako Aneks do poz. 48)], s. 127–131. 49) Arcydzieło w systemie wartości i koniunktur kultury, w: Sztuka wobec prawdy. Nałęczowskie Dni Filozoficzne 1993–1995, Nałęczów 1995, s. 55–76.

Wykaz nie obejmuje tekstów krytycznoliterackich drukowanych m.in. w Twórczości, Miesięczniku Literackim, W drodze, Akcencie, artykułów i felietonów poświęconych astronautyce, a zamieszczanych w czasopismach Astronautyka, Fizyka w Szkole oraz w prasie codziennej, publicystyki na tematy aktualne, jak również opowiadań fantastycznonaukowych publikowanych w miesięczniku Młody Technik i antologiach.

W y d z i a ł III

BIEGANOWSKI LECH ANDRZEJ, syn Teodora Bieganowskiego i Walerii z Zaremskich Bieganowskiej, urodził się dnia 7 czerwca 1940 r. w Kowalewie Pomorskim. Szkołę podstawową ukończył w 1954 r. w Kowalewie Pomorskim. Po śmierci ojca w 1954 r. przeprowadził się wraz z matką do Torunia. W 1958 r. uzyskał maturę w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki. W tym samym roku rozpoczął studia w Akademii Medycznej w Gdańsku na Wydziale Lekarskim, gdzie uzyskał dyplom w 1964 r. Po studiach wrócił do Torunia i po odbyciu 2-letniego stażu rozpoczął specjalizację w zakresie okulistyki w Szpitalu Miejskim, uzyskując kolejno I° specjalizacji w 1968 r. oraz II° specjalizacji w 1972 r. Od stycznia 1974 r. pracował w Szpitalu Wojewódzkim w Bydgoszczy, był to okres, gdy powstawała Klinika Chorób Oczu Fili AMG w Bydgoszczy. W 1977 r. objął stanowisko Ordynatora Oddziału Okulistycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Toruniu, które nadal piastuje. W 1978 r. obronił w Akademii Medycznej w Gdańsku pracę doktorską z zakresu okulistyki: „Zagadnienie profilaktyki odwarstwienia siatkówki w wysokiej krótkowzroczności u chorych z zaćmą”, której promotorem była doc. dr hab. Elżbieta Rusinowa. Wraz z prof. Waldemarem Jędrzejczykiem był inicjatorem powołania Komisji Nauk Medycznych Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Brał czynny udział w reaktywowaniu Izb Lekarskich.

Został powołany przez samorząd lekarski na stanowisko Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej i pełni tę funkcję już drugą kadencję. Brał też udział w pracach nad tłumaczeniem III i IV Księgi Perspektywy Witelona wraz z prof. Andrzejem Bielskim i prof. Witoldem Wróblewskim z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wyszkolił kilkunastu lekarzy w zakresie I° i II° z okulistyki.

S p i s p r a c : a) R o z p r a w y i a r t y k u ł y : 1) Nowe przyczynki do historii okularów w Polsce w XVI w. (Gdańskie okulary księcia pruskiego Albrechta), *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, R. XIX, nr 2: 291–303 (1974) (wspólnie z J. Małkiem). 2) Koagulacja laserowa zmian naczyniowych w niektórych chorobach układowych, *Klinika Oczna* 45:537–542 (1975) (wspólnie z W. Okal i A. Stannicką). 3) Współruch oczno-powiekowy (Rzekomy objaw Graefego), *Klinika Oczna* 46: 795–797 (1976). 4) Wybrane zagadnienia z profilaktyki odwarstwienia siatkówki, *Klinika Oczna* 46: 1255–1260 (1976) (wspólnie z K. Jędruszek-Luginową i E. Rusinową). 5) Aspekty neurookulistyczne porfirii, *Klinika Oczna* 47 (79); 27–29 (1977) (wspólnie z E. Szwedą). 6) Wartość próby atropinowej w postępowaniu operacyjnym u chorych z zaćmą starczą, *Klinika Oczna* 47 (79): 427–429 (1977). 7) Odczyny uczuleniowe w siatkówce obwodowej, *Klinika Oczna* 47 (79): 575–577 (1977) (wspólnie z K. Pawsą i R. Gwiazdowskim). 8) Profilaktyka odwarstwienia siatkówki w wysokiej krótkowzroczności u chorych z zaćmą, *Klinika Oczna* 81: 39–41 (1979). 9) Przyczynek do historii chirurgii okulistycznej w Polsce w XVI w. (Toruńska operacja zaćmy Bartłomieja Pluczki w roku 1589), *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, R. XXV, nr 2: 367–377 (1980) (wspólnie z J. Małkiem). 10) Neue Beitrage zur Geschichte der Brille in Polen im XVI. Jahrhundert (Die Danziger Brille des Herzogs Albrecht von Preussen), *Hist. ophthal. intern.* 1, 287–299 (1980) (wspólnie z J. Małkiem). 11) Dekompensacja jaskry po trójcyklicznych środkach antydepresyjnych i lekach anksjolitycznych, *Pol. Tyg. Lek.* 35 (38): 1457–1458 (1980) (wspólnie z M. Czerwińskim). 12) Kleszcz pastwiskowy w powiece człowieka, *Klinika Oczna* 82: 589–590 (1980) nr 11. 13) Uproszczony diafanoskop, *Probl. Tech. Med.* 11 (4): 327–329 (1980) (wspólnie z W. Pilarkiem). 14) Zagadnienie profilaktyki odwarstwienia siatkówki w wysokiej krótkowzroczności u chorych z zaćmą, *Bydgoskie Towarzystwo Naukowe (Prace Wydziału Nauk Przyrodniczych) Seria A*, 25–79–102 (1981). 15) Leczenie zespołu Browna o etiologii urazowej, *Klinika Oczna* 83: 191–192 (1981), nr 3 (wspólnie z R. Przewoską-Błaszczycową i W. Goszczyńskim). 16) Bartel Pluczka als Kataraktoperateur in Thorn 1589. Ein Beitrag zur Augenchirurgie im Polen des XVI Jahrhunderts. *Hist. Ophthal. intern.* 2, 189–206 (1982) vol. 2, 1982, Fasc. III (wspólnie z J. Małkiem). 17) Krioterapia rzadkiej postaci zwyrodnienia śródbłonka rogówki po operacji zaćmy, *Klinika Oczna* 83: 523–524 (1981), nr 10–12 (wspólnie z S. Osmańskim). 18) Odn podspojówkowa u pletwonurka, *Wiad.*

Lek. 34 (15) 1295–1298 (1981) (wspólnie z W. Bielicką). 19) Leczenie odwinięcia powieki z przerostem spojówki (wg Stallarda), *Klinika Oczna* 84: 67–68 (1982). 20) Przymocunki z neosynetryny w leczeniu opóźnionego odtwarzania komory przedniej i odłączenia naczyniówki po operacji zaćmy. *Klinika Oczna* 84: 167–168 (1982) (wspólnie z B. Biardzką). 21) Speculum lapideum – eine mittelalterliche Lupe. *Hist. Ophthal intern.* 2, 363–370 (1982) (wspólnie z W. Wróblewskim). 22) Speculum lapideum – średniowieczna lupa, 25–30, w: *Wkład starożytności, średniowiecza i renesansu w rozwój nauk medycznych*, Wyd. UMK Toruń (1983) (wspólnie z W. Wróblewskim). 23) Znaczenie prób kroplowych w diagnostyce zespołu Raedera, *Wiad. Lek.* 36: 1721–1745 (1983) 15 X 1983 – zes. 20 (wspólnie z I. Lubińskim). 24) Nieprawidłowości zgryzowe u dzieci z zezem oraz w wybranych zespołach, *Klinika Oczna* 86: 391–393 (1984), nr 9 (wspólnie z T. Jakubiak, J. Jakubiakiem, K. Stefańskim). 25) Sprawozdanie z I Sympozjum Techniki Laserowej w Toruniu, 25–27. 6. 1984, *Klinika Oczna* 87: 239 (1985), nr 6 (wspólnie z A. Bączyńskim). 26) Anomalia Petersa ze zmianami rozwojowymi tęczęwki oka towarzyszącego, *Klinika Oczna* 88: 96–97 (1986), nr 3 (wspólnie z A. Wybudowską). 27) Mechanizm powstawania obrazu w oku i widzenie obuoczne w księdze III *Perspektywy Witelona*, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, R. XXXI, nr 2: 315–333 (wspólnie z A. Bielskim i W. Wróblewskim). 28) Witelo – prekursor optyki fizjologicznej, *Klinika Oczna* 88: 410–411 (1986), nr 12 (wspólnie z A. Bielskim i W. Wróblewskim). 29) Opis soczewki oka w „*Perspektywie*” Witelona, *Klinika Oczna* 90: 442–443 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Bielskim). 30) Fizyczne aspekty przezroczystości rogówki, *Klinika Oczna* 90: 448–450 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Bielskim, A. Kossakowskim i E. Lisickim). 31) O przezroczystości rogówki i soczewki ocznej, *Klinika Oczna* 90: 451 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Bielskim, A. Kossakowskim, E. Lisickim i K. Maciejewskim). 32) Prosta metoda pomiarów przezroczystości soczewek ocznych, *Klinika Oczna* 90: 452–453 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Bielskim, E. Lisickim, T. Robaczewskim i J. Wolnikowskim). 33) Fotoluminescencja soczewek ocznych, *Klinika Oczna* 90: 471–473 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Balterem i T. Marszałkiem). 34) Pomiary widm fluorescencji soczewek przezroczystych i z zaćmą, *Klinika Oczna* 90: 474–475 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z A. Balterem, K. Maciejewskim i T. Marszałkiem). 35) Aparat wiązadłowy soczewki w skaningowym mikroskopie elektronowym, *Klinika Oczna* 90: 480–481 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z J. Szatkowskim). 36) Mikroskopia skaningowa soczewki tylnokomorowej usuniętej z gałki ocznej po 6 miesiącach, *Klinika Oczna* 90: 482–483 (1988) Suplement do nr 12 (wspólnie z J. Kaluźnym i J. Szatkowskim). 37) Soczewka niemowlęca w mikroskopie skaningowym (doniesienie wstępne), *Klinika Oczna* 91: 85–86 (1989), nr 4 (wspólnie z J. Szatkowskim). 38) Zarys historii okulistyki w Polsce, *Archiwum Historii i Filozofii Medycyny*, (1989) 52. 2–3, 175–197. 39) Guzy aparatu ochron-

nego oka na podstawie spostrzeżeń klinicznych i histopatologicznych w latach 1971–1980, TNT, Toruń (1989) (wspólnie z A. Raczyńską, R. Misiewiczem i J. Szulkalskim). 40) Father Waclaw Szuniewicz, M. D., an ophthalmologist of unusual courage and devotion, *Documenta Ophthalmologica* 74: 49–56, (1990) (wspólnie z W. J. Orłowskim i A. W. Fryczkowskim). 41) Transmission of the normal and cataractous lenses, *Lens and Eye Toxicity Research* 8 (2 & 3), 101–108 (1991) (wspólnie z A. Bielskim, T. Robaczewskim i J. Wolnikowskim). 42) Wstępne badania in vitro przezroczystości soczewek ocznych z zaćmą, *Klinika Oczna* 93: 329 (1991) (wspólnie z A. Bielskim, T. Robaczewskim i J. Wolnikowskim). 43) Witelona Perspektywy Księga II i III (Wstęp, przekład i komentarze L. Bieganowski, A. Bielski, R. S. Dygdała, W. Wróblewski) Wrocław–Warszawa–Kraków 1991 (Studia Copernicana XXIX). 44) Mikrochirurgiczna modyfikacja operacji przeciwjaskrowej Allena, *Klinika Oczna* 95: 90–91 (2/1993). 45) Witelona Perspektywy Księga IV (Wstęp, opracowanie przekładu i komentarz L. Bieganowski, A. Bielski, W. Wróblewski), Warszawa 1994 (Studia Copernicana XXXIII). 46) Ocena nowych soczewek wewnątrzgalkowych w mikroskopie skaningowym. *Klinika Oczna* 97: 5–8 (1–2/1995) (wspólnie z J. Kałużnym, J. Szatkowskim i J. J. Kałużnym).

W y d z i a ł I V

KOSIEDOWSKI WOJCIECH urodził się 14 kwietnia 1946 r. w Leśnie (woj. bydgoskie) w rodzinie nauczycielskiej. W tej miejscowości ukończył szkołę podstawową, a następnie kontynuował naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Kościerzynie. Po złożeniu w 1963 r. egzaminu dojrzałości przez rok pracował jako nauczyciel Szkoły Podstawowej w Bożympolu (woj. gdańskie). W 1964 r. rozpoczął studia na Wydziale Ogólno-Ekonomicznym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu, które ukończył w 1969 r., uzyskując stopień magistra ekonomii. W tymże roku podjął pracę w Oddziale Wojewódzkim Banku Rolnego w Koszalinie. Tutaj, po ukończeniu tzw. wstępnego stażu pracy i złożeniu z wynikiem bardzo dobrym egzaminu kwalifikacyjnego, został powołany na stanowisko inspektora nadzoru wojewódzkiego. W 1971 r. objął obowiązki asystenta w Instytucie Ekonomicznym (obecnie Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, gdzie pracuje do chwili obecnej, aktualnie na stanowisku profesora nadzw. w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Rozwoju Lokalnego (od 1993 r.). W UMK prowadził (i powadzi nadal) zajęcia dydaktyczne z różnych przedmiotów ekonomicznych, jak przede wszystkim: ekonomia polityczna, makroekonomia, mikroekonomia, polityka gospodarcza, ekonomia regionalna. Ponadto od 1992 r. wykłada w Toruńskiej

Szkole Zarządzania, od 1993 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy i od 1995 r. również w Mazurskiej Wszechnicy Nauczycielskiej w Olecku, gdzie pełni funkcję członka Rady Naukowej, oraz w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu. Zainteresowania naukowe koncentrują się wokół teoretycznych i praktycznych problemów gospodarki przestrzennej i ekonomiki regionalnej oraz zagadnień rozwoju gospodarczego i społecznego państw Europy Wschodniej. Pierwszej z tych dziedzin poświęcił kilkadziesiąt publikacji oraz dysertację doktorską pt. „Czynniki i potencjał lokalizacji przemysłu w województwie toruńskim (metoda i pomiar)”, którą obronił w 1979 r. w Akademii Ekonomicznej w Krakowie, otrzymując stopień doktora nauk ekonomicznych. Promotorem był prof. dr hab. Stanisław Sudol. Praca uzyskała nagrodę Wojewody Toruńskiego i po pewnych modyfikacjach została opublikowana. W r. 1993–1994 odbył jako stypendysta MEN staż naukowy w Uniwersytecie im. M. W. Łomonosowa w Moskwie. W tej uczelni zrealizował też dwa kolejne długoterminowe staże w latach 1985–1986 i 1987–1988. W tym okresie przebywał również w uniwersytetach (bądź innych wyższych uczelniach) Leningradu, Tbilisi, Wilna, Kowna, Rygi, Tallina, Tartu, Mińska, Taszkientu, Irkucka i Machaczkały, gdzie wygłaszał odczyty lub referaty naukowe. Także w latach następnych przebywał wielokrotnie w różnych ośrodkach naukowych byłego ZSRR. W rezultacie opracował kilkadziesiąt publikacji, analizujących poszczególne aspekty polityki ekonomicznej, wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego ZSRR oraz niektórych tzw. republik związkowych. Przygotował także cykl ekspertyz, w których poddał analizie gospodarkę przestrzenną republik byłego ZSRR oraz podjął próbę zbadania efektywności ekonomicznej gospodarki ZSRR w przekroju regionalnym. W 1992 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie specjalności: polityka ekonomiczna i planowanie, na podstawie rozprawy pt. „Gospodarka przestrzenna i studia regionalne w Związku Radzieckim”. Kolokwium habilitacyjne odbyło się w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Brał udział jako referent w kilkunastu międzynarodowych konferencjach naukowych. Jest inicjatorem cyklicznie organizowanych, międzynarodowych seminariów ekonomistów państw regionu Morza Bałtyckiego. Obecnie kieruje realizacją grantu Komitetu Badań Naukowych, poświęconego badaniom nad transformacją systemu gospodarczego postkomunistycznych państw bałtyckich. Jednocześnie uczestniczy w pracach nad restrukturyzacją województwa toruńskiego i wrocławskiego, finansowanych także przez KBN. Od 1975 r. jest członkiem zwyczajnym TNT. Od 1994 r. pełni funkcję przewodniczącego Komisji Ekonomicznej TNT. Od 1971 r. należy do Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. W latach 1979–1984 był preze-

sem Zarządu Koła Uczelnianego PTE przy UMK, a w latach 1980–1988 członkiem Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego PTE w Toruniu. W okresie 1983–1986 był członkiem Społecznej Rady Konsultacyjnej Wojewody Toruńskiego, a w latach 1986–1989 Społecznej Komisji ds. Planowania Perspektywicznego przy Wojewodzie Toruńskim. W latach 1987–1990 był członkiem Komisji Studiów Lokalnych Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN. Od 1991 r. należy do Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych (EAERE).

S p i s p r a c : a) P r a c e m o n o g r a f i c z n e : 1) Czynniki i potencjał lokalizacji przemysłu w regionie, Wyd. UMK, Toruń 1984, ss. 142. 2) Gospodarka przestrzenna i studia regionalne w Związku Radzieckim, UMK i Instytut Badawczy Europy Środkowej i Wschodniej, Toruń – Warszawa 1991, ss. 221. b) P o d r ę c z n i k i i s k r y p t y 3) Zarys metod analizy struktury przestrzennej przemysłu, Wyd. UMK, Toruń 1984, ss. 182 (współautor: W. Popławski). 4) Wybrane problemy ekonomii politycznej socjalizmu. Zagadnienia ogólne. Wyd. UMK, Toruń 1987, ss. 202 (współautor: G. Litowski). 5) Wzrost i rozwój gospodarczy, w: Wybrane problemy ekonomii, t. 1, praca zbior. pod red. B. Polzakiewicz, Wyd. UMK, Toruń 1994, s. 175–210. 6) Transformacja systemu gospodarczego Rosji na tle przemian w byłym ZSRR, w: Wybrane problemy ekonomii, t. 2, praca zbior. pod red. B. Polzakiewicz, Wyd. UMK, Toruń 1995, s. 95–116. 7) Ekonomia. Przewodnik metodyczny dla studentów zaocznych, Wyd. WSP, Bydgoszcz 1995, ss. 39 (współautor: M. Andrzejczyk). c) A r t y k u ł y , s t u d i a i r e f e r a t y n a u k o w e : 8) Główne założenia polskiego systemu sterowania jakością produkcji, AUNC, Ekonomia III, Toruń 1974, s. 69–81 (współautor: J. Wiśniewski). 9) Istota czynników lokalizacji przemysłu na tle ogólnych problemów lokalizacji produkcji, AUNC, Ekonomia VI, Toruń 1978, s. 45–58. 10) Perspektywy rozwoju i lokalizacji przemysłu na odcinku dolnej Wisły (w granicach województwa toruńskiego), w: Materiały Konferencji Naukowej „Perspektywy, zadania i skutki realizacji programu „Wisła” dla województwa toruńskiego”, Toruń 1980, s. 167–183. 11) Metodyczne problemy analizy zasobów wytwórczych w regionie (ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na rozwój i lokalizację przemysłu, w: Warunki wzrostu efektywności gospodarowania zasobami wytwórczymi, cz. II: Systemowe uwarunkowania efektywności gospodarowania czynnikami wytwórczymi, Kraków 1981, s. 122–142. 12) O Kryteriach racjonalności przestrzennej struktury gospodarki narodowej, w: Warunki wzrostu..., jw., cz. III, Kraków 1981, s. 69–75. 13) Warunki rozwoju i lokalizacji przemysłu w województwie wrocławskim, Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie, Seria D „Gospodarka”, WTN, Wrocław 1981, s. 31–48. 14) Metodyczne i ekonomiczne przesłanki regionalizacji województwa wrocławskiego, Zapiski..., jw., Wrocław 1981, s. 63–73 (współautor: W. Popławski). 15) Przestrzenne bariery

rozwoju społeczno-gospodarczego. Struktura przestrzenna przemysłu i infrastruktura techniczna jako bariery wzrostu przemysłu w świetle przyjętej koncepcji rozwoju gospodarczego regionu (na przykładzie województwa toruńskiego). Materiały problemu międzyresortowego I. 28 „Podstawy przestrzennego zagospodarowania kraju”, Toruń 1981, ss. 34 (współautorzy: J. Tomala i W. Popławski). 16) Analiza przestrzennego zróżnicowania poziomu życia ludności (na przykładzie województwa bydgoskiego), Wiadomości Statystyczne, 1982, nr 8, s. 25–28. 17) Lokalizacja produkcji a wzrost gospodarczy, w: Jakościowe czynniki wzrostu gospodarczego, Monografie i Opracowania, nr 97, SGPiS, Warszawa 1982, s. 228–232. 18) Gospodarowanie przestrzenią. Życie Gospodarcze, 1982, nr 30. 19) Zastosowanie taksonomicznej metody różnic przeciętnych w regionalizacji ekonomicznej (na przykładzie województwa toruńskiego), AUNC, Ekonomia XI, Toruń 1983, s. 55–68 (współautor: W. Popławski). 20) Główne funkcje gospodarcze i możliwości rozwoju regionu środkowo-pomorskiego, AUNC, Ekonomia XI, Toruń 1983, s. 105–111. 21) Węzłowe problemy rozwoju makroregionu środkowo-zachodniego, Gospodarka Planowa, 1984, nr 1, s. 41–44. 22) Zasoby regionalne jako czynnik rozwoju gospodarczego w układzie przestrzennym, AUNC, Ekonomia XII, Toruń 1984, s. 117–128. 23) Problemy racjonalności i efektywności ekonomicznego rosta w territorialnym aspekcie. Materiały Konferencji Naukowej „Polsza na socjalistycznym пути razwitija”, Rada Koordynacyjna ZSP, Moskwa 1985. 24) Uwagi na temat koncepcji kompleksowej efektywności lokalnych układów ekonomiczno-przestrzennych, w: Polska lokalna i samorząd terytorialny w warunkach reformy. Problemy metodologiczne, wstępne koncepcje badań, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1986, s. 131–136. 25) Struktura przestrzenna przemysłu jako czynnik rozwoju gospodarczego w układzie regionalnym, AUNC, Ekonomia XIV, Toruń 1986, s. 115–132. 26) Próba oceny przestrzennego zróżnicowania efektywności regionalnej, Wiadomości Statystyczne, 1986, nr 1, s. 37–40. 27) Efektywnost' chozjajstwiennych territorialnych sistiem kak faktor i riezultat intensyfikacji proizwodstwa, w: Problemy razwitija sistiem rassielenija w uslowijach intensiwnogo proizwodstwa. Materiały Konferencji Naukowej „Powyszenije roli ekonomiczieskich ryczagow i mietodow intensyfikacji promyszlennogo proizwodstwa”, Wilno 1986, s. 15–17. 28) Taksonomiczieskije mietody kak osnowa klasyfikacji chozjajstwiennio-territorialnych obrazowanij, Wiestnik Moskowskiego uniwersiteta, seria „Geografija”, 1986, nr 4. 29) Współczesne problemy studiów regionalnych w Związku Radzieckim. Materiały CPBP 09.8 „Rozwój regionalny – rozwój lokalny – samorząd terytorialny”, Uniwersytet Warszawski, Instytut Gospodarki Przestrzennej, Warszawa 1986, ss. 74. 30) Ogólne problemy racjonalnego kształtowania przestrzennej struktury gospodarki narodowej, AUNC, Ekonomia XIII, Toruń 1988, s. 27–36. 31) Teoreticzeskije woprosy efektywnosti funkcionirowanija i razwitija chozjajstwiennych territorialnych sistiem,

w: Problemy socjalno-ekonomicznego i ekologicznego rozwitija territorialnych sistemi, Izd. Tbilisskogo uniwersiteta, Tbilisi 1988, s. 37-41. 32) Niekotoryje koliczestwiennyje metody analiza i klasyfikacyi chozjajstwiennyh territorialnych sistemi, w: Geografija. Sbornik naucznych trudow, nr 24, Wilno 1988, s. 112-121. 33) Problemy efektywności rozwoju radzieckich regionów ekonomicznych. Materiały CPBP 09.8 „Rozwój regionalny – rozwój lokalny – samorząd terytorialny”, Uniwersytet Warszawski, Instytut Gospodarki Przestrzennej, Warszawa 1988, ss. 119. 34) Współczesne problemy studiów regionalnych w Związku Radzieckim. Kierunek przyrodniczo-ekologiczny. Materiały CPBP 09.8..., jw., Warszawa 1989, ss. 38. 35) Współczesne problemy ekonomiki i polityki regionalnej w Związku Radzieckim. Materiały CPBP 09.8..., jw., Warszawa 1989, ss. 40. 36) ZSRR. Korzenie nieefektywności, Życie Gospodarcze, 1989, nr 23. 37) Diagnoza stanu gospodarki przestrzennej województwa wrocławskiego. Materiały CPBP 09.8 „Rozwój regionalny – rozwój lokalny – samorząd terytorialny”, WTN, Wrocław 1989, ss. 85 (współautorzy: S. L. Bagdziński, M. Marszałkowska, W. Popławski, Cz. Sobków). 38) Regionalizacja województwa wrocławskiego za pomocą metod taksonomicznych, Wiadomości Statystyczne, 1989, nr 3, s. 33-36 (współautorzy: T. Kufel, W. Popławski). 39) Regionalne aspekty polityki społecznej w Związku Radzieckim, Polityka Społeczna, 1989, nr 9-10, s. 22-26. 40) Gospodarka Pomorza i Kujaw jako przedmiot badań naukowych prowadzonych w Wydziale Nauk Ekonomicznych UMK, w: Miejsce Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w nauce polskiej i jego rola w regionie, praca zbior. pod red. S. Kalembki, Wyd. UMK, Toruń 1989, s. 165-174 (współautor: W. Popławski). 41) Analiza międzyrepublikańskich dysproporcji w rozwoju gospodarczym Związku Radzieckiego, Wiadomości Statystyczne, 1990, nr 6, s. 39-42. 42) Efektywność regionalna w świetle teorii efektywności gospodarowania, AUNC, Ekonomia XV, Toruń 1990, s. 121-137. 43) Zarys struktury gospodarczej województwa wrocławskiego, AUNC, Ekonomia XVI, Toruń 1990, s. 119-128. 44) „Pieriestrojka” a warunki rozwoju regionalnego w Związku Radzieckim, Materiały CPBP 09.8..., jw., Warszawa 1990, ss. 26. 45) Wielowymiarowa analiza porównawcza poziomu życia ludności ZSRR w przekroju terytorialnym, Wiadomości Statystyczne, 1991, nr 8, s. 32-36. 46) Stan i kierunek rozwoju teorii regionalizacji ekonomicznej w Związku Radzieckim, AUNC, Ekonomia XVII, Toruń 1991, s. 99-112. 47) Radzieckie studia regionalne w trakcie przemian, w: Restrukturyzacja regionów jako problem współpracy europejskiej, t. 2, praca zbior. pod red. B. Jałowieckiego i A. Kuklińskiego, Studia Regionalne i Lokalne, nr 4(37), Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1991, s. 153-176. 48) Rozwój społeczno-gospodarczy Związku Radzieckiego w latach 1940-1988 (według republik związkowych). Analiza statystyczna, w: Restrukturyzacja regionów..., jw., s. 177-195. 49) Węzłowe problemy terytorialnej struktury i organizacji gospodarki narodowej w świetle literatury radzieckiej, AUNC,

Ekonomia XIX, Toruń 1992, s. 51–60. 50) Wielowymiarowa analiza porównawcza poziomu rozwoju rolnictwa w republikach związkowych byłego ZSRR, Wiadomości Statystyczne, 1992, nr 5, s. 24–28. 51) Wydział Nauk Ekonomicznych, w: Uniwersytet Mikołaja Kopernika 1966–1980, t. 2, praca zbior. pod red. J. Belkota, Wyd. UMK, Toruń 1992, s. 1–15. 52) Niekotoryje aspekty koncepcji regionalnego rozwitija (na primierie Polshi), w: Materiały Konferencji Naukowej „Aktualnyje problemy ekonomiczieskiej teorii i jejo priepodawanija”, Tartu 1992, s. 76–77. 53) „Pieriestrojka” a środowisko, „Ekonomia i Środowisko”. Rocznik Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, t. 1, z. 1, 1992, s. 169–173. 54) Fundament systemu, Życie Gospodarcze, 1992, nr 3. 55) Czy zdołają się wyżywić?, tamże, nr 12. 56) Rosyjska mgła, tamże, nr 27. 57) Social Effects of the Management Process of the Natural Resources in the Republics of the Former U.S.S.R. Materiały Konferencji Naukowej: The Third Annual Meeting of the European Association of Environmental and Reasource Economists „Institutions and Environmental Protection”, Kraków 1992. 58) Polska a postsowiecki Wschód. Szkodliwe stereotypy, Extra Business Magazine, 1992, nr 1. 59) Problemy metodyczne klasyfikacji ekonomiczno–przestrzennej, Wiadomości Statystyczne, 1993, nr 5 (współautor: W. Tikunow). 60) Ekonomiczne aspekty przebudowy systemu terytorialnego kraju, Pomorze Nadwiślańskie, Toruń 1993, nr 6, s. 42–49. 61) Woprosy polityki regionalnego rozwitija w pieriod pieriechoda k rynocznoj ekonomikie. Materiały Konferencji Naukowej „The Problems of transition from Central Planning to a Market–Oriented Economic System”, Lotewska Akademia Nauk i Uniwersytet w Rydze, Ryga 1993. 62) Środowisko i demograficzne aspekty żywienia ludności Wietnamu, Ekonomia i Środowisko, 1994, nr 1(4), s. 145–156 (współautor: Nguyen Xuan Mau). 63) Gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego w republikach byłego ZSRR, AUNC, Studia Rosjoznawcze I, Toruń 1994, s. 23–42. 64) Kategoria poziomu życia w teorii i praktyce polityki społecznej byłego ZSRR, AUNC, Ekonomia XXIII, Toruń 1994, s. 61–79. 65) Rosyjskie drogi ku gospodarce rynkowej. Nadzieje i rozczarowania związane z procesem transformacji gospodarczej Rosji. Materiały Konferencji Naukowej, Uniwersytet Gdański 1994. 66) Efektywnościowe kryterium rozwoju regionalnego i jego aspekt ekologiczny. Założenia wstępne, w: Transformacja systemu gospodarczego Polski a środowisko przyrodnicze, Europejskie Stow. Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych i Akademia Ekon. we Wrocławiu, Wrocław 1994, s. 195–199. 67) przekształcenia strukturalne i kierunki rozwoju postradzieckich państw bałtyckich, w: Strategiczne problemy rozwoju regionalnego w procesie integracji europejskiej, praca zbior. pod red. Z. Mikołajczyka, Opole 1995, s. 141–147. 68) Regionalizacja i jej miejsce w badaniach mezoekonomicznych, w: Gospodarka przestrzenna i regionalna w trakcie przemian, praca zbior. pod red. W. Kosiedowskiego, Wyd. UMK, Toruń 1995, s. 52–60. 69) Regionalnyje wozmożnosti i usłowija processa trans-

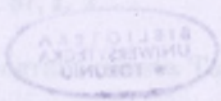
formacji ekonomicznej w strażach Centralno-Woŝoczoj Jęwropy, w: Transformacijas celi, Daugavpils Pedagogiska Universitate, Daugavpils 1995, s. 21-34. 70) Przestrzenne zróżnicowanie poziomu i dynamiki uprzemysłowienia byłego ZSRR, AUNC, Ekonomia XXIV, Toruń, 1995, s. 57-72. 71) Rozwój regionalny i jego efektywność, w: S. L. Bagdziński, W. Kosiedowski, M. Marszałkowska, Ekonomiczne założenia rozwoju i restrukturyzacji regionu w warunkach transformacji systemowej. Materiały Programu Rozwoju i Restrukturyzacji Województwa Toruńskiego i Włocławskiego, Toruń 1995, ss. 30. 72) Główne uwarunkowania oraz bariery restrukturyzacji i rozwoju regionalnego i lokalnego. Założenia metodyczne, w: Materiały Programu..., jw., Toruń 1995, ss. 28. 73) Ku nowej koncepcji rozwoju współpracy gospodarczej w regionie Bałtyku, Przegląd Regionalny (w druku). 74) Diagnoza stanu gospodarki województwa włocławskiego. Materiały Programu Rozwoju i Restrukturyzacji Województwa Toruńskiego i Włocławskiego, Toruń 1996, ss. 45. 75) Niekotoryje woprosy pruwleczenija zarubieżnych inwestycyj, opyt Polszy. Materiały Konferencji Naukowej „Problemy pruwleczenija inostrannyh inwestycyj w ekonomiku postsocjalisticzieskich straż Woŝoczoj Jęwropy”, Obszczestwiennyj Nauczno-Analiticzieskij Centr „Bielarusskaja Perspek-tiwa”, Mińsk 1995 (w druku). 76) Restrukturyzacja gospodarki regionalnej w krajach Europy Środkowej w świetle procesu integracji europejskiej, AUNC, Ekonomia XXV, Toruń 1996 (w druku). 77) Inwestycje zagraniczne jako narzędzie integracji europejskiej (na przykładzie Polski), w: Transformacja systemu gospodarczego postkomunistycznych państw bałtyckich. Doświadczenia i perspektywy, praca zbior. pod red. W. Kosiedowskiego, Wyd. UMK, Toruń 1996 (w druku).

d) R e d a k c j a k s i ą ż e k n a u k o w y c h: 78) Przedsiębiorstwo w procesie transformacji rynkowej, UMK – Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Toruń 1993, ss. 349 (współredaktor: M. Haffer). 79) Gospodarka przestrzenna i regionalna w trakcie przemian, Wyd. UMK, Toruń 1995, ss. 284. 80) Transformacja systemu gospodarczego postkomunistycznych państw bałtyckich, Wyd. UMK, Toruń 1996, ss. 210 (w druku). e) R e c e n z j e i k o m u n i k a t y: 81) Perspektywne tendencyi razwitija nasielenija Łatwijskoj SSR, praca zbior. pod red. P. W. Guljana, Riga 1986. Rec. w: Polityka Społeczna, 1987, nr 8, s. 32-33. 82) Atlas Łatwijskoj SSR. GUGiK, Moskwa 1986. Rec. w: Polski Przegląd Kartograficzny, t. 19, 1987, nr 3, s. 114-116. 83) Socyalnyje orientiry obnowlenija: obszczestwo i czelowiek, praca zbior. pod red. T. I. Zaslawskiej, Moskwa 1990. Rec. w: Polityka Społeczna, 1990, nr 10, s. 25-26. 84) Drogi ku przyszłości w ujęciu Bohdana Hawrylyshyna. Komunikat z posiedzenia naukowego Komisji Ekonomicznej TNT, Sprawozdania TNT, nr 46, Toruń 1993, s. 50-52. 85) Dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym byłego ZSRR w latach 1950-1991. Komunikat z posiedzenia naukowego Komisji Ekonomicznej TNT, Sprawozdania TNT, nr 47, Toruń 1994, s. 57-59. 86) Polityka gospodarcza, praca zbior. pod red.

H. Ćwiklińskiego, Wyd. Uniw. Gdańskiego, Gdańsk 1994. Rec. w: Gospodarka Narodowa, 1995, nr 1, s. 47-48. Bałtyckie warianty transformacji gospodarczej, Głos Uczelni, 1995, nr 11 (sprawozdanie z konferencji). 88) Strategie rozwoju regionalnego województwa wrocławskiego, praca zbior. pod red. B. Jałowieckiego i G. Gorzelaka, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1994. Rec. w: Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie, Włocławek 1996 (w druku). f) I n n e: 89) Potencjał regionu, Fakty, 1980, nr 9. 90) Funkcje makroregionu, Fakty, 1980, nr 32. 91) Gospodarowanie przestrzenią, Kujawy, 1981, nr 32. 92) Nasze miejsce jest na Wschodzie. Kurica nie ptica..., Polityka-Eksport-Import, 1989, nr 26. 93) Wielka fala, Polityka, 1991, nr 39. 94) Polijas reformu pieredze transformacijas laika spoguļi, Diena 1993, 212 (w języku łotewskim i w tłumaczeniu rosyjskim). 95) Szok terapii nie pomiecha?, Baltijskaja Gazieta, 1993, nr 22. 96) Vai Poli dievina Karli Marksu? Neatkarīga Cina, 1993, nr 199 (w jęz. łotewskim). 97) Rozowyje u vlasti w Polsce, Latgales Laiks, 1993, nr 166. 98) Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania (folder-informator w dwóch wersjach: polskiej i angielskiej). Wyd. UMK, Toruń 1993, ss. 65. 99) UMK. Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Głos Uczelni - dodatek specjalny, Toruń 1995, ss. 8. 100) Około 20 artykułów publicystycznych i popularnonaukowych w prasie centralnej i regionalnej.

ROZWIĄZANIA

R. 37, t. 2

BARANOWSKI HENRYK: Bibliografia... Toruń 1996, ss. 313.

STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS

Sectio G (Geographia et geologia), vol. 16, nr 4

PODGÓRSKI ZBIGNIEW: Antropogeniczne zmiany... Toruń 1996, ss. 103 + 3 mapy.

Sectio G (Physiologia), vol. 4, nr 4

Fizjologia i ekofizjologia owadów... Toruń 1996, ss. 145.

OSOBY NAGRODZONE W KONKURSIE FUNDACJI
IM. KONRADA I MARTY GÓRSKICH W 1995 R.

Sąd Konkursowy pod przewodnictwem prof. dra Artura Hutnikiewicza przyznał:

I nagrodę dr. Januszowi Ruszkowskiemu z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu za pracę „Adam Mickiewicz i ostatnia krucjata. Studium romantycznego millenaryzmu”.

Trzy wyróżnienia następującym osobom:

dr Izoldzie Kiec za pracę „Zuzanna Ginczanka. Życie i twórczość”,

dr. Piotrowi Łuszczkiewiczowi za pracę „O poezji miłosnej Stanisława Grochowiaka”,

dr. Mirosławowi Strzyżewskiemu za pracę „Działalność krytyczna Maurycego Mochnackiego”.

WYDAWNICTWA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
ZA ROK 1996

ZAPISKI HISTORYCZNE

Tom 61, z. 1, Toruń 1996, ss. 154.

Tom 61, z. 2-3, Toruń 1996, ss. 273.

Tom 61, z. 4, Toruń 1996, ss. 174.

FONTES

T. 80

- ✓ Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego, t. 3, cz. 2, oprac. T. Mencil i M. Kallas, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996, ss. 176.

T. 81

- ✓ Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659-1665, cz. 2, wyd. Z. Górski, J. Pakulski i A. Tomczak, Toruń 1996, ss. 338 + 3 mapy.

ROCZNIKI

R. 87, z. 2

- ✓ BARANOWSKI HENRYK: Bibliografia miasta Torunia, t. 2: 1972-1993, Toruń 1996, ss. 335.

STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS

Sectio C (Geographia et geologia), vol. 10, nr 4

- ✓ PODGÓRSKI ZBIGNIEW: Antropogeniczne zmiany rzeźby terenu województwa toruńskiego, Toruń 1996, ss. 103 + 3 mapy.

Sectio G (Physiologia), vol. 4, nr 3

- ✓ Fizjologia i ekotoksykologia owadów oraz mechanizmy adaptacyjne u kręgowców (materiały sympozjum poświęcone pamięci Profesora Leszka Janiszewskiego 1925-1996), Toruń 1996, ss. 146.

Sectio H (Medicina), vol. 1, nr 4

- ✓ *Helicobacter pylori* a choroba wrzodowa, pod red. W. Jędrzejczyka, Toruń 1996, ss. 59.

MATERIALY Z KONFERENCJI

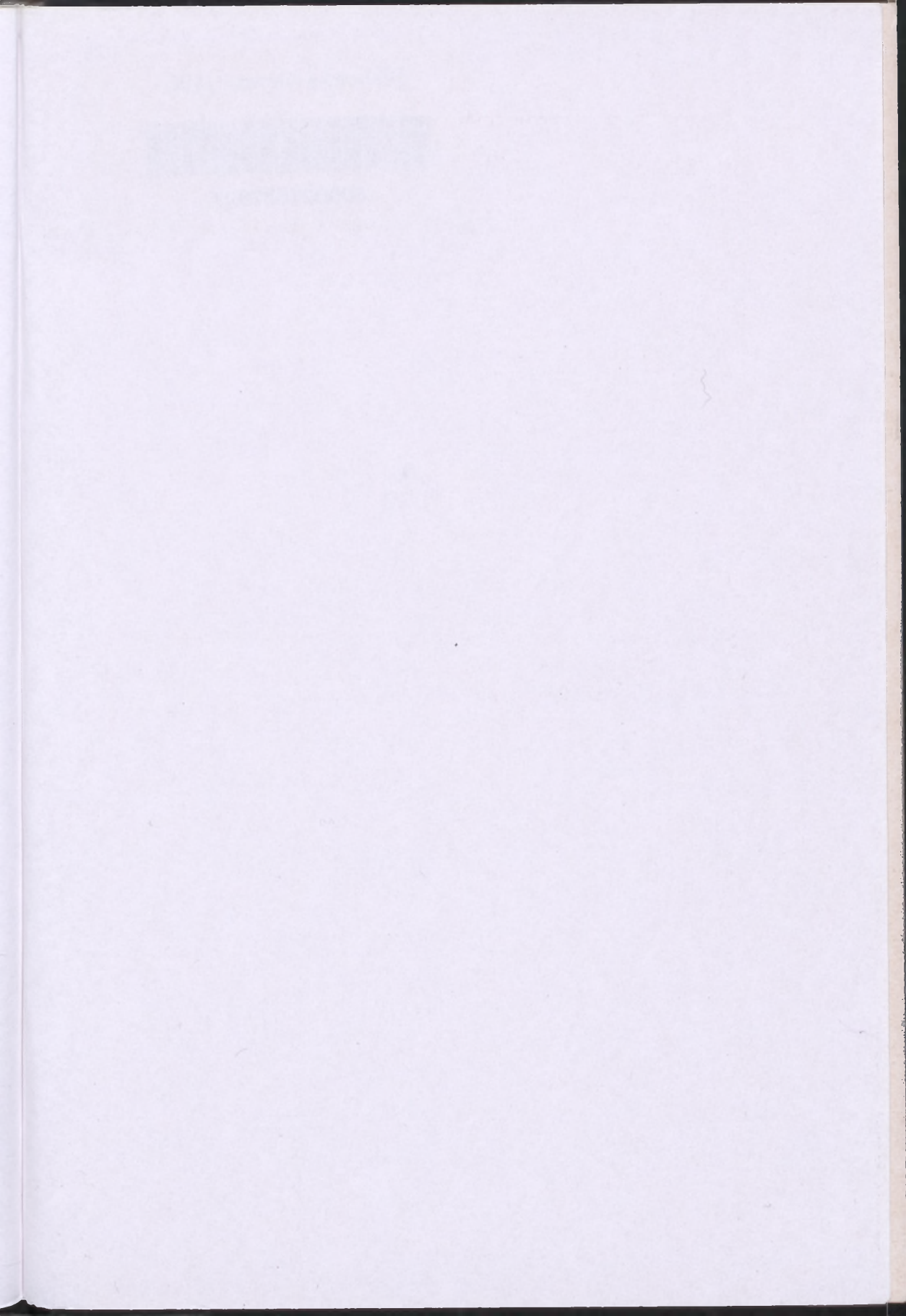
- ✓ Konrada Górskiego świat literatury, teatru i języka, pod red. J. Speiny i W. Sawryckiego, Toruń 1996, ss. 182
- ✓ Colloquium Charitativum Secundum, pod red. K. Maliszewskiego, Toruń 1996, ss. 124 + 15 fot.
- ✓ Ziemie północne Rzeczypospolitej Polsko-Litewskiej w dobie rozbiorowej 1772–1815, pod red. M. Biskupa, Warszawa-Toruń 1996, ss. 131.

WYDAWNICTWA OGÓLNE

- ✓ Historia Torunia, t. 2, cz. 3 (Między barokiem i oświeceniem 1660–1793), oprac. J. Dygdała, S. Salmonowicz, J. Wojtowicz, pod red. M. Biskupa, Toruń 1996, ss. 484 + 97 fot. i 2 mapy.

SPRAWOZDANIA TNT

- ✓ Nr 49 (za okres 1 I 1995 – 31 XII 1995), Toruń 1996, ss. 94.

Biblioteka Główna UMK

300001622627

MATERIAŁY Z KONFERENCJI

- ✓ Konrada Górskiego świat literatury, teatru i języka, pod red. J. Spiny i W. Sawryńskiego, Toruń 1996, ss. 182
- ✓ Colloquium Charitativum Scuradum, pod red. K. Maliszewskiego, Toruń 1996, ss. 124 + 15 fot.
- ✓ Ziemia północna Rzeczypospolitej Prusko-Litewskiej w dobie rozbiorów 1772-1815, pod red. M. Bakupa, Warszawa-Toruń 1996, ss. 131.

WYDAWNICTWA OGÓLNE

- ✓ Historia Torunia, t. 2, cz. 3 (Miejsce barokiem i oświeceniem 1660-1793), oprac. J. Dygdała, S. Salmosywna, J. Wojtowicz, pod red. M. Biskupa, Toruń 1996, ss. 484 + 97 fot. i 2 mapy.

SPRAWOZDANIA TWT

- ✓ Nr 49 (za okres 1 I 1995 - 31 XII 1995), Toruń 1996, ss. 34.

